

საქართველოს განათლებისა და მეცნიერების სამინისტრო
MINISTRY OF EDUCATION AND SCIENCE OF GEORGIA
MINISTER DE L'EDUCATION ET DE SCIENCE DE LA
GEORGIE

ეროვნული სამეცნიერო ბიბლიოთეკა
NATIONAL SCIENTIFIC LIBRARY
BIBLIOTHÈQUE NATIONAL SCIENTIFIQUE

ბიობიბლიოგრაფიული სერია «ქართველი მეცნიერები»
Biobibliographical Series `Georgian Scholars`
Série biobibliographique `Les savants géorgiens`

Ekvtime
TAKAISHVILI

(1863-1953)

Biobibliography

Ekvtime
TAKAÏCHVILI

(1863-1953)

Le biobibliographie

Tbilisi
2010

ექვთიმე
თაყაიშვილი

(1863-1953)

ბიობიბლიოგრაფია

თბილისი

2010

ეროვნული სამეცნიერო ბიბლიოთეკა მადლობას უხდის ექვთიმე თაყაიშვილის საქველმოქმედო ფონდს ფინანსური მხარდაჭერისათვის

012 (თაყაიშვილი ე.) + 016 : 9(479.22)

თ-382

გამოჩენილი ქართველი ისტორიკოსის, დიდი მამულიშვილის, აკადემიკოს ექვთიმე თაყაიშვილის ბიობიბლიოგრაფია მოიცავს 1890-2010 წლების მასალას: სამეცნიერო შრომებს, რეცენზიებს და გამოხმაურებებს ამ შრომებზე, ე. თაყაიშვილის მიერ რედაქტირებულ შრომებს, ლიტერატურას მის შესახებ.

მასალა განლაგებულია ქრონოლოგიურ-ანბანური რიგით. ცალკეა გამოყოფილი საიუბილეო თარიღები. ბიობიბლიოგრაფიას წინ უძღვის ექვთიმე თაყაიშვილის სამეცნიერო და საზოგადოებრივი მოღვაწეობის მოკლე მიმოხილვა, ცხოვრებისა და მოღვაწეობის ძირითადი თარიღები ქართულ, ინგლისურ და ფრანგულ ენაზე. ერთვის შრომათა, სახელთა და გეოგრაფიულ სახელწოდებათა ანბანური საძიებელი.

The biobibliography of the famous Georgian historian, great patriot, academician Ekvtime Takaishvili involves the materials of 1890-2010 years: the scientific works, the reviews and the comments on them, the works edited by E. Takaishvili and the literature dedicated to him.

The material is arranged in chronological-alphabetical order. Jubilee dates are separately provided. The biobibliography is prefaced by a short review of scientific and public activities, dates of his life and activities in Georgian, English and French languages. Indexes of works, names and geographical names are applied in alphabetic order.

Le biobibliographie de l'historien géorgien célèbre, grand patriote, académicien Ekvtime Takaishvili implique les matériaux de 1890-2010 ans: les travaux scientifiques, les revues et les commentaires sur eux, les travaux édités par E. Takaishvili et la littérature ont consacré à lui.

Le matériel est arrangé dans l'ordre chronologique-alphabétique. Des dates de jubilé sont séparément fournies. Le biobibliographie est préfacé par un revue court des activités scientifiques et publiques, des dates de sa vie et des activités dans les langues géorgiennes, anglaises et françaises. Les index des travaux, les noms et les noms géographiques sont appliqués dans l'ordre alphabétique.

შემდგენლები: ვ. გოგილაშვილი, ც. კვაჭაძე
რედაქტორები: რ. მეტრეველი, ი. ღარიბაშვილი
ბიბლიოგრაფიული რედაქტორი: ნ. ბაღათურია
კომპიუტერული უზრუნველყოფა: მ. ჟორჟოლიანი
დამკაბადონებელი: თ. ხახუტაშვილი

ISBN 978-9941-0-1791-9

© ეროვნული სამეცნიერო ბიბლიოთეკა

შინაარსი – CONTENTS – SOMMAIRE

ექვთიმე თაყაიშვილი (სამეცნიერო და საზოგადოებრივი მოღვაწეობის მოკლე მიმოხილვა).....	7
Ekvtime Takaishvili (A Short Review of the Scientific and Public Activities)	25
Ekvthimé Takaïchvili (Court revue des activités scientifiques et publiques)	33
ექვთიმე თაყაიშვილის ცხოვრებისა და მოღვაწეობის ძირითადი თარიღები.....	42
The Main Dates of Ekvtime Takaishvili’s Life and Activities	45
Gandes dates de la vie et des activités d’Ekvtimé Takaïchvili.....	48
ექვთიმე თაყაიშვილის მიერ შედგენილი, რედაქტირებული და გამოცემული შრომები.....	51
Works Compiled, Edited and Published by Ekvtime Takaishvili.....	51
Ouvrages conçus, édités et publiés par Ekvtimé Takaïchvili	51
ლიტერატურა ექვთიმე თაყაიშვილის შესახებ.....	86
Publications About Ekvtime Takaishvili	86
Publications consacrés à Ekvtimé Takaïchvili	86
საიუბილეო თარიღები	132
Jubilee Dates.....	132
Dates commémoratives.....	132
დაბადების 100 წლისთავი	132
100 Year Anniversary.....	132

Centenaire	132
დაბადების 120 წლისთავი	133
120 Years Anniversary.....	133
120 ^e anniversaire.....	133
დაბადების 125 წლისთავი	135
125 Years Anniversary.....	135
125 ^e anniversaire.....	135
დაბადების 130 წლისთავი	136
130 Years Anniversary.....	136
130 ^e anniversaire	136
დაბადების 140 წლისთავი	137
140 Years Anniversary.....	137
140 ^e anniversaire	137
შრომების ანბანური საძიებელი	143
Index of Works.....	143
Index alphabétique des ouvrages.....	143
სახელთა საძიებელი	152
Index of Names.....	152
Index des noms.....	152
გეოგრაფიული საძიებელი.....	167
Index of Geographical Names.....	167
Index géographique.....	167

ექვთიმე თაყაიშვილი

(სამეცნიერო და საზოგადოებრივი მოღვაწეობის მოკლე მიმოხილვა)

1953 წლის 21 თებერვალი ... გარდაიცვალა ექვთიმე თაყაიშვილი. იგი გულით დაიტირა ქართველმა ხალხმა, მაგრამ ... ცხედარი ორმოციოდე კაცმა თუ გააცილა და ვაკის სასაფლაოზე დაკრძალა. საქართველომ იცოდა ფასი გარდაცვლილისა, მაგრამ ... მიზეზთა სხვათა და სხვათა გამო ეს დაფასება მხოლოდ მომავალში წარმოჩნდა. სულ რაღაც ათიოდე წლის შემდეგ ექვთიმე თაყაიშვილის ნეშტი დიდუბის პანთეონში გადმოსვენდა. გარკვეული დროის შემდეგ საფრანგეთიდან გადმოსვენეს და იქვე დაკრძალეს მისი მეუღლე ნინო პოლტორაგკაია. ამჯერად ექვთიმე და ნინო თაყაიშვილების საუკუნო სასუფეველი მთაწმინდის პანთეონშია.

დღესდღეობით ჭეშმარიტად დაფასდა დიდი მამული-შვილისა და მეცნიერის ღვაწლი – შრომა, რომელსაც შეეწირა სამშობლოს უსაზღვრო სიყვარულში დაფერფლილი დიდი სიცოცხლე. საყოველთაოდაა აღიარებული და შორსაა გატანილი ექვთიმე თაყაიშვილის მოწამებრივი ცხოვრების ამბავი, დაიდგა ძეგლი (ავტორი ანზორ გომართელი), დაიწერა წიგნები (შალვა ამირანაშვილი, აკაკი სურგულაძე, გივი ჟორდანიას, როინ მეტრეველი, შოთა ბადრიძე და სხვ.). მეცნიერის უკვდავყოფას განსაკუთრებული ამაგი დასდო რევაზ თაბუკაშვილმა შესანიშნავი ფილმით «საქართველოს მეჭურჭლეთუხუცესი». ექვთიმე თაყაიშვილის ცხოვრება სანიმუშოა ყველასათვის, მისი მაგალითით უნდა გაიზარდოს ჩვენი ახალგაზრდობაც – შეიგრძნოს სამშობლოს ჭეშმარიტი სიყვარულის ძალა და მისთვის, მის სამსახურში თუნდაც სიცოცხლის ნაწილის დახარჯვით მიღებული სიამაყის სიამოვნება.

ექვთიმე თაყაიშვილი – მეცნიერი და საზოგადო მოღვაწე – ერთი მთლიანი განუყოფელი ფენომენია, ჭეშმარიტი ნიმუშია

სამშობლოსათვის თავდადებისა და უანგარო სამსახურისა: იგი სამოღვაწეო ასპარეზზე გასული საუკუნის 80-იანი წლების ბოლოს, ცარიზმის ბატონობის მძიმე პირობებში გამოვიდა და გვერდით დაუდგა ქართული ისტორიოგრაფიის იმ სახელოვან წარმომადგენლებს, რომლებმაც ნაყოფიერი მუშაობა გაშალეს ეროვნული ისტორიის მრავალფეროვანი და მრავალმხრივი წყაროების შეკრების, მეცნიერული შესწავლისა და გამოცემისათვის. ექვთიმე თაყაიშვილმა პირველმა ჩააყენა საქართველოს ისტორიის სამსახურში მდიდარი ქართული დოკუმენტური მასალა, ქართული ეპიგრაფიკა, მანამდე შეუსწავლელი ქართული ხელნაწერები და მათი ანდერძ-მინაწერები, ქართული მატერიალური კულტურის ძეგლები და ყოველივე ამით მყარი ნიადაგი მოუშადა ქართული ისტორიის მეცნიერების აღმავლობას.

დღეს, XXI საუკუნის გადმოსახედიდან განსაკუთრებული ელვარებით მოჩანს დიდი ექვთიმე. რომელიდაც ფილოსოფოსს უთქვამს, «ისტორია აღდგომა-აღორძინება არისო». ისტორიის ამგვარი დეფინიცია, რა თქმა უნდა, სადავოა, თუმცა ე. თაყაიშვილის ბედს იგი საოცრად ესადაგება.

ექვთიმე თაყაიშვილი 1863 წლის 5 იანვარს (ძველი სტილით) დაიბადა. მშობლები ადრე გარდაეცვალა და ბავშვობა ობლობაში გაატარა. სამიოდე წლის ექვთიმეს საბედისწერო მარცხი მოსვლია: ხიდან გადმოვარდნილა და მარჯვენა ფეხი მოუტეხია. ბავშვისთვის ყურადღება დაუკლიათ და იგი სამუდამოდ დაკოჭლებულა. 7 წლის ექვთიმე ოზურგეთის სამაზრო სასწავლებელში შეიყვანეს. აქ მაშინ მასწავლებლობდა დეკანოზი სიმონ ქიქოძე, ცნობილი ქართველი მოღვაწის გაბრიელ ეპისკოპოსის ძმა, რომელიც საღმრთო რჯულს ასწავლიდა. მან წარუშლელი შთაბეჭდილება მოახდინა ექვთიმე თაყაიშვილზე. სიმონ ქიქოძე ბავშვებს ასწავლიდა ილია ჭავჭავაძისა და აკაკი წერეთლის ლექსებს. ოზურგეთში სწავლისას დაუახლოვდნენ ერთმანეთს ექვთიმე თაყაიშვილი და ნიკო მარი, მომავალში კი ეს ნაცნობობა დიდ მეგობრობაში გადაიზარდა.

შემდეგ ექვთიმე სწავლას ქუთაისის გიმნაზიაში აგრძელებს, რომელიც 1883 წელს დაამთავრა და პეტერბურგის უნივერსიტეტში სასწავლებლად გაემგზავრა. აქ იგი ისტორია-ფილოლოგიის ფაკულტეტზე ჩაირიცხა მსმენელად. ექვთიმე თაყაიშვილი მონდომებით მეცადინეობდა, ეწაფებოდა ცოდნას. მას ღრმად სჯეროდა, რომ ვერ ჩადგებოდა ერის სამსახურში, თუ მრავალმხრივ მომზადებული არ იქნებოდა. 1887 წელს ექვთიმე თაყაიშვილმა უნივერსიტეტი დაამთავრა და საქართველოსკენ გამოსწია.

1887-1894 წლებში მასწავლებლობს თბილისის სათავადაზნაურო სკოლასა და კლასიკურ გიმნაზიაში. ასწავლის ბერძნულ და ლათინურ ენებს, ისტორიასა და გეოგრაფიას. 1894-1904 წლებში სათავადაზნაურო გიმნაზიას განაგებს. ექვთიმე თაყაიშვილი უახლოვდება დიმიტრი ბაქრაძეს, რომელიც იმხანად იღვწოდა საქართველოს ეკლესია-მონასტრებში დაცულ სიძველეთა შეკრება-დამუშავებისა და შეძლებისდაგვარად გამოქვეყნებისთვისაც. «იმხანად, – წერს ე. თაყაიშვილი, – უკვე გარკვეული მქონდა მუშაობის მთავარი მიზანი ... შემეკრიბა მასალა საქართველოს ისტორია-არქეოლოგიისათვის, ყოველი ძალ-ღონე მეხმარა ძეგლთა დაღუპვისა და დაკარგვისაგან გადასარჩენად, რაც შეიძლება მეტი გამოიმეზურებინა და მისაწვდომი გამეხადა მკვლევართათვის. ეს მიმაჩნდა ჩვენი კულტურის ისტორიისათვის უმნიშვნელოვანეს საქმედ იმ პერიოდში, იმ რწმენით, რომ ... ჩვენში გამოჩნდებოდნენ მეცნიერები, რომლებიც ჯეროვნად შეგვიგროვებდნენ საქართველოს ისტორიას, გაგვიშუქებდნენ იმ მართლაცდა დიდ კულტურას, რომელსაც ქართველმა ერმა მიაღწია ჯერ კიდევ შორეულ წარსულში».

ჯერ კიდევ პეტერბურგის უნივერსიტეტის უკანასკნელი კურსის სტუდენტი იყო ექვთიმე, როცა იგი დაუსწრებლად აირჩიეს «წერა-კითხვის გამავრცელებელი საზოგადოების» გამგეობის წევრად. საქართველოში ჩამოსვლის შემდეგ იგი მთელი არსებით ებმება საზოგადოების მუშაობაში. მისი ენერჯის

წყალობით გროვდება ძვირფასი წიგნები, სიგელ-გუჯრები, სხვადასხვაგვარი სიძველენი.

ექვთიმე თაყაიშვილი იყო წყაროთმცოდნე და არქეოგრაფი, ეპიგრაფიკის მკვლევარი, მთხრელი არქეოლოგი, ქართული მწერლობისა და ხალხური სიტყვიერების, ისტორიული გეოგრაფიისა და სამართლის ისტორიის მკვლევარი. ერთი სიტყვით, იგი იყო ჭეშმარიტი ისტორიკოსი, ამ სიტყვის ფართო გაგებით.

რევოლუციამდელი საქართველოს სამეცნიერო-კულტურულ ცხოვრებაში მნიშვნელოვანი წვლილი შეიტანა 1907 წელს ექვთიმე თაყაიშვილის თაოსნობით დაარსებულმა საისტორიო და საეთნოგრაფიო საზოგადოებამ, რომელმაც მიზნად დაისახა საქართველოს ისტორიის, მისი ხალხის ყოფა-ცხოვრების, ხელოვნების ძეგლების შესწავლა. ექვთიმე თაყაიშვილმა საზოგადოების დაარსების უმაღლესი შემოიკრიბა თითქმის მთელი ქართველი ინტელიგენცია (აკაკი წერეთელი, ვაჟა-ფშაველა, ივანე ჯავახიშვილი, ალექსანდრე ცაგარელი, ზაქარია ფალიაშვილი, დიმიტრი არაყიშვილი, იაკობ გოგებაშვილი და მრავალი სხვ.). საისტორიო და საეთნოგრაფიო საზოგადოებამ ფართო და ნაყოფიერი მუშაობა გაშალა. მის შექმნას დიდი რეზონანსი ჰქონდა საქართველოს ფარგლებს გარეთაც. ყველა განათლებული ქართველი თავის მოვალეობად თვლიდა საზოგადოების წევრი გამხდარიყო და რაიმე ამაგი დაედო მისთვის. ფართო ხასიათის მრავალმხრივმა სამეცნიერო საქმიანობამ დიდი ავტორიტეტი შეუქმნა საზოგადოებას. შემთხვევითი არ არის, რომ იგი ოფიციალურ დოკუმენტებში მოიხსენიება როგორც «ერთადერთი დაწესებულება, რომელიც სამეცნიერო აკადემიის მიზნებს ახორციელებს».

სხვა საქმიანობასთან ერთად, განსაკუთრებული მნიშვნელობა ჰქონდა საზოგადო კრებებს, სადაც იმ დროს გამოჩენილი ქართველი მეცნიერები დამსწრე საზოგადოებრიობას აცნობდნენ თავიანთი გამოკვლევების შედეგებს. იმართებოდა მოხსენებების განხილვა, რასაც პრინციპული მნიშვნელობა ჰქონდა – ამკვიდრებდა სწორ მეცნიერულ აზრს. ექვთიმე თაყაიშვილი

განსაკუთრებულ ყურადღებას აქცევდა სხვადასხვაგვარი ექსპედიციების მოწყობას. მიიჩნევდა, რომ საქართველოს მდიდარი წარსულის და მეტად საინტერესო აწმყოს შესწავლა კარგად ორგანიზებული ექსპედიციებით შეიძლებოდა. საზოგადოება დაარსების უმაღლეს შემუდგა ამ საქმიანობას და მის წევრებს საშუალება მისცა მრავლად მოეწყოთ ექსკურსია-ექსპედიციები, რომელთა მიზანი იყო არქეოლოგიური და ეთნოგრაფიული ნივთების შეგროვება, ისტორიული ძეგლების შესწავლა, ხალხური სიტყვიერების მასალის შეკრება. ყველა ამ საქმის თაოსანი და სულისჩამდგმელი ექვთიმე თაყაიშვილი იყო.

ექვთიმე თაყაიშვილი საზოგადოების დაარსების პირველი დღეებიდანვე შეუდგა გამოცემათა თადარიგს: გამოსცა ორი სერია – «ძველი საქართველო» და «საქართველოს სიძველენი». პირველ მათგანში იბეჭდებოდა გამოკვლევები, რეფერატები და სხვა ისტორიულ-ეთნოგრაფიული მასალა, ხოლო მეორეში – სიგელ-გუჯრები, ისტორიული წერილები და სხვა აქტები. «საქართველოს სიძველენის» პირველი ტომი ექვთიმე თაყაიშვილმა საზოგადოების დაარსებამდე გამოსცა. მეორე, მესამე და მეოთხე ტომებში დაიბეჭდა 1527 სიგელ-გუჯარი. «ძველ საქართველოში» დაიბეჭდა 2000 ხალხური ლექსი, 1385 არაკი, 115 გამოცანა, 16 სიმღერა, 33 ზღაპარი, 4 თქმულება და სხვ. საზოგადოება დიდ ყურადღებას უთმობდა სამუზეუმო საქმიანობას და სალექსიკონო მუშაობას.

ექვთიმე თაყაიშვილი ხშირად გამოდიოდა მეცნიერული მოხსენებებით. მის ყოველ ნაშრომში იგრძნობა უდიდესი ერუდიცია, მასალის ღრმა ცოდნა, მეცნიერული კეთილსინდისიერება. მისმა ღრმა მეცნიერულმა და მეტად მნიშვნელოვანი მასალების შემცველმა ნაშრომმა «მასალები კავკასიის არქეოლოგიისათვის» იმთავითვე მიიპყრო ფართო საზოგადოებრიობის ყურადღება. მას მაღალი შეფასება მისცა რუსეთის საიმპერატორო არქეოლოგიურმა საზოგადოებამ და 1911 წლის 28 მარტს საზოგადოების დიდი მედლით დააჯილდოვა.

დიდა ექვთიმე თაყაიშვილის ღვაწლი ქართული უნივერსიტეტის დაარსებაში. იგი ივანე ჯავახიშვილთან ერთად იმთავითვე იყო არჩეული «ქართული უნივერსიტეტის საზოგადოების» კომისიაში. უნივერსიტეტის წესდების შესადგენად და სხვა სახის საორგანიზაციო მუშაობის ხელმძღვანელობისათვის შეიქმნა კომისია, რომლის შემადგენლობაში ე. თაყაიშვილიც იყო. როგორც ცნობილია, 1918 წლის 26 იანვარს (ძვ. სტილით) უნივერსიტეტი გაიხსნა. ექვთიმე თაყაიშვილი კითხულობდა ლექციებს არქეოლოგიაში. არ შეიძლება არ აღინიშნოს ის დიდი გულისხმიერება, რომლითაც იგი თავის სალექციო მოღვაწეობას ეკიდებოდა. 1918 წლის 21 მაისს თბილისის უნივერსიტეტის საბჭომ ექვთიმე თაყაიშვილს მიანიჭა დოქტორის ხარისხი. 1920 წლისათვის ე. თაყაიშვილის ლექციები საქართველოს სიძველეებს შეეხებოდა. იგი სამ სალექციო კურსს უძღვებოდა. ერთი უნივერსიტეტში ახლად შემოსულთათვის იყო და მოიცავდა შესავალს საქართველოს სიძველეებისას – ქვის, ბრინჯაოს და რკინის ხანას ზოგადად და, კერძოდ, საქართველოში, და საქართველოს ისტორიული დროის სიძველეთა ზოგად მიმოხილვას. ამასთან ერთად მეცნიერი კითხულობდა ეპიგრაფიკას და ეკლესია-მონასტრების ისტორიას.

ექვთიმე თაყაიშვილი მეტად მომთხოვნი ლექტორი იყო. მის პირად არქივში დაცულია პროგრამა სტუდენტების გამოცდისა საქართველოს სიძველეთა ცოდნაში. ასე მაგალითად, პირველი ოთხი სემესტრის ბოლოს სტუდენტს უნდა სცოდნოდა: I. ისტორიის წინა დროის კულტურა საზოგადოდ, ისტორიის წინა დროის ხანა საქართველოში და, საზოგადოდ, კავკასიაში, ქვის საუკუნე, ბრინჯაოსა და რკინის საუკუნეები. II. ისტორიული დროის საქართველოში უძველესი მწერლობის ნაშთები, ხელნაწერები, სიგელ-გუჯრები და უძველესი წარწერები, ქართული წელთაღრიცხვა. III. საქართველოს თვალსაჩინო ეკლესია-მონასტრების მოკლე ისტორია.

ექვთიმე თაყაიშვილს თავის პროგრამაში ხაზგასმული აქვს აგრეთვე ისიც, თუ რის ცოდნა მოეთხოვებოდათ სტუდენტებს შემდგომი ოთხი სემესტრის ბოლოს: საქართველოს

ხუროთმოძღვრების ნაშთები და მათი შემკობილობა, ქანდაკება, ჩუქურთმა, ფრესკა. ეპიგრაფიკის ასომთავრული და ნუსხახუცური ხელნაწერები და ძველი მხედრული სიგელ-გუჯრების, აგრეთვე ოქრომჭედლობის განვითარება საქართველოში.

ექვთიმე თაყაიშვილი თბილისის უნივერსიტეტში მოღვაწეობის დროსაც არ ივიწყებდა საქართველოს სიძველეებს და მათ დაცვა-შესწავლას. თბილისის უნივერსიტეტში მოღვაწეობის წლებში ექვთიმე თაყაიშვილმა იმოგზაურა საქართველოს სხვადასხვა კუთხეში და ბევრი სასარგებლო საქმე გააკეთა.

ექვთიმე თაყაიშვილსა და მის თანამედროვეებს «არქეოლოგია» ფართოდ ესმოდათ. კერძოდ, მასში გულისხმობდნენ ტაძართა და საეკლესიო წიგნთა აღწერას, წარწერების გადმოღებას, ამოკითხვასა და აღწერას, მიწაში დაფლული ნაშთების გათხრას და სხვა. ამდენად, ბუნებრივია, ასეთი ფართო საქმიანობის გასაშლელად ბევრი უნდა ემოგზაურათ ქვეყნის სხვადასხვა კუთხეში და, მიუხედავად იმისა, რომ ექვთიმე თაყაიშვილს მძიმე ფიზიკური ნაკლი ჰქონდა, მას არ დაუტოვებია საქართველოს არც ერთი კუთხე, ფეხით რომ არ მოევიდნო, აქ არსებული ყველა ისტორიული ძეგლი არ აღეწეროს და არ შეესწავლოს. ამიტომ არის ასე ფასდაუდებელი მისი არქეოლოგიური მოგზაურობანი. ექვთიმე თაყაიშვილი იხსენებს: «ერთი სიტყვით, საზოგადოების (წერა-კითხვის გამავრცელებელი საზოგადოება – რ. მ.) წევრი რომ გავხდი, მივიხედ-მოვიხედე, შევატყე, რომ იმ ძვირფას ხელნაწერებს კაცი პატრონი არა ჰყავდა და ძალაუნებურად მოგვიდე ხელი, დავუწყე პატრონობა. მერე თანდათან გამიტაცა, შემეყვარდა და ვიწყე ზრუნვა დალუპვისაგან მათ გადარჩენაზე. თან ახალახალსაც ვაგროვებდი. შემოწირულსაც აღარ ვჯერდებოდი, საზოგადოების ხარჯზე შეძენაც დავიწყე».

წერა-კითხვის გამავრცელებელი საზოგადოების წესდება ითვალისწინებდა ეკლესია-მონასტრებში დაცული ძველი, სახმარად უვარგისი, საეკლესიო წიგნების შეგროვებას. ექვთიმე თაყაიშვილმაც სწორედ ამით დაიწყო თავისი საქმიანობა. პირველი არქეოლოგიური მოგზაურობა მოეწყო 1889 წლის 17

თებერვალს მცხეთაში, სადაც დიმიტრი ბაქრაძემ წაიყვანა. მათი მიზანი იყო ხელნაწერი წიგნების ჩამოტანა. კარგი ხელნაწერები მხოლოდ სვეტიცხოველში უნახავთ და წამოუღიათ. ამ მოგზაურობას სათანადოდ გამოეხმაურა იმდროინდელი პრესაც. შემდგომში ექვთიმე თაყაიშვილი დამოუკიდებლად იწყებს ფართო შემოქმედებითს საქმიანობას, რომლის ერთგვარი დაგვირგვინება იყო მის მიერ 1890 წელს გამოცემული «სამი ხრონიკა». მას მოჰყვა «წმინდა ნინოს ცხოვრება», რომელიც წინა ნაშრომის გაგრძელებას წარმოადგენდა. ამ გამოცემამ დიდი შთაბეჭდილება მოახდინა ქართველ საზოგადოებაზე და გარკვეული გარდატეხა გამოიწვია ქართულ ისტორიოგრაფიაში. ექვთიმე თაყაიშვილის როგორც მეცნიერის ჩამოყალიბება თანდათან ხდებოდა. მის მუშაობაში ისახებოდა ერთი მთავარი მიზანი: რამდენადაც კი შესაძლებელი იყო, შეეკრიბა მასალა საქართველოს ისტორია-არქეოლოგიისათვის, დაღუპვა-დაკარგვისაგან გადაერჩინა ძეგლები და მისაწვდომი გაეხადა მკვლევართათვის. ექვთიმე თაყაიშვილი ღრმად იყო დარწმუნებული, რომ ჩვენში გამოჩნდებოდნენ მკვლევარები, რომელთათვის სასარგებლო იქნებოდა მისი ნაღვაწი.

ექვთიმე თაყაიშვილმა რამდენიმე ათეული წლის მანძილზე სისტემატური კვლევისა და ძეგლის შედეგად ბევრი ახალი, სრულიად უცნობი პირველხარისხოვანი ძეგლი აღმოაჩინა. უდიდესი მნიშვნელობა ენიჭება მის მიერ აღმოჩენილ «ვეფხისტყაოსნის» ძველ ხელნაწერებს. მან თავი მოუყარა 17 ხელნაწერს, რომელთა შორის ზოგი მეტად საყურადღებო იყო როგორც ვარიანტებით, ისე მხატვრობით; საერთოდ კი 24 ხელნაწერის შესახებ მოკრიბა ცნობები.

ექვთიმე თაყაიშვილის მიერ თავმოყრილ «ვეფხისტყაოსნის» ხელნაწერთა შორის უძველესი იყო 1646 წლისა, რომელიც საზოგადოებამ ვინმე კორინთელისაგან შეიძინა. საზოგადოების შენაძენთა შორის არის აგრეთვე მეფე გიორგი XI-სათვის 1680 წელს მისი მდივნის ბეგთაბეგის მიერ გადაწერილი «ვეფხისტყაოსანი». ეს ხელნაწერი გამოირჩევა არშიებზე მოხატული სამკაულით. «ევროპის რომელსაც გინდა მუზეუმს რომ

მიუტანო, უეჭველად მოგცემენ მილიონსო», – ამბობდა ამ ხელნაწერის შესახებ ექვთიმე თაყაიშვილი.

ექვთიმე თაყაიშვილის დიდი დამსახურებაა პელაგია წერეთლისეული «ვეფხისტყაოსნის» გადარჩენა, რომელიც სიუჟეტური მინიატურებით იყო დასურათებული. ამ ხელნაწერის მოკლე ისტორია ასეთია: ერთ საჩხერელ თავადს ნესტორ წერეთელს ცოლად ჰყავდა გურიელის ქალი პელაგია. ნესტორის გარდაცვალების შემდეგ მისი ქონება (მათ შორის «ვეფხისტყაოსნის» აღნიშნული ხელნაწერი) მის ცოლ-შვილს დარჩა. დედამ შვილებს «ვეფხისტყაოსნის» ხელნაწერი ყდის გასაკეთებლად გაატანა. ამ უკანასკნელთ იგი ეტლში დარჩენოდათ. მეეტლეს ხელნაწერი სამ თუმნად მიუყიდია კომერსანტ დავით სარაჯიშვილისათვის. დავით სარაჯიშვილმა კარგად იცოდა ასეთი ძეგლების ყადრი, ხელნაწერი შეუძენია და იმხანად თბილისში მყოფ ბარონ დე ბაისათვის განუზრახავს მისი ჩუქება. ექვთიმე თაყაიშვილს ეს ხელნაწერი უნახავს, უთხოვია დავით სარაჯიშვილისაგან და არ დაუბრუნებია პატრონისათვის მანამ, სანამ ბარონ დე ბაი საქართველოდან არ წასულა. შემდეგში ამ ხელნაწერის მიხედვით ექვთიმე თაყაიშვილმა «ვეფხისტყაოსანი» გამოსცა კიდევ.

ექვთიმე თაყაიშვილი თავგამოდებით იბრძოდა საქართველოს უკვე აღმოჩენილი არქეოლოგიური მასალების ფართოდ გატანისა და ახლის აღმოჩენისათვის. პირველი ქართველი არქეოლოგი, რომელმაც ექვთიმე თაყაიშვილზე ადრე მოაწყო გათხრები საქართველოში, ნიკო მარი იყო. მან გათხარა ძველი, წინაქრისტიანული სასაფლაო დებედის ხეობაში, სოფელ ვორნაკში და მეტად საინტერესო ნივთები აღმოაჩინა, მაგრამ მალე ნიკო მარმა ანისში დაიწყო გათხრები და მთელი ყურადღება იქით გადაიტანა. ვორნაკი რომ უყურადღებოდ არ დარჩენილიყო, იქ თხრის გაგრძელება საიმპერატორო არქეოლოგიურმა კომისიამ ექვთიმე თაყაიშვილს შესთავაზა. ექვთიმე თაყაიშვილი დათანხმდა და დაიწყო საქმიანობა. ეს იყო 1894 წელს. ვორნაკში ბრინჯაოს ხანის სამარხები აღმოჩნდა. საერთოდ, ვორნაკის სამარხები მდიდარი იყო. აღმოჩენილ მასალებზე მუშაობამ

ექვთიმე თაყაიშვილს გარკვეული გამოცდილება შესძინა. იგი თანდათან წახალისდა და შემდგომში უფრო თამამად მიჰყო ხელი გათხრებს. 1917 წლის რევოლუციამდე ექვთიმე თაყაიშვილი ერთადერთი ქართველი არქეოლოგი იყო, გათხრებს რომ აწარმოებდა. იგი პარალელურად პედაგოგიურ და საზოგადოებრივ მუშაობასაც ეწეოდა. დიდ ყურადღებას უთმობდა მიწისზედა ძეგლების აღწერა-შეგროვებას.

დიდი ღვაწლი მიუძღვის ექვთიმე თაყაიშვილს «ახალგორის განძის» შესანიშნავი მასალების შეგროვებისა და დაცვის საქმეში. მან კვალდაკვალ სდია ამ განძის შემსყიდველ-გადამსყიდველებს, ვიდრე განძის უმეტეს ნაწილს თავი არ მოუყარა და საბოლოოდ კავკასიის მუზეუმში არ დააბინავა.

ექვთიმე თაყაიშვილის გულმოდგინების შედეგი იყო «ხელმწიფის კარის გარიგების» ხელნაწერის აღმოჩენა. ეს ხელნაწერი ექვთიმემ ქართლში მოგზაურობის დროს გაპარტახებულ სახლში იპოვა, ნაგავში. ექვთიმე თაყაიშვილი მუდამ ცდილობდა, რომ ყოველივე ის, რასაც აღმოაჩენდა, პირველივე სახით უცვლელად გამოეცა. ასევე მოიქცა აღნიშნული ხელნაწერის მიმართაც. 1920 წლის მაისში თბილისის უნივერსიტეტის გამომცემლობამ «ხელმწიფის კარის გარიგება» ე. თაყაიშვილის წინასიტყვაობით გამოსცა. მიუხედავად იმისა, რომ თხზულებამ ჩვენამდე მთლიანად ვერ მოაღწია, მისი მნიშვნელობა მეტად დიდია. «ხელმწიფის კარის გარიგება» არის სახელმძღვანელო კარისკაცებისათვის, ხელისუფალთათვის და საერთოდ ყველა მოხელისათვის. ეს არის სხვადასხვა მეფის მიერ დაწესებული სახელმწიფოს მართვა-გამგეობის კანონთა კრებული. აღნიშნულ ძეგლს მეტად დიდი მნიშვნელობა ენიჭება საქართველოს წესწყობილების, სახელმწიფო ყოფა-ცხოვრებისა და შინაგანი ორგანიზაციის შესასწავლად.

უდიდესი მნიშვნელობა ჰქონდა ექვთიმე თაყაიშვილის მოგზაურობებს სამხრეთ საქართველოში, ეგრეთ წოდებულ «თურქეთის საქართველოში» (საქართველოს ეს სამხრეთი ნაწილი ამჟამად თურქეთის საზღვრებშია მოქცეული). ოქტომბრის რევოლუციამდელი რუსეთის ადმინისტრაციული დაყოფის

თანახმად, ეს იყო ყარსის ოლქის ორი «ოკრუგი» არტაანისა და ოლთისისა და აგრეთვე ბათუმის ოლქის მცირე ნაწილი.

ექვთიმე თაყაიშვილმა საქართველოს სამხრეთ ნაწილში (თურქეთის საქართველოში) სამჯერ იმოგზაურა. პირველი ექსპედიცია მოეწყო 1902 წელს. ექსპედიციაში ექვთიმე თაყაიშვილთან ერთად მონაწილეობდნენ ხუროთმოძღვარი სიმონ კლდიაშვილი და ფოტოგრაფი ალექსანდრე მამუჩაიშვილი. ახალციხისა და ახალქალაქის ზოგ ძეგლთან ერთად მაშინ მათ გამოიკვლიეს არტაანის ოლქის ძეგლებიც, ოლთისის ოლქის ნაწილი. მეორე ექსპედიცია 1907 წელს მოეწყო. ექსპედიციის შემადგენლობაში იყვნენ ხუროთმოძღვარი ანატოლი კალგინი და მოხალისე ფოტოგრაფი ედუარდ ლიოზენი. გამოკვლეული იყო არტაანის ოლქის კოლას რაიონის ძეგლები და დამთავრდა ოლთისის ოლქის შესწავლა. მესამე ექსპედიცია 1917 წელს მოეწყო.

საქართველოს სხვადასხვა კუთხეში არსებული ისტორიული ძეგლები შესწავლასა და გამომზეურებას ელოდნენ და ექვთიმეც დიდი მონდომებით ეწეოდა ამ საქმეს. იგი იხსენებს: «საქართველო დავიარე და დავინახე, თუ რა უზარმაზარი მასალაა განწირული დავიწყებისა და ხშირად დაღუპვისათვის. პირადად ამიტანა ფანატიკურმა მისწრაფებამ, რაც შეიძლება მეტი მომესწრო, მით უმეტეს, რომ ჩემ თანამედროვეთაგან აღარავინ მისდევდა ამ საქმეს».

ექვთიმემ საკუთარი თვალთ იხილა საქართველოს თითქმის ყველა მიწისზედა ძეგლი, თავად შეიგრძნო ბევრი მათგანის სიდიადე, იმ ხუროთმოძღვართა ნიჭი და ძალა, რომელთაც შექმნეს საქართველოს ეს დიდებანი. შესწავლილ იქნა დიდი ისტორიული მასალა. მართალია, ბევრი ძეგლი უკვე აღწერილი იყო არქეოლოგიურად, მაგრამ ექვთიმეს ძველ აღწერილობაში კორექტივები შეჰქონდა, ბევრს ისეთს ახალს ნახულობდა, რასაც ფასდაუდებელი მნიშვნელობა ჰქონდა ჩვენი ისტორიის მრავალი საკითხის გაშუქებისათვის.

ექვთიმე თაყაიშვილმა იმოგზაურა და აღწერა: კახეთში – ალავერდი, შუამთა, ბოდბე, თელავი, გრემი, იყალთო, ახმეტა და

სხვ. იმერეთში – საჩხერე, ჯრუჭი, კაცხი, ქუთაისი, გელათი და სხვ. სამეგრელოში – მარტვილი, ცაიში, ზუგდიდი, წალენჯიხა, ბანძა, აბაშა, სუჯუნა და სხვ. რაჭაში – გლოლა, ჭიორა, ლეხი, ონი, წესი, მრავალძალი, სხვავა, ბუგეული, ნიკორწმინდა და სხვ. ლეჩხუმ-სვანეთში – ლაბჭინა, საირმე, ლაჯანა, ორბელი, ლენტეხი, ლაშხეთი, უმგული და სხვ.

1937 წელს ექვთიმე თაყაიშვილმა პარიზში გამოსცა წიგნი «არქეოლოგიური ექსპედიცია ლეჩხუმ-სვანეთში 1910 წელს». მან ლეჩხუმ-სვანეთის კულტურის ძეგლების აღწერასთან ერთად მნიშვნელოვანი დასკვნებიც გამოიტანა. წიგნში ძირითადად ქრისტიანული დროის კულტურის ძეგლები განიხილა. ავტორის აზრით, ქრისტიანობა სვანებმა ბიზანტიიდან მიიღეს. როცა სრულიად საქართველო ბაგრატ III-ის ძალაუფლების ქვეშ გაერთიანდა 980-იან წლებში, სვანეთი ერთიანი საქართველოს ნაწილი გახდა: ამის შემდგომ საქართველოს მეფეები დიდ ყურადღებას აქცევდნენ სვანეთს. იფარის ეკლესია დავით აღმაშენებლის მხატვრის მიერ არის ფრესკებით მოხატული. ამავე ეკლესიაში ღვთისმშობლის ხატზე დახატულია დავით V და მოხსენიებულია მისი მეუღლე გვანცა. მუხერის მთავარანგელოზის ხატის წარწერაში ვკითხულობთ: «ადიდენ მეფენი ბაგრატოანნი, დიდნი და დიდებულნი და ერთობილი საქართველო და ერთობილი სანნი».

წინათ ფიქრობდნენ, სიმრავლე ჯვარ-ხატისა და ხელნაწერებისა სვანეთში იმით აიხსნებოდა, რომ აქ ნივთებს მტრის შემოსევებისაგან შესანახად და გადასარჩენად ეზიდებოდნენო. მაგრამ ე. თაყაიშვილმა დაამტკიცა, რომ ცხრა მეათედი ჯვარ-ხატებისა თვით სვანეთშია დამზადებული. ამას ნათლად მოწმობს სვანიზმები წარწერებში. ოქრომჭედლობა სვანეთში დიდად განვითარებული ყოფილა. ე. თაყაიშვილი ხაზგასმით მიუთითებდა სვანეთში არქეოლოგიური გათხრების აუცილებლობაზე და იმედოვნებდა, რომ ეს მხარე უთუოდ მდიდარ მასალას მოგვცემდა.

ექვთიმე თაყაიშვილის არქეოლოგიურ მოგზაურობათა შორის ერთ-ერთი ყველაზე საინტერესოა 1917 წლის არქეოლოგიური

ექსპედიცია სამხრეთ საქართველოში. ეს ექსპედიცია საქართველოს საისტორიო და საეთნოგრაფიო საზოგადოებამ მოაწყო. მოწვეულ იქნენ სამოქალაქო ინჟინერი ა.კალგინი, მხატვარი დ. შევარდნაძე, მოხალისე ხუროთმოძღვარი ი. ზდანევიჩი, მხატვარი ლ. გუდიაშვილი და შემდგომში ცნობილი კინორეჟისორი მ. ჭიაურელი, რომელიც იმხანად მხატვრობას ეწეოდა. ამ მოგზაურობის დროს ექვთიმე თაყაიშვილმა ინახულა და აღწერა თორთუმის ხეობის ზემო წელში მდებარე ექექის ტაძარი, ამ ტაძრის სამხრეთით მდებარე სოფელ სოხთოროთის ტაძარი, ჩვენს ისტორიაში კარგად ცნობილი ოთხთა ეკლესია, ასევე ცნობილი პარხლის ეკლესია და სხვ. იმ დროს ტრანსპორტით მოგზაურობა თითქმის არ ხერხდებოდა, მით უმეტეს, ისეთ მთაგორიან ადგილებში, სადაც ჩვენს წინაპრებს ეკლესიამონასტრები უშენებიათ. რაოდენი სიყვარული უნდა ჰქონოდა ერის ისტორიისა და კულტურისა იმ ადამიანს, რომელიც მტკივანი ფეხით ამდენს დადიოდა, არ ერიდებოდა არავითარ დაბრკოლებას და პირნათლად ახორციელებდა მიზანს, რომელიც ერთხელ დაისახა.

ექვთიმე თაყაიშვილის არქეოლოგიურმა მოგზაურობებმა მეტად დიდი როლი შეასრულა ჩვენი კულტურის ძეგლების აღწერისა და შესწავლის საქმეში.

1921 წელს ახალი ხანა დაიწყო საქართველოში. საბჭოთა ხელისუფლების დამყარების უმალ ყოფილმა მენშევიკურმა მთავრობამ ბათუმს მიაშურა, რათა აქედან ზღვით უცხოეთში გამგზავრებულიყვნენ. ამასთან, განკარგულება გაიცა მთელი სამუზეუმო ქონება ყუთებში ჩაეწყოთ და უცხოეთში გაეტანათ. სამუზეუმო განძის მეთვალყურედ დამფუძნებელმა კრებამ ექვთიმე თაყაიშვილი დანიშნა. მძიმე იყო მეცნიერისათვის სამშობლოს დატოვება, მაგრამ საქართველოს ძვირფასეულობას მეთვალყურე სჭირდებოდა. მას კარგად ესმოდა, რომ, თუ არა დიდი ყურადღება, შეიძლებოდა ქართველი ერის სულიერი და მატერიალური კულტურის ძეგლები სამუდამოდ დაკარგულიყო საქართველოსთვის. 1921 წლის 11 მარტს ექვთიმე თაყაიშვილმა

დატოვა საქართველო და იძულებით კარგა ხანს მოუხდა ემიგრაციაში ყოფნა. განძის პატრონად ფორმალურად მენშევიკური მთავრობა ითვლებოდა.

განძი აუწერელი ფასეულობისაგან შედგებოდა. აქ იყო თბილისის მუზეუმების ძვირფასეულობა: ოქრო-ვერცხლისა და თვალ-მარგალიტის ნივთები, ძვირფასი ხელნაწერები, სურათები ეროვნული გალერეიდან, ზუგდიდის დადიანისეული სასახლის განძეულობა, გელათისა და მარტვილის სამონასტრო ქონება, თბილისის სასახლის განძეულობა, რუსული ეკლესიების ქონება, სახაზინო ქონება, ბორჯომის სასახლის ქონება (მდიდარი ბიბლიოთეკებით) და სხვა მრავალი. ნიშანდობლივია, რომ განძის გამტანებს არ დავიწყებიათ დავით სარაჯიშვილისათვის მიძღვნილი ვერცხლის გვირგვინები, რომლებიც მის კუბოს ამკობდა ...

საფრანგეთის მთავრობის სრულუფლებიანმა მინისტრმა და უზენაესმა კომისარმა ამიერკავკასიაში ახელ შევალემ საქართველოს განძეულობა ფრანგულ კრეისერზე «ერნეს რენანზე» მოათავსებინა. ამასთან იმდენი მოახერხა, რომ ეს კრეისერი დანიშნულ დროზე ადრე გავიდა და ექვთიმე თაყაიშვილი და მისი მეუღლე ნინო, რომელიც მასთან ერთად მიემგზავრებოდა, მას ჩამორჩნენ. ექვთიმე დაქირავებული კატარლით დაედევნა ფრანგულ კრეისერს, რომელიც კონსტანტინეპოლისაკენ მიემართებოდა. კონსტანტინეპოლში განძეულობა სამგზავრო გემ «ბიენ ჰოაზე» გადაიტანეს და 20 მარტს მარსელისაკენ გაემართნენ. ორმოცდარვა დღის დამქანცველი მოგზაურობის შემდეგ 1921 წლის 10 აპრილს მარსელში ჩასულან. მას შემდეგ, რაც განძი მარსელის ბანკს ჩააბარა, ექვთიმე თაყაიშვილი მეუღლითურთ პარიზში წავიდა და ერთხანს იქ ცხოვრობდა, შემდეგ კი ლევილში გადავიდა. ექვთიმე თაყაიშვილი მეცნიერულ საქმიანობასაც აგრძელებდა. მისი აღიარება იყო, როცა იგი ჯერ პარიზის ნუმიზმატთა საზოგადოების (1922 წლის 4 თებერვალი), ხოლო შემდეგ სააზიო საზოგადოების (1925 წ.) წევრად აირჩიეს.

საფრანგეთში საქართველოს განძის ჩატანის ამბავი ფართოდ გახმაურდა და მისი შეძენის ბევრი მსურველიც გამოჩნდა. ნიუ-

იორკისა და ბრიტანეთის მუზეუმები ცდილობდნენ ხელში ჩაეგდოთ განძის თუნდ მცირე ნაწილი. ფრანგი ისტორიკოსი მილე ნივთების ფოტოგრაფიულად გადაღების ნებართვას ითხოვდა. ექვთიმე თაყაიშვილი თავს ევლებოდა საქართველოს საუნჯეს და კატეგორიულ უარს ეუბნებოდა ყველას, ვინც კი განძთან დაკავშირებით რაიმეს ითხოვდა. ხედავდა რა უდიდეს ინტერესს განძისადმი, ექვთიმეს აწუხებდა მისი მომავალი ბედი. მას შეუჩივლია 1928 წელს პარიზში ჩასული აკაკი შანიძისა და გიორგი ახვლედიანისათვის: «მოახერხეთ როგორმე, ეს სიმველეები დაუბრუნდეს საქართველოს. ეს რომ ასე არ მოხდეს, ჩემი მეორე სიკვდილი იქნება».

ექვთიმე თაყაიშვილს დიდი მცდელობა დასჭირდა იმისათვის, რომ სასამართლოს წესით უარეყო გრაფ ალექსანდრე ობოლენსკის ქვრივის, სამეგრელოს უკანასკნელი მთავრის ნიკოლოზ დადიანის ასულის სალომე ობოლენსკაიას საჩივარი, რომელსაც პრეტენზია ჰქონდა სამეგრელოს მთავრის ოჯახიდან გატანილ განძეულობაზე. ექვთიმე თაყაიშვილის გარდა მოსარჩელეს გამოუჩნდა ძლიერი მოწინააღმდეგე. ეს იყო საფრანგეთში უპატრონოდ მიტოვებულ რუსულ ქონებათა, უფლებათა და ინტერესთა დროებითი დამცველი პიერ ჟოდონი. ობოლენსკაიამ ვერ მიიღო ძიებული ნივთები, მაგრამ ისინი აღარც საქართველოს ეკუთვნოდა. საბჭოთა კავშირთან საფრანგეთის დაახლოებამ თავისი გავლენა იქონია სხვადასხვა ემიგრანტული «მთავრობების» მდგომარეობაზე. გამონაკლისს არც საქართველოს «მთავრობა» შეადგენდა. იგი კანონგარეშე გამოცხადდა. განძი საფრანგეთმა დაისაკუთრა. ექვთიმე თაყაიშვილი ბევრს ეცადა მიეღწია საფრანგეთის მთავრობის უსამართლო განაჩენის გაუქმებისათვის, მაგრამ ამაოდ. საქმეს ისიც ართულებდა, რომ განძის შენახვის საფასური უსახსრობის გამო საქართველოს წარმომადგენლებს ერთი წლის გარდა ფაქტობრივად არ გადაუხდიათ.

განძმა თითქმის 25 წელი დაჰყო საფრანგეთში, აქედან 13 წელი მარსელში, დანარჩენი – პარიზში. მხოლოდ მეორე მსოფლიო ომში საბჭოთა კავშირის მხარეს გამარჯვების სასწორის გადახრამ

გახადა შესაძლებელი განძის დაბრუნება. 1944 წლის ნოემბერში ექვთიმე თაყაიშვილი შეხვდა სსრ კავშირის ელჩს საფრანგეთში ალექსანდრე ბოგომოლოვს, რომელსაც გააცნო განძთან დაკავშირებული ვითარება და შემწეობა სთხოვა, თანაც გადასცა ვრცელი მოხსენება გენერალ დე გოლის სახელზე. დე გოლი მოსკოვში ჩასვლისა და ი. სტალინთან შეხვედრის სამზადისში იყო (ეს ვიზიტი 1944 წლის 2-10 დეკემბერს გაიმართა). რა თქმა უნდა, მის ნაბიჯს გარკვეული მნიშვნელობა ექნებოდა მომავალი ვიზიტის წარმატებაზეც. დე გოლს განკარგულება გაუცია საქართველოს საუნჯის დაბრუნების თაობაზე. ამ შთაბეჭდილებითაა დაწერილი ექვთიმე თაყაიშვილის მოგონება: «განძეულობის დაბრუნების საკითხი გადაწყვიტა ამხ. სტალინის უმაგალითო გამარჯვებამ, რის შემდეგ გერმანელებმა მიატოვეს პარიზი და ფრანგებმა სული მოითქვეს. ამ გამარჯვებამ დიდი სახელი გაუთქვა სტალინს საფრანგეთში. ფრანგები მასზე ლოცულობდნენ და ამბობდნენ: «ჩვენ მას ოქროს ძეგლს დავუდგამთო». ჩვენ ვეუბნებოდით, რომ სტალინი ქართველია ტომით, მაგრამ ამას ეჭვის თვალთ უყურებდნენ: საქართველო პატარაა და ასეთ პიროვნებას ვერ წარმოშობდაო».

ექვთიმე თაყაიშვილმა, მიუხედავად მძიმე და რთული ცხოვრებისა, მიუხედავად გაჭირვებისა, ბოლომდე უპატრონა მისთვის მინდობილ საუნჯეს და უკვე ღრმად მოხუცი ამ საგანძურთან ერთად 1945 წლის 11 აპრილს თბილისში დაბრუნდა. მშობლიურ მიწაზე რომ დადგა ფეხი, ოთხმოცდასამი წლის ექვთიმემ ათრთოლებული ხმით დიდი აკაკის სიტყვები წარმოთქვა:

«ცა ფირუზ ხმელეთ-ზურმუხტო,
ჩემო სამშობლო მხარეო,
სნეული დავბრუნებულვარ,
მკურნალად შემეყარეო! ...»

მცოვან მეცნიერს შალვა ამირანაშვილისათვის უთქვამს: «ახლა შემიძლია ვთქვა, რომ შევასრულე ჩემი ვალი სამშობლოსა და ხალხის წინაშე». ძვირფასი საუნჯის უზადოდ სამშობლოში

დაბრუნება მიაჩნდა ექვთიმე თაყაიშვილს თავის უპირველეს მოქალაქეობრივ მოვალეობად და რაკი მისი დიდი მისია წარმატებით დამთავრდა, ბედნიერად თვლიდა თავს და ხმამაღლა აცხადებდა: «მე ძალიან ბედნიერი ვარ და არა მაქვს უფლება ბედს დავემდურო».

ახლად ჩამოსული ექვთიმე თაყაიშვილი კმაყოფილი იყო ახალი საქართველოს ცხოვრებით, განცვიფრებული იყო თბილისის წინსვლით: «პირდაპირ ზღაპრულად გარდაქმნილი და გამშვენიერებული დამხვდა თბილისი, რომ ჩამოვედი ... დიდი გაქანებითა და გემოვნებითაა ყველაფერი გაკეთებული...» სხვაგან იგი წერდა: «თბილისს გარეგნულად ვეღარ იცნობ, ისე გამწვანებული და გამშვენიერებულია, აუარებელი დიდი და მცირე ნაგებობაა აშენებული, მაგრამ არაფერი არ ჰყოფნის, მცხოვრებთა რიცხვი ნახევარ მილიონზე მეტია». მეცნიერის სიტყვებში ერთგვარი შემოფოთება იგრძნობა თბილისის მოსახლეობის სწრაფი ზრდის გამო. ასევე დიდი გაკვირვება გამოუხატავს ექვთიმე თაყაიშვილს, როცა მისთვის საქართველოში უმაღლესი განათლების მქონე პირთა რიცხვი დაუსახელებიათ. იგი ძალიან დიდად მოსჩვენებია და უკითხავს კიდეც: გვჭირდება კი ამდენიო. დიდი მეცნიერის იმდროინდელი შენიშვნები ჩვენი ცხოვრების სხვადასხვა მხარეზე დღემდე აქტუალურია.

ექვთიმე თაყაიშვილმა მადლი მიაგო იმათ, ვინც ღვაწლი დასდო საქართველოს ეროვნული განძის გადარჩენის საქმეს. მან საგანგებო სამადლობელი წერილები გაუგზავნა საფრანგეთში საბჭოთა კავშირის ელჩს ა. ე. ბოგომოლოვს; მადლობის ბარათი აახლა გენერალურ კონსულს ა. ა. გუზოვსკის.

ექვთიმე თაყაიშვილი ჩამოსვლის პირველი დღეებიდანვე თანამშრომლობდა მეცნიერებათა აკადემიის, უნივერსიტეტისა და სახელმწიფო მუზეუმის სამეცნიერო ორგანოებში, აქვეყნებდა ძვირფას მასალას საქართველოს ისტორიის სხვადასხვა პრობლემაზე; 1945 წლის 10 მაისს არჩეული იყო თბილისის უნივერსიტეტის პროფესორად. 1946 წელს აირჩიეს საქართველოს მეცნიერებათა აკადემიის აკადემიკოსად. ექვთიმე თაყაიშვილი ჩამოსვლიდან ერთი წლის შემდეგ საჯაროდ წარდგა თბილისის

უნივერსიტეტის პროფესორ-მასწავლებელთა წინაშე მოხსენებით «ევროპაში ნახული ქართული ძეგლები და იქვე შეკრებილი ცნობები ქართული ძეგლების შესახებ».

მოხუცებულ, მარტოხელა ექვთიმეს ცხოვრება უმძიმდა, მაგრამ ოპტიმიზმი მაინც არ დაუკარგავს. მიუხედავად ზოგიერთი განგებ შექმნილი დაბრკოლებისა, რომელიც მას ხვდებოდა, მხცოვანი მეცნიერი სიცოცხლის უკანასკნელ დღეებამდე თავდაუზოგავად მუშაობდა.

ექვთიმე თაყაიშვილი თავისი მოწამებრივი ცხოვრებითა და განსაცვიფრებელი მოღვაწეობით მტკიცედ დამკვიდრდა უკვდავ ქართველ მამულიშვილთა სამარადჟამო პანთეონში.

... ოთხმოცდაათი წლისა გარდაიცვალა ექვთიმე თაყაიშვილი ... თებერვლის ერთ ჟამიან დღეს ორმოციოდე კაცმა გააცილა მისი ცხედარი და თითოეულმა თითო მუჭა მიწა მიაყარა. ორმოციოდე კაცმა ...

დღეს საქართველომ იცის თავისი დიდი შვილის, ქვეყნისა და ხალხის წინაშე ვალმოხდილი მამულიშვილის ექვთიმე თაყაიშვილის ფასი. საქართველოს ეკლესიამ იგი წმიდანად შერაცხა და აქედან მოკიდებული «წმიდა ექვთიმე ღვთისკაცად» იწოდება.

აკადემიკოსი

როინ მეტრეველი

EKVTIME TAKAISHVILI

(A Short Review of the Scientific and Public Activities)

21 February 1953... died Ekvtime Takaishvili. Georgian people heartedly mourned, but his coffin was accompanied by about forty people and he was buried in Vake Cemetery...Georgia was aware of the greatness of the person, but because of different reasons, this greatness was not clearly expressed until later times. After as little as ten years, Ekvtime Takaishvili's remains were brought to Didube Pantheon. Later his wife's Nino Poltoratskaya's remains were transferred from France to Didube Pantheon as well. At present both Ekvtime and Nino Takaishvili are buried in Mtatsminda Pantheon. Ekvtime Takaishvili came to the scientific life in late 1880s under difficult conditions of Russian Tsarizm. He found his place beside the famous representatives of the Georgian historiography, who carried out fruitful activities for collecting, investigating and publishing of different sources of the national history. Ekvtime Takaishvili was the first who brought to the daylight the rich documentary materials of the Georgian history, Georgian epigraphy, unknown Georgian manuscripts, monuments of the Georgian material culture and prepared a solid ground for the future development of the Georgian scholarly work.

Today, from the heights of the XXI century, the biggest name of Ekvtime Takaishvili appears with special glamour. One philosopher had said: "history is renaissance and resurrection". This definition of history is of course disputable, but it amazingly fits to Ekvtime Takaishvili's fate.

Ekvtime Takaishvili was born on 5 January 1863. Parents died early and Ekvtime became an orphan. Three year old Ekvtime happened misfortune. He fell down from the tree and broke his right leg and since that time he became lame. At the age of 7 Ekvtime goes to Ozurgeti regional school, where his teacher Simon Kikodze, brother of the Archbishop Gabriel, plays an important role in his education. Simon

Kikodze was teaching poetry of Ilia Chavchavadze and Akaki Tsereteli to his pupils. During his studies in Ozurgeti School, Ekvtime met with Niko Mari, and later they became close friends.

In 1883 Ekvtime finishes Kutaisi Gymnasium and enrolls in Saint Petersburg University Department of History and Philology. Learning diligently, Ekvtime deeply believed that he needed to acquire broad knowledge in order to serve his country in future. In 1887 Ekvtime Takaishvili graduated from the University and returned to Georgia.

In 1887-1894 Ekvtime was teaching at Tbilisi Nobility School and at the Classic Gymnasium, leading the courses of Greek and Latin, and History and Geography. Ekvtime Takaishvili makes acquaintance with Dimitri Bakradze, who by that time was working on investigating antiquities preserved in Georgian churches and monasteries. Ekvtime was elected as a board member of the Georgian Society of Literacy as early as the last year at Saint Petersburg University. Coming back to Georgia Ekvtime gets to work in the Society with all his efforts and inspiration. Due to his tireless work, important precious books, documents and different kinds of antiquities were collected.

Ekvtime Takaishvili was an expert of historical resources, also archeographer, epigraphist, digging archeologist, investigator of the Georgian literature and folklore, historical geography and legal studies.

Historical and Ethnographic Society, founded by the initiative of Ekvtime Takaishvili in 1907, played an important role in the scientific and cultural life of Georgia. The Society aimed at the study of the history of Georgia, traditions of its people and monuments of art. Immediately, after founding the Society, almost all the Georgian intelligentsia joined it and the Society initiated broad and fruitful activities in Georgia and abroad.

Among other activities, public meetings were especially important, where the famous Georgian scholars of the time discussed the results of their scholarly work with the attending audience. Discussions around the reports were of much importance as they promoted the right scholarly outlook. Ekvtime Takaishvili considered that well organized expeditions were essential for the investigation of the Georgia's rich past

and its interesting present. The Society organized numerous excursions and expeditions to study historical monuments, to collect archeological and ethnographic items and to gather the folklore.

Ekvtime Takaishvili started publishing the following two series immediately after founding the Society: *Ancient Georgia* and *Antiquities of Georgia*. The first of them published research works, synopsis and other historical and ethnographic materials, and the other accommodated affidavits, historical letters and other documents.

Ekvtime Takaishvili often made reports before the audiences. His works show big erudition, deep knowledge of subject and the author's academic honesty. His scholarly work *Materials for the Archeology of Caucasus* consisting of important materials, gained broad attention of society. The work got highest evaluation of the Archeological Society of the Russian Emperor and on 28 March 1911 it was awarded with grand medal.

Ekvtime Takaishvili played an important role in founding the Georgian University. He was elected together with Ivane Javakhishvili in the Commission of the Society of the Georgian University. The University was opened on 26 January 1918 (old style). Ekvtime Takaishvili was teaching the courses of archeology, epigraphy, and history of churches and monasteries at the University. On 21 May 1918 Ekvtime Takaishvili was conferred on Doctor's degree by the Board of Tbilisi University.

Ekvtime Takaishvili continued studying the Georgian antiquities while teaching at the University. He made trips to various parts of Georgia and did lots of useful work.

Ekvtime Takaishvili and his contemporaries had a wide understanding of archeology as a science. They united the following work under the field: description of temples, clerical books, copying of inscriptions, their description and interpretation, digging of archeological traces, etc. Obviously this kind of activity required intensive travel in the regions of Georgia and despite his physical disability, Ekvtime did not leave a single region without paying a visit to study historical monuments.

Regulations of Literary Society anticipated collecting of ancient, deteriorated church books. Ekvtime Takaishvili started his activities from this point. As a result of his work, Ekvtime publishes “Three Chronicles” in 1890, which was followed by another edition titled “The Life of the Saint Nino” representing a logical part of the previous work. The publication made a big impact on the Georgian society and became a turning point in the Georgian historiography.

As a result of his systematic research during several decades, Ekvtime Takaishvili uncovered many of the unknown relics. Among them the old manuscript copies of “the Knight in the Panter’s Skin” discovered by him, are of the greatest importance. Ekvtime collected 17 manuscripts and traced the references of 24 manuscripts in total. .

The oldest copy of “The Knight in the Panter’s Skin” traced by Ekvtime Takaishvili is dated by 1646. The copy made for the King George XI in 1680, is also a very important finding. The manuscript is distinguished for its ornamentation. “Any of the European museums would pay a million for this copy” – Ekvtime Takaishvili says.

Ekvtime Takaishvili did a lot of work for collecting and preservation of the remarkable materials of “Akhgori Treasure”. He traced sellers and buyers of the treasure until he collected the major part of the treasure and housed it in the Caucasus Museum.

Ekvtime Takaishvili discovered the manuscript of “Royal Court Regulations”. Ekvtime found this manuscript in garbage in an abandoned house while travelling in Kartli. In May 1920 Tbilisi State University published “Royal Court Regulations” with the preface of Ekvtime Takaishvili. The document is very important although it is incomplete. It represents a manual for the king’s men, for the ruler, and for all servants generally. This is a collection of laws on ruling the country introduced by different kings. The monument is very important for the study of the Georgian statehood and its internal organization.

Ekvtime Takaishvili’s trips to South Georgia or so called “Turkish Georgia” (this southern part of Georgia is within the Turkish boundaries at present) were very important. The first expedition was organized in 1902, during which the architectural monuments of Akhalsikhe,

Akhalkalaki and Artaani were explored. The second expedition, which was conducted in 1907, investigated the monuments located in Artaani (Cola) and finalized the study of Oltisi monuments. The third expedition was held in 1917.

Ekvtime saw almost all historical monuments of Georgia with his own eyes to experience their brilliance and magnificence of the talent and power of the architects who created those glorious monuments of Georgia. Lots of historical materials were uncovered. Although many of the monuments had already been archeologically described, Ekvtime made corrections in old descriptions finding many new details which were of the greatest importance for the clarification of different issues of our history.

Ekvtime Takaishvili traveled and described Alaverdi, Shuamta, Bodbe, Telavi, Gremi, Ikalto, Akhmeta, etc. in Kakheti; Sachkhere, Jruchi, Katskhi, Kutaisi, Gelati, etc. in Imereti; Martvili, Tsaishi, Zugdidi, Tsalenjikha, Bandza, Abasha, Sujuna, etc. in Samegrelo; Glola, Chiora, Gebi, Oni, Cesi, Mravalzdali, Skhvava, Bugeuli, Nicortsminda, etc. in Racha; Labechina, Sairme, Lajana, Orbeli, Lentekhi, Lashkheti, Ushguli, etc in Lechkhumi and Svaneti.

In 1937 Ekvtime Takaishvili published the book “Archeological Expedition in Lechkhum-Svaneti in 1910”. Apart from describing the historical monuments in Lechkhumi and Svaneti, he made an important conclusion in this edition. The author mainly discussed the historical monuments of the Christian period in the book and he developed an idea that the Svans adopted Christianity from Byzantine. After Georgia’s unification under the throne of Bagrat III in 980s, Svaneti became a part of the united Georgia. Since then, the Georgian kings paid much attention to Svaneti.

1921 marked a new era in the life of Georgia. Immediately, after establishing the soviet power, the former Menshevik Government moved to Batumi to leave for abroad by sea. It was ordered by the Government to collect all museum property in boxes to take abroad. The foundation Council appointed Ekvtime Takaishvili as an observer of the treasure. It was not easy for the scholar to abandon the home country,

but the Georgian national treasure needed a dedicated observer. Ekvtime fully realized that the monuments of the material and spiritual culture could be lost forever unless proper supervision. On 11 March 1921, Ekvtime Takaishvili left Georgia and spent many years in emigration. The Menshevik Government was considered the formal patron of the treasure.

The treasure had a tremendous value. It included precious items from Tbilisi Museum including golden, silver and pearl jewelry, precious manuscripts, paintings from the National Gallery, the treasure from the Dadiani Palace in Zugdidi, property of Gelati and Martvili monasteries, treasure from Tbilisi Palace, property of the Russian churches, property of the treasury, property of Borjomi Palace (with rich libraries), etc.

The Plenipotentiary Minister and Supreme Commissioner of the Government of France in South Caucasus Abel Chevalier got the Georgian treasure loaded on the board of the French cruiser “Ernest Renan”. Moreover, he managed the vessel to depart earlier, which caused Ekvtime Takaishvili and his wife Nino travelling with him, to be left behind. Ekvtime rented a boat to catch the cruiser heading to Constantinopol. In Constantinopol the treasure was transferred to the vessel “Bien Hoa” and on 20 March headed to Marcel. After 48 days on 10 April 1921, they arrived in Marcel. After delivering the treasure to the Bank of Marcel, Ekvtime Takaishvili moved to Marcel with his wife and lived there for a while. Then they moved to Le Vile. Ekvtime Takaishvili continued his scholarly work in France. His work was recognized and he was elected as a chairman of Numismatic Society (4 February 1922), and a member of Asia Society (1925).

The rumor of the Georgian treasure getting in France caused a widespread interest and a number of potential buyers appeared. The museums of New York and Great Britain tried to acquire at least a small part of the treasure. The French historian Mile requested a permission for taking photos of the items. Ekvtime Takaishvili observing the Georgian treasure with commitment and dedication refused everyone asking for anything in relation to the treasure. Seeing a big interest towards the treasure, Ekvtime was concerned about the future of its fate.

He had shared his concerns with Akaki Shanidze and Giorgi Akhvediani who arrived in France in 1928, saying: “Please do anything in order that these relics return to Georgia. If this does not happen, I will die”.

The treasure stayed in France for almost 25 years. Only after the turning point in the Second World War in 1944 in favor of the Soviet Union, it became possible to bring the treasure back to Georgia. In November 1944, Ekvtime Takaishvili met with the Ambassador of the Soviet Union in France Alexander Bogomolov. Ekvtime informed the Ambassador with the circumstances related to the treasure and asked for his assistance. At the same time, Ekvtime passed to him a long report addressed to General De Gaulle. By that time, De Gaulle was in preparation to leave for Moscow to meet with Stalin (the visit was held on 2-10 December 1944). De Gaulle had ordered to return the Georgian treasure to Georgia. Ekvtime Takaishvili says in his memoirs: “The question of the Georgian treasure was solved in wake of Stalin’s untold victory in the war, after which the Germans were forced to abandon Paris. This victory brought a big fame to Stalin in France. The French people prayed on Stalin’s name saying: “we will dedicate a golden monument to him”. We mentioned that Stalin was Georgian by origin, but they were suspicious that the small nation like Georgia could give a birth to such a big person”.

Despite the difficult life, Ekvtime Takaishvili served as a dedicated patron of the Georgian treasure trusted to him, and the old Ekvtime, in 11 April 1945, returned to Georgia together with the treasure. When stepping on his native land, 83 year old Ekvtime pronounced Akaki’s words with a trembling voice:

“With the blue of your sky,
With the emerald of your land,
Be my healer, my home country,
Please cure me with your hand!...”

The old scholar had told Shalva Amiranashvili: “Now I can say that I fulfilled my mission before my home country and my people”. Ekvtime Takaishvili considered his primary civil duty to bring the precious relics

back to Georgia unharmed, and since this big mission was fulfilled successfully, he was declaring with joy: “I am very happy and I don’t have a right to complain on my fate”.

Beginning the very first days after his arrival, Ekvyime Takaishvili was working with the scientific boards of the Academy of Sciences, Javakhishvili Tbilisi State University and the State Museum, publishing precious materials on different issues of the Georgian history. On 10 May 1945 he was elected as a Professor of Tbilisi State University and in 1946 was elected as an Academician of the Academy of Sciences.

Ekvtime Takaishvili, with his martyr’s life and astounding deeds, found his place in the eternal pantheon of the famous and immortal men of Georgia.

... Ekvtime Takaishvili died at the age of ninety on one miserable day of February. His coffin was accompanied by about forty people, only about forty ...

Today Georgia knows about the greatness and significance of its dedicated and devoted son Ekvtime Takaishvili. He was declared as a martyr by the Georgian church and since then he is called “the Martyr Ekvtime God’s Servant”.

Roin Metreveli

Academician

EKVTHIMÉ TAKAÏCHVILI

(Court revue des activités scientifiques et publiques)

Le 21 février 1953 est le jour du décès d'Ekvtimé Takaïchvili. Bien que la Géorgie entière soit en deuil de cette perte, il n'y a eu que 40 personnes à accompagner son cercueil au cimetière de Vaké. Une dizaine d'années plus tard fut organisée la levée de son corps au Panthéon de Didoubé où son épouse – Nino Poltorovskaïa fut enterrée à son côté.

Le peuple géorgien a su apprécier l'oeuvre du grand patriote et savant. Une statue fut édifée /sculpteur Anzor Gomarthéli/, des livres retrassant son parcours furent éditées (Chalva Amiranachvili, Akaki Sourgouladzé, Guivi Jordania, Roïne Métrévéli, Chota Badridze etc.), Le réalisateur Révaz Thaboukachvili a tourné un film documentaire – “Défenseur du trésor de la Géorgie”. La vie et l'oeuvre d'Ekvtimé Takaïchvili, son amour pour sa patrie et le sacrifice de soi est un exemple à suivre pour des générations.

Ekvimé Takaïchvili est né le 5 janvier 1863 /style ancien/. Jeune, il a perdu ses parents et a passé une enfance orpheline. A l'âge de 3 ans il s'est blessé le pied en tombant d'un arbre. Cette blessure l'a accompagnée toute sa vie car il est resté boiteux du pied droit. .

A l'âge de 7 ans il a été confié à l'école primaire du district d'Ozourguéthi. Son professeur de religion était le frère de l'évêque Gabriel – l'archiprêtre Simon Kikodzé qui a beaucoup impressionné le jeune Ekvtimé émerveillé par la poésie d'Ilia Tchavtchavadzé et d'Akaki Tsérééli présentés par le professeur.

C'est ici même que Takaïchvili a fait la connaissance de Niko Mari – son proche ami par la suite.

En 1883 Ekvtimé Takaïchvili termine ses études au gymnase de Koutaïssi et poursuit sa formation en histoire et philologie à l'Université de St Petersburg. C'est un étudiant dévoué et studieux, conscient de l'importance de l'éducation pour le service de la patrie. En 1887, après avoir terminé la formation universitaire, il rentre en Géorgie.

En 1887-1894 il enseigne à l'école de nobles de Tbilissi et à la gymnase classique. Il est professeur des langues classiques, de l'histoire et de

géographie. En 1894 – 1904 il est directeur de la gymnasia de nobles. C'est de cette époque que date son amitié avec Dimitri Bakradzé qui oeuvrait à la collecte et à l'édition des manuscrits des églises et monastères géorgiens.

Parlant de cette période, Ekvimé Takaïchvili écrit : “Déjà à cette époque j'avais pour objectif de répertorier et rendre accessible pour les futurs savants tout le matériel historique et archéologique de la Géorgie afin de sauvegarder des monuments matériels pour les chercheurs à venir. J'étais persuadé que parmi nous il se trouverait des savants désireux de réunir toute l'histoire de cette grande culture qui est la nôtre”.

En dernière année d'études à l'Université de St Petersburg Ekvimé Takaïchvili a été élu au conseil d'administratoïn de la “Société de la diffusion de l'alphabet”. A son retour en Géorgie il s'engage dans la vie sociale. Il contribue à la collecte et la répertoriation de précieux livres et antiquités diverses.

Ekvimé Takaïchvili a effectué des recherches en archéographie et archéologie, en études d'épigraphes. En même temps il était bon connaisseur de littérature classique et populaire géorgiennes, de géographie historique et d'histoire du droit...

En 1907, sous l'initiative d'Ekvimé Takaïchvili a été fondé une société historique et ethnographique dont le but était de diffuser l'enseignement de l'histoire et des traditions culturelles et artistiques géorgiennes en cette époque prérévolutionnaire. Tous les intellectuels géorgiens se sont réunis autour d' Ekvimé Takaïchvili pour la mise en œuvre de cette initiative (Akaki Tserétéli, Vaja-Pchavéla, Ivané Djavakchichvili, Alexandre Tsagaréli, Zaquria Phaliachvili, Dimitri Arakhichvili, Iakob Goguébachvili etc.). L'activité de cette société fut très fructueuse, sa renommée a été reconnue jusqu'à l'étranger. Tout intellectuel géorgien se sentait en devoir “apporter son soutien à cette organisation”. C'est justement pour cette raison que dans les documents officiels cette dernière est mentionnée en tant que “unique entreprise qui réalise les buts de l'Académie des Sciences”.

Ekvimé Takaïchvili prêtait une grande attention à l'organisation de différentes expéditions. L'était persuadé que l'étude approfondie et l'analyse du riche passé et du présent intéressant de la Géorgie deviendrait possible par le biais d'expéditions bien organisées. La société s'y mit dès sa fondation et a permis à ses membres d'organiser beaucoup d'excursions-expéditions

dont le but était de réunir des objets archéologiques et ethnographiques, d'étudier les monuments historiques...

Ekvtimé Takaïchvili a publié deux séries de recueils – la Géorgie ancienne” et “Les anciennetés de la Géorgie”. Dans la première on publiait des analyses, des recherches et d'autres matériels historico-ethnographiques, et dans la seconde – des lettres historiques, les chartes etc. Ekvtimé Takaïchvili a publié “Les anciennetés de la Géorgie” avant la fondation de la société ; dans les volumes II, III et IV on a publié 1527 chartes. Dans “la Géorgie ancienne” on a publié 2000 vers populaires, 1385 fables, 115 devinettes, 16 chansons, 33 contes, 4 légendes etc. La société prêtait une grande attention aux travaux des musées et aux dictionnaires.

Le 28 mars de 1911 la société Archéologique de la Russie a hautement apprécié Ekvtimé Takaïchvili et lui a remis une grande médaille de la société.

Ekvtimé Takaïchvili a joué un grand rôle dans la fondation de l'Université géorgienne. Dès le début il a été élu membre de la commission de la “Société de l'Université Géorgienne” avec Iv.Djavakchichvili. En même temps il a été nommé membre de la commission fondée pour diriger les tâches organisationnelles et la mise en place de la réglementation de l'Université. Le 26 janvier de 1918 l'Université a été inaugurée. Ekvtimé Takaïchvili donnait des cours en archéologie. Même pendant ses activités à l'Université Ekvtimé Takaïchvili n'oubliait pas les antiquités de la Géorgie et continuait leur étude. A cette époque il poursuivait ses voyages d'études à travers les régions de la Géorgie.

Le 21 mai 1918 le conseil universitaire de Tbilissi a conféré à Ekvtimé Takaïchvili le grade de docteur.

Le sens de “l'archéologie” pour Ekvtimé Takaïchvili et ses contemporains était large et comprenait la description des livres religieux, des temples, des fouilles etc. C'est pourquoi ils devaient voyager beaucoup dans le pays et malgré son défaut physique Ekvtimé Takaïchvili n'hésitait jamais à partir en expédition pour découvrir des monuments historiques, les étudier et les décrire, même si souvent il était obligé de marcher à pied. Ekvtimé Takaïchvili se souvient: “Etant devenu membre de la société (“Société de la diffusion de l'alphabet”), j'ai compris que ces manuscrits si précieux n'avaient pas de défenseur et alors, naturellement, je m'en suis

occupé. Ensuite, peu à peu cet affaire m'a emporté, m'a passionné et j'ai commencé à me soucier de leur sauvegarde. En même temps j'en collectais de nouveaux. L'argent versé sous forme de donation ne suffisait plus et j'ai commencé à les acquérir aux frais de la société. ”

Le règlement de la société permettait de collecter les anciens livres religieux hors usage. C'est justement à partir de cela que Ekvtimé Takaïchvili a commencé son affaire. Le premier voyage archéologique a été organisé le 17 février de 1889 à Mtskhéta. On n'a trouvé des anciens manuscrits qu'à Svétitskhovéli et on les a naturellement emportés. La presse a illustré ce voyage. Puis Ekvtimé Takaïchvili continue son activité seul et en 1890 il publie “Trois Chroniques”, un peu plus tard “La vie de Sainte-Nino”, suite du travail précédent. Ces publications ont beaucoup impressionné la société géorgienne et ont provoqué une transformation dans l'historiographie géorgienne.

Durant des dizaines d'années de ses recherches Ekvtimé Takaïchvili a découvert plusieurs monuments inconnus. Les anciens manuscrits de “Chevalier à la peau de tigre”, découverts par lui ont une grande importance. Il a collecté 17 manuscrits parmi lesquels certains étaient très intéressants du point de vue de leur apparence et d'illustrations. Au total il a obtenu des informations concernant 24 manuscrits.

Parmi les manuscrits de “Chevalier à la peau de tigre” le plus ancien est daté de 1646, celui-ci était acquis par la société d'un certain Korinthéli. Dans les fonds de la société on trouve le poème “Chevalier à la peau de tigre” réécrit en 1680 pour le roi Georges XI. Ce manuscrit se distingue par son décor sur les bordures. “Aucun musée d'Europe n'hésitera jamais de le payer un million” - disait Ekvtimé Takaïchvili à propos de ce manuscrit.

C'est grâce aux efforts d'Ekvtimé Takaïchvili que le “Chevalier à la peau de tigre” de Pélaguia Tsérétéli, avec des illustrations miniatures de sujets, n'est pas perdu. Voilà une courte histoire de ce manuscrit: Le prince da Satchkchéré, Nestor Tsérétéli, avait une femme, Pelaguia Gourieli. Après le décès de Nestor toute sa fortune et bien sûr “le Chevalier à la peau de tigre” sont restés à sa famille. Un bon jour la mère a demandé à ses fils de rénover la reliure du manuscrit. Mais les garçons l'ont oublié dans le fiacre. Le cocher a vendu ce manuscrit au commerçant Davide Saradjichvili. Celui-

ci connaissant bien le prix de pareilles choses voulait en faire cadeau au baron de Baïe, qui était à Tbilissi pour ce moment. Ekvtimé Takaïchvili a vu ce manuscrit, a demandé au patron le lui prêter pour quelques jours et ne l'a pas rendu jusqu'au départ du baron de la Géorgie. Après quelque temps Ekvtimé Takaïchvili a publié le "Chevalier à la peau de tigre" d'après ce même manuscrit.

Le premier archéologue géorgien, qui a organisé des fouilles avant Ekvtimé Takaïchvili était Niko Mari. Il a fouillé un ancien cimetière de l'époque d'avant J.C. dans la vallée de Dédébi, dans le village Vornaki et il a trouvé des objets intéressants, mais bientôt Niko Mari a continué ses fouilles à Anissi. Alors, pour ne pas laisser Vornaki sans attention, la commission archéologique impériale a proposé à Ekvtimé Takaïchvili d'y continuer les fouilles. Celui-ci a accepté. C'était en 1894. On a trouvé à Vornaki les tombeaux de l'âge de bronze. Les tombeaux de Vornaki étaient assez riches. Les travaux sur les matériaux trouvés ont donné à Ekvtimé Takaïchvili une bonne expérience. Jusqu'à la révolution de 1917 Ekvtimé Takaïchvili était l'unique archéologue géorgien qui faisait les fouilles. En même temps il continuait son activité pédagogique et civile.

Ekvtimé Takaïchvili a joué un grand rôle dans la réunion et la défense du "trésor d'Akchalgori". Il n'a pas cessé de suivre de près chaque détail de ce trésor et finalement, il a réussi d'en recueillir l'essentiel et le remettre au musée du Caucase.

Le résultat de ses efforts était la découverte du manuscrit d'une "Marchée de la cour du roi". Il l'avait trouvé dans une ancienne maison démolie pendant son voyage à Quarthli. Ekvimé Takaïchvili essayait toujours de publier chaque découverte sans changements. Au mois de mai de 1920 l'édition de l'Université de Tbilissi a publié ce manuscrit avec la préface d'Ekvtimé Takaïchvili. Bien qu'actuellement on ne dispose plus de sa version complète, l'importance du "Marchée de la cour du roi" est grande. C'est un manuel pour les courtisans, les souverains et pour chaque fonctionnaire. C'est le recueil des lois de différents rois. Ce monument porte en lui une grande information et donne la possibilité d'étudier les mœurs, l'ordre social et l'organisation structurelle de la Géorgie.

Le voyage d'Ekvtimé Takaïchvili au sud de la Géorgie, en "Géorgie de la Turquie" était très important. (Cette partie sud de la Géorgie se trouve de

l'autre côté des frontières de la Turquie d'aujourd'hui). D'après la repartition administrative de la Russie, après la révolution d'octobre, ces territoires formaient les deux "okrouguis" de Kharssi, celui d'Artaani et d'Osseti ainsi que une petite partie du district de Batoumi..

Ekvtimé Takaïchvili a voyagé trois fois au sud de la Géorgie. La première expédition a eu lieu en 1902, alors il était accompagné d'architecte Simon Kldiachvili et du photographe Alexandre Mamoutchaïchvili. La deuxième expédition s'est organisée en 1907. Ses membres étaient: l'architecte Anatoli Kalguine et le photographe amateur Edouard Liosine. La troisième expédition s'est faite en 1917.

"J'ai voyagé en Géorgie et j'ai vu un énorme matériel et un trésor condamné à être oublié ou perdu. J'ai eu l'intention fanatique de pouvoir faire le maximum, parce que personne ne s'occupait plus de cet affaire parmi mes contemporains." – se souvient Ekvtimé Takaïchvili.

D'après ces voyages Ekvtimé Takaïchvili a décrit: en Kakhéti : Alaverdi, Chouamta, Bodbé, Thélavi, Grémi, Ikhalto, Akchméta etc; en Samegrelo : Martvili, Tsaïchi, Zougdid, Tsalendjikcha, Bandza, Abacha, Soudjouna etc; en Iméréthi : Satchkchére, Djroutchi, Katskchi, Khoutaïssi, Guélathi etc; en Ratcha : Glola, Tchiora, Oni, Tséssi, Mravaldzali, Skchvava, Nikortsmina etc; en Svanéthi et Létchkchoumi : Labetchina, Saïrmé, Ladjana, Orbeli, Lentekchi etc...

En 1937 à Paris Ekvtimé Takaïchvili a publié le livre "Expédition archéologique à Souanéti-Létchkchoumi de 1910", dans lequel en plus de la description des monuments il a fait des conclusions importantes. D'après l'auteur les Souanes ont adopté le christianisme de la Byzance. Lorsque toute la Géorgie était réunie sous la régence de Bagrat III dans les années 980, la Souanéti est devenue une partie de la Géorgie unifiée, depuis les rois géorgiens ne manquaient pas d'attention à cette région. L'église d'Ifari est décorée d'icônes par le peintre de David le Constructeur. Dans la même église on trouve le portrait de David V sur l'icône de Sainte-Vierge, ici est mentionné son épouse Gvantsa.

On croyait avant que le grand nombre d'icônes et de manuscrits en Souanéti s'expliquait de ce que la population les emportait dans les montagnes pour les sauvegarder des ennemis. Ekvtimé Takaïchvili a

affirmé que 9/10 des icônes ont une origine Souane, la présence de souanizmes dans les inscriptions en est la preuve.

L'un des plus intéressants parmi les voyages archéologiques d'Ekvtimé Takaïchvili est l'expédition au sud de la Géorgie en 1917. Les participants de cet exploit étaient: l'ingénieur amateur I.Zdanévitch, le peintre L.Goudiachvili et le futur célèbre metteur en scène M.Tchiaouréli qui pour ce moment s'intéressait à la peinture. Pendant ce voyage Ekvtimé Takaïchvili a décrit le temple d'Equéqui, celui du village Sokchthorothi, l'église Othkchtha, Parkchli etc. Le voyage en transport était presque impossible et malgré son pied boiteux Ekvtimé Takhaïchvili n'hésitait pas à marcher à pied; aidé par son amour pour sa patrie il faisait tout pour atteindre son but principal.

1921—est une nouvelle époque de l'histoire de la Géorgie. Le gouvernement méchévick est parti pour Batoumi afin d'émigrer à l'étranger. On a ordonné d'emballer tous les trésors des musées et les emporter à l'étranger. C'était Ekvtimé Takaïchvili qui devait surveiller le trésor géorgien. Quitter la patrie n'était pas facile, mais il comprenait qu'il fallait beaucoup d'attention pour que les pièces historiques et religieuses soient sauvées. Le 11 mars 1921 Ekvtimé Takaïchvili a quitté la Géorgie, il a passé pas peu de temps en émigration forcée. Formellement c'était le gouvernement méchévick qui était le protecteur du trésor.

Le trésor était inimaginable. Ici on trouvait: des objets d'or et d'argent, de pierres précieuses, des monuments rares, des tableaux de la galerie nationale, la fortune du palais des Dadianis à Zougdididi, celle des monastères de Guélati et de Martvili, du palais de Tbilissi, de Bordjomi (de riches bibliothèques) etc. On n'a même pas oublié des couronnes d'argent qui ornaient le cercueil de Davide Saradjichvili.

Abèle Chevalier, ministre plénipotentiaire du gouvernement français et commissaire souverain en transcaucasie a fait monter le trésor géorgien sur la croisière française "Erneste Renan". La croisière était partie en avant et Ekvtimé Takaïchvili est resté à Bathoumi avec son épouse Nino qui devait aussi accompagner le trésor. Ekvtimé a loué une vedette et a gagné la croisière française qui se dirigeait vers Constantinople, là-bas on a transmis le trésor sur le bateau "Bien Hoa" et le 20 mars on s'est dirigé vers Marseille. Au bout d'un voyage épuisant de 48 jours ils sont arrivés à Marseille. Après

avoir gardé le trésor dans une banque de Marseille Ekvtimé Takaïchvili est parti avec sa conjointe à Paris où il a vécu quelque temps, puis il a déménagé à Leville. Ekvtimé Takaïchvili continuait ses travaux scientifiques. Il était élu membre de la société Numismatique de Paris (4 février de 1922) et de la société d'Asie (1925).

L'histoire du trésor géorgien s'est répandue vite. Les musées de New York et de Grande-Bretagne essayaient d'acquérir le trésor. Un historien français - Milé voulait photographier les objets géorgiens, mais Ekvtimé refusait chaque proposition, il était trop soucieux de l'avenir du trésor. En 1928 il a rencontré Akaki Chanidzé et Georges Akchvlédiani à Paris et il leur a dit: "Essayez de rendre le trésor à la Géorgie, sinon ça sera mon deuxième décès."

La fille de Nicolose Dadiani, veuve du compte Alexandre Obolenski, Salomé Obolenskaïa prétendait au trésor de sa famille. En plus d'Ekvtimé Takaïchvili elle a eu un grave opposant. C'était Pierre Jaudon, défenseur temporaire des droits et intérêts de la fortune russe, abandonnée en France. Obolenskaïa n'a pas pu obtenir les objets recherchés, mais entre temps, ceux-ci ont cessé d'appartenir à la Géorgie aussi. Un accord entre l'U.R.S.S et la France a provoqué des changements du statut des "gouvernements" émigrants. Le gouvernement géorgien n'a pas fait exception. Il a été déclaré illégitime. Le trésor est resté en possession de la France. Ekvtimé Takaïchvili a mis beaucoup d'efforts contre cette sentence, mais en vain...Le trésor était resté en France pendant presque 25 ans, 13 ans à Marseille, 12-à Paris. Mais après la victoire de l'U.R.S.S il est devenu possible de rendre le trésor à ses propriétaires. En 1944 Ekvtimé Takaïchvili a rencontré l'ambassadeur de l'U.R.S.S en France Alexandre Bogonolov et lui a confié les problèmes concernant le trésor et lui a demandé une aide en lui transmettant un long rapport pour le Général de Gaulle. Celui-ci se préparait pour son départ à Mouscou et la rencontre avec Staline. De Gaulle comprenait qu'il pouvait assurer le succès de la visite et il a ordonné de rendre le trésor à la Géorgie...

Malgré sa vie dure, malgré la pauvreté Ekvtimé Takaïchvili n'a jamais abandonné le trésor confié et très vieux, à l'âge de 83 ans, le 11 avril de 1945 il est rentré à Tbilissi avec ce trésor.

“Maintenant je peux dire que j’ai accompli ma mission devant ma patrie et mon peuple” – a-t-il dit au savant Chalva Amiranachvili. Il se croyait heureux et n’hésitait pas à déclarer; “Je suis très heureux et je n’ai pas le droit d’être malheureux. ”

Ekvtimé Takaïchvili était content de la vie de la nouvelle Géorgie, Tbilissi lui paraissait transformé et embelli avec ses bâtiments et ses verdure.

Ekvtimé Takaïchvili a envoyé une lettre pour remercier l’ambassadeur A.Bogomolov et le consul general A.Gouzovski.

Dès les premiers jours de son arrivée Ekvtimé Takaïchvili collaborait avec l’Académie des Sciences, l’Université et le muse d’Etat, publiait des matériaux sur différents problèmes de l’histoire de la Géorgie. Le 10 mai de 1945 il est devenu professeur de l’Université de Tbilissi, en 1946 - académicien de l’académie des Sciences.Un an après son arrivée il a fait un rapport devant les professeurs et enseignants de l’Univesité sur “Les monuments géorgiens en Europe et les informations sur eux”.Un jour pluvieux de février à l’âge de 90 ans Ekvtimé Takaïchvili est décédé, solitaire et assez vieux, lui, qui avait vécu deaucoup de peines, mais qui n’a jamais cédé, qui luttait et travaillait jusqu’à la finde ses jours. Une quarantaine d’hommes l’ont accompagné jusqu’au cimétière et ont mis une poignée de terre sur sa poitrine...une quarantaine d’hommes...

Aujourd’hui la Géorgie connaît bien le prix de ce patriote. L’église géorgienne l’a déclaré Saint et désormais il est nommé “Saint Ekvtimé – homme de Dieu”.

Roïn Métrevéli

Académicien

ექვთიმე თაყაიშვილის ცხოვრებისა და მოღვაწეობის ძირითადი თარიღები

- 1863 წ. 5 იანვარს (ძვ. სტილით) დაიბადა ოზურგეთის მაზრის სოფ. ლიხაურში.
- 1870 წ. შევიდა ოზურგეთის სამაზრო სასწავლებელში.
- 1874-1875 წწ. სწავლობდა ფოთის სამაზრო სასწავლებელში.
- 1875 წ. ჩაირიცხა ქუთაისის კლასიკურ გიმნაზიაში.
- 1883 წ. დაამთავრა ქუთაისის კლასიკური გიმნაზია.
- ჩაირიცხა პეტერბურგის უნივერსიტეტის ისტორიულ-ფილოლოგიურ ფაკულტეტზე.
- 1887 წ. დაამთავრა პეტერბურგის უნივერსიტეტის ისტორიულ-ფილოლოგიური ფაკულტეტი მეცნიერებათა კანდიდატის ხარისხით და მიიღო ისტორიის მასწავლებლის მოწმობა.
- 1887-1894 წწ. თბილისის სათავადაზნაურო სკოლაში და კლასიკურ გიმნაზიაში ისტორიის, გეოგრაფიის, ლათინური და ბერძნული ენების მასწავლებელია.
- 1888 წ. აირჩიეს ქართველთა შორის წერა-კითხვის გამავრცელებელი საზოგადოების წევრად.
- 1889-1921 წწ. საეკლესიო მუზეუმის კომიტეტის წევრია.
- 1894-1904 წწ. თბილისის სათავადაზნაურო გიმნაზიის გამგეა.
- 1897 წ. დააარსა დმანისის რაიონის სოფ. გომარეთის სკოლა.
- 1901 წ. აირჩიეს მოსკოვის არქეოლოგიური საზოგადოების წევრ-კორესპონდენტად, შემდეგ კავკასიური განყოფილების გამგედ.
- რუსული გეოგრაფიული საზოგადოების კავკასიის განყოფილების ნამდვილ წევრად.
- 1902 წ. კავკასიის სტუდენტთა საზოგადოების გამგეობის წევრია.
- 1903 წ. თბილისის სამეურნეო საზოგადოების გამგეობის და სამეურნეო ბანკის, სათავადაზნაურო გიმნაზიის გამგე-კომიტეტის, წმ. ვლადიმერის სახ. უნივერსიტეტის ქართული სათვისტომოს საპატიო წევრია.

- 1904-1911 წწ. თბილისის ქალთა მე-2 გიმნაზიაში და თბილისის პროგიმნაზიაში ისტორიის მასწავლებელია.
- 1905-1918 წწ. მოსკოვის არქეოლოგიური საზოგადოების კავკასიის განყოფილების მდივანია.
- 1907 წ. დააარსა საქართველოს საისტორიო და საეთნოგრაფიო საზოგადოება.
- 1907-1921 წწ. საქართველოს საისტორიო და საეთნოგრაფიო საზოგადოების თავმჯდომარეა.
- 1911-1918 წწ. თბილისის ვაჟთა მე-6 გიმნაზიაში ისტორიის მასწავლებელია.
- აღმოსავლეთმცოდნეობის საზოგადოების თბილისის განყოფილების გამგეობის წევრია.
- 1913 წ. ქართული კულტურის მოყვარულთა საზოგადოების საპატიო და მცხეთის ჯვრის სარესტავრაციო კომიტეტის წევრია.
- 1915 წ. კავკასიაში ფაქიზი ხელოვნების წამქეზებელი საზოგადოების წევრ-თანამშრომელია.
- 1916 წ. მიწათმოქმედების სამინისტროს კავკასიის კუსტარული კომიტეტის წევრია.
- 1917-1921 წწ. კავკასიის ისტორიულ-არქეოლოგიური ინსტიტუტის დირექტორის მოადგილეა.
- 1918 წ. მიენიჭა ისტორიულ მეცნიერებათა დოქტორის სამეცნიერო ხარისხი.
- 1918-1921 წწ. თბილისის უნივერსიტეტის პროფესორი და არქეოლოგიის კათედრის გამგეა.
- 1921 წ. დასაწყისში მცველად გაჰყვა საქართველოდან გატანილ განძეულობას საფრანგეთში.
- 1922 წ. აირჩიეს პარიზის ფრანგ ნუმიზმატთა საზოგადოების წევრად.
- 1925 წ. პარიზის სააზიო საზოგადოების წევრია.
- 1945 წ. აპრილის თვეში დაბრუნდა საქართველოში და თან ჩამოიტანა საქართველოდან გატანილი განძეულობა.
- აირჩიეს თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის საქართველოს ისტორიის კათედრის პროფესორად.

- 1946 წ. აირჩიეს საქართველოს სსრ მეცნიერებათა აკადემიის ნამდვილ წევრად.
- 1953 წ. 21 თებერვალს გარდაიცვალა.
- 1963 წ. ყოფილი კავშირის ქუჩას ეწოდა ე. თაყაიშვილის სახელი.
- ვაკის სასაფლაოდან დიდუბის პანთეონში გადაასვენეს.
- 1968 წ. ე. თაყაიშვილის სახელი მიენიჭა ოზურგეთის რაიონის სოფ. ლიხაურის საშუალო სკოლას და იმავე სკოლის მუზეუმს.
- 1986 წ. ე. თაყაიშვილის სახელი მიენიჭა დმანისის რაიონის სოფ. გომარეთის სკოლას.
- 1990 წ. ე. თაყაიშვილის სახელი მიენიჭა საქართველოს საისტორიო საზოგადოებას.
- 1991 წ. დაარსდა საქართველოს მეცნიერებათა აკადემიასთან არსებული ექვთიმე თაყაიშვილის სახელობის საისტორიო საზოგადოების კულტურულ-სამეცნიერო საქველმობელო ცენტრი.
- 1992 წ. დაარსდა ე. თაყაიშვილის სახელობის თბილისის კულტურის და ხელოვნების სახელმწიფო უნივერსიტეტი.
- 1998 წ. დაარსდა ე. თაყაიშვილის სახელობის გურიის მხარის მუზეუმ-ნაკრძალი.
- დაარსდა ე. თაყაიშვილის სახელობის პრემია.
- 2000 წ. 26 მაისს დიდუბის პანთეონიდან მთაწმინდის პანთეონში გადაასვენეს.
- 2002 წ. 17 ოქტომბერს წმიდა სინოდის სხდომამ წმიდანად შერაცხა და ეწოდა «წმიდა ექვთიმე ღვთისკაცი».
- დაარსდა «წმინდა ექვთიმე ღვთისკაცის» მედალი.
- 2003 წ. თბილისში, ვაშლოვანის ქუჩაზე გაიხსნა «ღვთისკაცი ექვთიმე თაყაიშვილის» ბინა-სამლოცველო.
- დაარსდა ექვთიმე თაყაიშვილი სახელობის საქველმობელო ფონდი.
- 2008 წ. თბილისში გაიხსნა «წმიდა ექვთიმე ღვთისკაცის» სახელობის ტაძარი.

THE MAIN DATES OF EKVTIME TAKAISHVILI'S LIFE AND ACTIVITIES

- 1863 Was born on January 5 (old style) in Likhauri Village, Ozurgeti Region.
- 1870 Entered Ozurgeti Regional School.
- 1874-1875 Studied at Poti Regional School.
- 1875 Entered Kutaisi Classical Gymnasium.
- 1883 Finished Kutaisi Classical Gymnasium.
- Entered the Saint Petersburg University, Historico-philological Department. 1887 Graduated from the Saint Petersburg University, Historico-philological Department with the Degree of Candidate of Sciences and received the Certificate of Teacher of History.
- 1887-1894 A teacher of History, Geography, Greek and Latin at Tbilisi Noble School and at the Classical Gymnasium.
- 1888 Was elected as a member of the Society for Distribution of Literacy among the Georgians.
- 1889-1921 A member of the Committee of Church Museum.
- 1894-1904 Head of Tbilisi Noble Gymnasium.
- 1897 Was founded a Secondary School in Gomareti Village (Dmanisi Region) by E. Takaishvili.
- 1901 Was elected as a corresponding member of Moscow Archeological Society and then Head of the Caucasian Department.
- A member of of the Caucasian Department of the Russian Geographical Society.
- 1902 A member of the Caucasian Students Society.
- 1903 An honorary member of Tbilisi Economic Society and Economic Bank, Noble Gymnasium and Georgian Community of Saint Vladimir University.
- 1904-1911 A teacher of History at Tbilisi Gymnasium No 2 for girls and at Tbilisi Pro-Gymnasium.

- 1905-1918 A secretary of the Caucasian Department of Moscow Archeological Society.
- 1907 Was founded Historical and Ethnographical Society of Georgia by his initiative.
- 1907-1921 A Chairman of Historical and Ethnographical Society of Georgia.
- 1911-1918 A teacher of History at Tbilisi Gymnasium No 6 for boys.
- A member of Tbilisi Department of the Society of Oriental Studies.
- 1913 An honorary member of the Society of Georgian Culture and a member of Restoration Committee of Djvary in Mtskheta.
- 1915 A member of the Society of Fine Arts Promotion in the Caucasus.
- 1916 A member of the Caucasian Handicrafts Committee of Ministry of Agronomy.
- 1917-1921 A deputy director of the Caucasian Historico-Archeological Institute.
- 1918 Was conferred Doctor's Degree of Historical Sciences.
- 1918-1921 Professor of Tbilisi University and Head of Archeological Department.
- 1921 A supervising guard of the treasure moved to France from Georgia.
- 1922 Was elected as a member of French Numismatic Society of Paris.
- 1925 A member of Asian Society of Paris.
- 1945 In April returned to Georgia and brought the Georgian treasure back.
- Was elected as a Professor of the Department of Georgian History of Tbilisi State University.
- 1946 Was elected a member of the Georgian Academy of Sciences.
- 1953 February 21, passed away.
- 1963 Kavshiri Street was named after E. Takaishvili.
- His remains were transferred from Vake Cemetery to Didube Pantheon.
- 1968 Likhauri Secondary School in Ozurgeti Region and the museum of the same school were named after E. Takaishvili.

- 1986 Gomareti School in Dmanisi Region was named after E. Takaishvili.
- 1991 Was founded E. Takaishvili Cultural-Scientific Charity Center of Historical Society at the Georgian Academy of Sciences.
- 1990 Georgian Historical Society was named after E. Takaishvili.
- 1992 Was founded E. Takaishvili Tbilisi State University of Culture and Art.
- 1998 Was founded E. Takaishvili Museum-sanctuary in Guria Region.
 - Premium of E.Takaishvili was established.
- 2000 May 26 his remains were transferred from Didube Pantheon to Mtatsminda Pantheon.
- 2002 October 17 was declared as a martyr by the Saint Synod and was granted the title “The Martyr Ekvtime God’s Servant”.
 - Medal of “The Martyr Ekvtime God’s Servant” was established.
- 2003 Was opened “The Martyr Ekvtime God’s Servant” House-Oratory in Tbilisi, in Vashlovani Street.
 - Was founded E. Takaishvili Charity Fund.
- 2008 Was opened “The Martyr Ekvtime God’s Servant” temple.

GANDES DATES DE LA VIE ET DES ACTIVITÉS D'EKVTIMÉ TAKAÏCHVILI

- 1863 Le 5 janvier (style ancien) – naissance au village Likchaouri du district d'Osourguéti.
- 1870 Début d'études à l'école du district d'Osourguéti.
- 1874-1875 Etudes à l'école du district de Photi.
- 1875 Suite des études au gymnase classique de Khoutaïssi.
- 1883 Fin d'études au gymnase classique de Khoutaïssi.
– Étudiant de la faculté d'histoire et de philologie de l'Université de Péterbourg.
- 1887 Licence de Sciences de la faculté d'histoire et de philologie de l'Université de Péterbourg et certificat de l'enseignant de l'histoire.
- 1887-1894 Professeur des langues grèque et latine, d'histoire et de géographie à l'école de la noblesse de Tbilissi et au gymnasium classique.
- 1888 Élection à la "Société du développement de lire et d'écrire".
- 1889 -1921 Membre du comité du musée d'églises.
- 1894-1904 Directeur du gymnasium de la noblesse.
- 1897 Fondation de l'école du village Gomaréti de la région de Dmanissi.
- 1901 Élection comme membre-corrépondant de la société archéologique de Moscou, Plus tard
– Élection pour le poste de chef de la section du Caucase .
– Membre véritable de la section du Caucase de la société géographique russe.
- 1902 Membre du conseil d'administration de la société d'étudiants du Caucase.
- 1904-1911 Professeur de l'histoire au II gymnasium pour dames de Tbilissi et au progymnase de Tbilissi.
- 1905-1918 Secrétaire de la section du Caucase de la société archéologique de Moscou.
- 1907 Fondation de la société historique et ethnographique.

- 1907-1921 Président de la société historique et ethnographique.
- 1911-1918 Professeur de l'histoire au VI gymnase pour garçons de Tbilissi.
- Membre du conseil d'administration de la société de l'orientalisme de la section de Tbilissi.
- 1913 Membre honoraire de la société des amateurs de la culture géorgienne et membre du comité de restauration du monastère Djvari de Mtskhéta.
- 1915 Membre-collaborateur de la société instigatrice pour les fins arts du Caucase.
- 1916 Membre du comité artisanal caucasien du ministère de l'agriculture.
- 1917-1921 Sous-chef de l'institut historique-archéologique de Caucase.
- 1918 Obtention du grade de docteur des sciences historiques.
- 1918-1921 Il est professeur et chef de la chaire d'archéologie de l'Université de Tbilissi.
- 1921 Au début de cette année il part de la Géorgie comme défenseur du trésor géorgien.
- 1922 Il est élu en membre de la société Nurismatique de Paris.
- 1925 Il est membre de la société d'Asie de Paris.
- 1945 Au mois d'avril il est rentré en Géorgie et il a remporté le trésor géorgien.
- On l'a élu en professeur de la chaire d'histoire de la Géorgie de l'Université d'Etat de Tbilissi.
- 1946 On l'a élu en membre véritable de l'académie scientifique de la Géorgie Soviétique.
- 1953 Le 21 février il a décédé.
- 1963 On a attribué son nom à la rue de Kavchiri.
- on a organisé une levée de son corps au panthéon de Didoubé.
- 1968 On a attribué son nom à l'école du village Likhaouri du district d'Osourguéti et au musée de la même école.
- 1986 On a attribué son nom à l'école du village Gomaréti de la région de Dmanissi.

- 1990 On a attribué son nom à la société historique de la Géorgie.
- 1991 On a fondé le centre de bienfaisance de la société historique de nom d'Ekvtimé Takaïchvili existant près de l'académie des sciences de la Géorgie.
- 1992 On a fondé l'Université d'Etat de culture et d'art de Tbilissi, qui porte son nom.
- 1998 On a fondé le musée-parc de reserves de Gouria, qui porte son nom.
- On a fondé le prix d'Ekvtimé Takaïchvili.
- 1999 On a organisé une levée de son corps de panthéon de Didoubé au panthéon de Mtatsminda.
- 2002 Le 17 octobre l'église géorgien l'a déclaré Saint et il est nommé "Saint Ekvtimé – homme de Dieu".
- On a fondé la médaille de "Saint Ekvtimé – homme de Dieu".
- 2003 A Tbilissi sur la rue de Vachlovani on a ouvert l'appartement – chapelle d'Ekvtimé Takaïchvili.
- On a créé le fonds de bienfaisance d'Ekvtimé Takaïchvili.
- 2008 On a ouvert à Tbilissi le temple de "Saint Ekvtimé – homme de Dieu".

ექვთიმე თაყაიშვილის მიერ შედგენილი, რედაქტირებული და
გამოცემული შრომები

WORKS COMPILED, EDITED AND PUBLISHED BY EKVTIME
TAKAISHVILI

OUVRAGES CONÇUS, ÉDITÉS ET PUBLIÉS PAR EKVTIMÉ
TAKAÏCHVILI

1890

1. აღწერა ხელ-ნაწერთა «წერა-კითხვის გამავრცელებელი საზოგადოების» წიგნთ-საცავისა // ივერია. – 1890. – 5 იანვ. (N3). – გვ. 3-4; 6 იანვ. (N4). – გვ. 3; 10 იანვ. (N6). – გვ. 2; 12 იანვ. (N8). – გვ. 3; 13 იანვ. (N9). – გვ. 3; 16 იანვ. (N11). – გვ. 2-3; 18 იანვ. (N13). – გვ. 3; 19 იანვ. (N14). – გვ. 2-3; 20 იანვ. (N15). – გვ. 2-3; 26 იანვ. (N20). – გვ. 3; 6 თებ. (N28). – გვ. 3-4; 7 თებ. (N29). – გვ. 2-3; 2 მარტი (N46). – გვ. 2-3; 16 მარტი (N57). – გვ. 3; 17 მარტი (N58). – გვ. 2.

2. სამი ისტორიული ხრონიკა: ქართლის მოქცევისა, სუმბატისა ბაგრატიონების შესახებ და მესხური დავითნისა, გამოცემული ვრცელის წინასიტყვაობით და შედარებით ქართლის ცხოვრებასთან და სხვა ხრონიკებთან ექვთიმე თაყაიშვილის მიერ. – ტფ., 1890. – XLIX, 118 გვ.

რეც.: ჯანაშვილი მ. საყურადღებო საგანი // ივერია. – 1891. – 19 ივნ. (N127). – გვ. 2-3.

1891

3. ახალი ვარიანტი წმ. ნინოს ცხოვრებისა ანუ მეორე ნაწილი ქართლის მოქცევისა / ე. თაყაიშვილის წინასიტყვ. და რედ-ით. – ტფ.: ქართველთა შორის წერა-კითხვის გამავრც. საზ-ბის გამოცემა, 1891. – LIX, 78 გვ.

რეც.: ახალი ამბავი: [გამოცემის შესახებ] // ივერია. – 1891. – N26. – გვ. 1.

4. ბ-ნ თ. ჟორდანიას პასუხად [წერილზე «როგორი უნდა იყოს სამეცნიერო კატალოგი?»] // ივერია. – 1891. – 27 ივნ. (N134). – გვ. 1-4.

5. ბ-ნ მოსე ჯანაშვილის წერილის გამო: (წერილი რედაქციის მიმართ): [«მოქცევაი ქართლისაი»-ის გამოცემის გაკრიტიკების პასუხად: მ. ჯანაშვილის მიერ დაბეჭდილი «ანუკა ბატონიშვილის მზითვის წიგნის» განხილვა] // ივერია. – 1891. – 3 ივლ. (138). – გვ. 1-3.

6. ზოგიერთი ძველი ხელ-ნაწერების შესახებ: [გრ. გურიელის და ი. ნაკაშიძის მიერ წერა-კითხვის გამავრც. საზოგადოებისათვის შემოწირული ძველი ხელნაწერი წიგნების მიმოხილვა] // ივერია. – 1891. – 28 აპრ. (N89). – გვ. 2-3.

7. ნიმუშები სამეგრელოს სიგელ-გუჯრებისა: I. სიგელი თოფურიძეთა. II. გუჯარი რატიანითა. III. სიგელი ჩიჩუასი // ივერია. – 1891. – 8 ოქტ. (N213). – გვ. 1-3; 22 ოქტ. (N224). – გვ. 1-2; 24 ოქტ. (N225). – გვ. 1-2.

8. პატივცემულ თავადის გრიგოლ დავითის ძის გურიელისაგან მე მივიღე «წერა-კითხვის საზოგადოებისათვის» გადასაცემად შემდეგი წიგნები და საარხეოლოგიო ნივთები [სია] // ივერია. – 1891. – 29 ოქტ. (N229). – გვ. 3.

9. წერილი რედაქციის მიმართ: [პასუხად თ. ჟორდანიას წერილზე «როგორი უნდა იყოს სამეცნიერო კატალოგი»] // ივერია. – 1891. – 5 ნოემბ. (N235). – გვ. 3-4.

1893

10. Еще один из источников «Истории Грузии» царевича Вахушти: Гуджар Багратовых из Бетании // Записки Вост. отд-ния Имп. рус. археол. о-ва. – Спб., 1893. – Т. 8. – С. 113-127.

რეც.: // მოამბე. – 1894. – N1, განყ. II. – გვ. 161-162.

11. Сигель грузинского царя Баграта IV (1027-1072) // Записки Вост. отд-ния Имп. рус. археол. о-ва. – Спб., 1893. – Т. 9. – С. 59-68.

რეც.: კარიჭაშვილი დ. // მოამბე. – 1895. – N1, განყ. II. – გვ. 81-83.

1894

12. მეფე ირაკლი მეორის დროის წერილები: 1. წერილი ირაკლი II-სა კათალიკოზ ანტონ I-ის მიმართ; 2. წერილი ირაკლი II-ის ძისა

ვახტანგისა, კათალიკოზ ანტონ I-ის მიმართ; 3-4. სოლომონ მსაჯულის წერილი მეფე ირაკლი II-ის მიმართ; 5. წერილი გარსევან ჭავჭავაძისა მეფის ძის მიმართ: [ნ. მთვარელიშვილისა და ე. თაყაიშვილის მიერ გამოქვეყნებული] // მოამბე. – 1894. – N1, განყ. II. – გვ. 40-48.

1895

13. ბატონო რედაქტორო!: [თბილისის სათავად-აზნაურო სასწავლებლის ხარჯთაღრიცხვის შესახებ] // ივერია. – 1895. – 20 მაისი (N104). – გვ. 4.

14. ეგზამენები ტფილისის სათავადაზნაურო სასწავლებელში // ივერია. – 1895. – 14 მაისი (N100). – გვ. 2.

15. კათალიკოზ-ბაქარიანი მღვდლის იესე ტლაშაძისა. (მოთხრობა ლექსად) / გამოიცა ე. თაყაიშვილის რედ-ით, ბოლოსიტყვ. და საფასით. – ტფ.: სტამბა მ. შარაძისა და ამხანაგობისა, 1895. – 64 გვ.

16. მოწყალო ხელმწიფევ, ბატონო რედაქტორო!: [1895 წ. გამოცემულ ნ. ბარათაშვილის ლექსების და წერილების შესახებ «კვალის» N45 დაბეჭდილი ფანცხავას რეცენზიის გამო] // კვალი. – 1895 (N47). – გვ. 14-15.

თანაავტ. დ. კარიჭაშვილი.

17. საქართველოს სიძველენი: [სიგელები, გუჯრები, ნასყიდობისა და ფიცის წიგნები ბრძანებები და სხვ.] // მოამბე. – 1895. – N5 (დამატ.). – გვ. 1-16; N6 (დამატ.). – გვ. 37-48; N7 (დამატ.). – გვ. 49-64; N9 (დამატ.). – გვ. 65-80; N10. – გვ. 81-112; N11 (დამატ.). – გვ. 113-128; N12 (დამატ.). – გვ. 129-144.

18. სიბრძნე ბალავარისი. ხუთი დამატებით / ე. თაყაიშვილის რედ-ით და ბოლოსიტყვ. – ტფ., 1895. – 157 გვ.

19. Два акта каталикоса Доментия III, данные в Константинополе // Сборник матер. для опис. местн. и племен Кавказа. – Тф., 1895-1896. – Вып. 21. – С. 61-72.

20. Исторические приписки двух кинклосов и хронологический перечень событий по некоторым другим источникам // Сборник матер. для опис. местн. и племен Кавказа. – Тф., 1895-1896. – Вып. 21. – С. 1-60.

21. Материалы для истории Грузии: I. Исторические приписки двух кинклов и хронологический перечень событий по некоторым другим источникам; II. Два акта каталикоса Доментия III, данные в Константинополе. – Тф., Тип. К. П. Козловского, 1895. – 73 с. (Перепеч. из 21 вып. «Сборник матер. для опис. местн. и племен Кавказа». – Тф., 1895-1896.

1896

22. საქართველოს სიძველენი: [სიგელები, გუჯრები, ნასყიდობისა და ფიცის წიგნები, ბრძანებები და სხვ.] // მოამბე. – 1896. – N1 (დამატ.). – გვ. 145-160; N4 (დამატ.). – გვ. 161-176; N5 (დამატ.). – გვ. 177-192; – N6 (დამატ.). – გვ. 193-208; N8 (დამატ.). – გვ. – 209-224; N9 (დამატ.). – გვ. 225-240; N10 (დამატ.). – გვ. 241-256; N11 (დამატ.). – გვ. 257-272.

1897

23. საქართველოს სიძველენი: [სიგელები, გუჯრები, ნასყიდობისა და ფიცის წიგნები, ბრძანებები და სხვა.] // მოამბე. – 1897. – N3 (დამატ.). – გვ. 273-288; – N4 (დამატ.). – გვ. 191-304; – N6 (დამატ.). – გვ. 305-320; – N7 (დამატ.). – გვ. 321-352. – N8 (დამატ.). – გვ. 353-384; – N9 (დამატ.). – გვ. 385-416; – N10 (დამატ.). – გვ. 417-432; – N11 (დამატ.). – გვ. 433-448; – N12 (დამატ.). – გვ. 449-464.

24. Деревянный антиминс Метехской церкви // Сборник матер. для опис. местн. и племен Кавказа. – Тф., 1897. – Вып. 22. – С. 213-216.

25. Разбор Армазской надписи по фотографическому снимку // Сборник матер. для опис. местн. и племен Кавказа. – Тф., 1987. – Вып. 22. – С. 207-212.

1898

26. ადამის წერილი და ძელი ჭემმარიტის გაჩენა // Сборник матер. для опис. местн. и племен Кавказа. – 1898. – Вып. 24. – С. 68-70. – ტექსტი პარალ. რუს. ენ. – გვ. 69-71.

Рукописание Адама и происхождение Честного древа // Сборник матер. для опис. местн. и племен Кавказа. – 1898. – Вып. 24. – С. 68-71. – Текст парал. на груз. яз. – С. 68-70.

27. საქართველოს სიძველენი: [სიგელები, გუჯრები, ნასყიდობისა და ფიცის წიგნები, ბრძანებები და სხვ.] // მოამბე. – 1898. – N1, განყ. II. – გვ. 465-480; N2, განყ. II. – გვ. 481-496.

28. სიზმარი ყოვლად წმინდისა ღვთისმშობლისა // Сборник матер. для опис. местн. и племен Кавказа. – 1898. – Вып. 24. – С. 3-13. – ტექსტი პარალ. რუს. ენ. – გვ. 57-67.

Сон Пресвятой Богородицы // Сборник матер. для опис. местн. и племен Кавказа. – 1898. – Вып. 24. – С. 57-67. – Текст парал. на груз. яз. – С. 3-13.

29. Заметка: [На статью И. П. Ростомова «Ахалкалакский уезд в археологическом отношении»] // Сборник матер. для опис. местн. и племен Кавказа. – 1898. – Вып. 25. – С. 134-136.

30. Заметки о двух рукописях апокрифического характера // Сборник матер. для опис. местн. и племен Кавказа. – 1898. – Вып. 24. – С. 72-74.

1899

31. ავტორი «საქართველოს ძველი დროის თავგადასავალისა»: [დ. ლამბაშიძის გამოცემა, ავტორ პეტრე ლარაძის შესახებ] // ივერია. – 1899. – 19 იანვ. (N12). – გვ. 3; 20 იანვ. (N13). – გვ. 3-4. – ხელმოწერა: ე. თ-ი.

32. «მელის წიგნი» ანუ იგავ-არაკების კრებული ვარდანისი / გამოც. და ბოლისიტყვ. ე. თაყაიშვილისა. – ტფ.: წიგნის გამომც. ქართველთა ამხანაგობის სტამბა, 1899. – 156 გვ.

33. საქართველოს სიძველენი: ტ. 1. (431 სიგელ-გუჯარი) / ე. თაყაიშვილის რედ-ით. – ტფ.: წიგნის გამომც. ქართველთა ამხანაგობის სტამბა, 1899. – VI, 528 გვ.

34. ტფილისის სათავად-აზნაურო სკოლის გამგეობა... [სკოლის პირველ განყოფილებაში მიღებულ მოსწავლეთა სია] // ივერია. – 1899. – 3 სექტ. (N189). – გვ. 4.

1900

35. არხეოლოგიური მოგზაურობანი და შენიშვნანი: (საჩინო, ვანი) // მოამბე. – 1900. – N12, განყ. II – გვ. 1-24.

36. მართლა მოაღწია ჩვენამდის ძველი დილარიანის ნაწყვეტმა თუ არა?: (მცირე შენიშვნა ამირან-დარეჯანიანის ხელნაწერების შესახებ) // მოამბე. – 1900. – N2, განყ. II. – გვ. 40-56.

37. ოქონის ხატი // ივერია. – 1900. – 24 ოქტ. (N231). – გვ. 1-3.

38. Источники грузинских летописей. Три хроники: I. Обращение Грузии (в христианство); II. Жизнь и известие о Багратидах, царях наших грузинских, откуда они явились в эту страну, или с какого времени владеют они царством Грузинским, которое написал Сумбат, сын Давида; III. Хроника Месхийской Псалтыри // Сборник матер. для опис. местн. и племен Кавказа. – 1900. – Вып. 28. – С.1-216; Тф.: Изд. Упр. кавк. учеб. округа, 1900. – 216 с.

1901

39. არხეოლოგიური მოგზაურობანი და შენიშვნანი // მოამბე. – 1901. – N2, განყ. II: [გურია, აჭი, ლეხაური, მაკვანეთი, გურიანთა, გორისფერდი და შემოქმედი] – გვ. 19-36; N3, განყ. II: [ურბნისი]. – გვ. 42-60; N4, განყ. II: [სკრა, შენიშვნები ვახუშტის ხელნაწერთა შესახებ, ზემო ქართლის თავადნი და სოფელნი]. – გვ. 55-72; N5, განყ. II: [სამცხე-საათაბაგოს მლუდელ-მთავარნი; მეფის კურთხევის წესი; დარბაზის წესი და განგება, მოქცევა ქართლისა, კურთხევა მირონისა, აღსავალთათვის... ვახუშტის ხელნაწერთა აღწერა]. – გვ. 46-75; N7, განყ. II: [რუისი]. – გვ. 25-42; [რუისი] გარშემო სოფლები. N9. – გვ. 22-54; N10. – გვ. 55-76; N11. – გვ. 23-54.

40. ორი ქვაზედ დაწერილი გუჯარი: (XVII საუკ. მეორე ნახევარი) // ცნობის ფურცელი. – 1901. – 23 იანვ. (N1362). – გვ. 1-2.

41. წერილი რედაქციის მიმართ: [ქართულ თეატრში მოწაფეთა უწესრიგობის გამო] // კვალი. – 1901. – N19. – გვ. 511. – ხელმოწერა: ტფილისის სათავად-აზნაურო სკოლის გამგე ე. თაყაიშვილი.

42. Грузинские надписи Ахталы // Сборник матер. для опис. местн. и племен Кавказа. – 1901. – Вып. 29. – С. 138-145.

43. Канчаевский «Жам-Гулани» и исторические поиски его кинклоса // Сборник матер. для опис. местн. и племен Кавказа. – 1901. – Вып. 29. – С. 115-137.

44. Ультиматум персидского шаха Ага-Могамет-Хана грузинскому царю Ираклию II // Сборник матер. для опис. местн. и племен Кавказа. – 1901. – Вып. 29. – С. 146-148.

45. Хроника Эриванского Акафиста // Сборник матер. для опис. местн. и племен Кавказа. – 1901. – Вып. 29. – С. 95-114.

1902

46. არხეოლოგიური მოგზაურობანი და შენიშვნანი // მოამბე. – 1902. – N2, განყ. II: [ახალქალაქი, ხელნაწერები და წიგნები, კედლების წარწერები, ხატები, წიგნები, ეპიტაფიები]. – გვ. 1-15; N7, განყ. II [თელავი]. – გვ. 1-18; N10, განყ. II [იყალთო, შუამთა, ქისტაური]. – გვ. 1-18; N11, განყ. II: [ქისტაური]. – გვ. 1-21.

47. ბრძენი აღმოსავლეთისა ანუ განზრახვად მისი საჯელმ-წიფოდსათჳს მმართველობისა, შეძღვნილი სამმადლობელად აწმპყრობელისა მეფისად, იმერთა სოლომონისა. თავადისა მიერ აღექსანდრე ამილახორის შვილისა / ტექსტი გამოქვეყნებულია ე. თაყაიშვილის მიერ, მისივე წინასიტყვაობით // მოამბე. – 1902. – N2, განყ. II. – გვ. 16-35.

48. Описание рукописей библиотеки «Общества распространения грамотности среди грузинского населения» // Сборник матер. для опис. местн. и племен Кавказа. – 1902. – Вып. 31. – С. 1-202.

49. Описание рукописей «Общества распространения грамотности среди грузинского населения». Т. 1, вып. 1. – Тф.: Изд. Упр. кавк. учеб. округа, 1902. – 418 с.

1903

50. თიმსარიანი: თარგმ. სპარსულიდან მეფის თეიმურაზის მიერ / ე. თაყაიშვილის წინასიტყვ. და რედ-ით. – ტფ.: საქ. ისტ. და ლიტ. მოყვ. საზ-ბის გამოც., 1903. – გვ. V, 112 გვ.

რეც.: ბიბლიოგრაფია // ივერია. – 1903. – 31 ივლ. (162). – გვ. 3.

51. Описание рукописей библиотеки «Общества распространения грамотности среди грузинского населения» // Сборник матер. для опис. местн. и племен Кавказа. – Вып. 32. – Тф., 1903. – С. 15-232.

52. Описание рукописей «Общества распространения грамотности среди грузинского населения». Т. 1, вып. 2. – Тф.: Изд. Упр. кавк. учеб. округа, 1903. – С. 201-418.

53. Описание рукописей «Общества распространения грамотности среди грузинского населения». Т. 1, вып. 3. – Тф.: Изд. Упр. кавк. учеб. округа, 1903. – С. 419-562.

1904

54. Грузинская печать из Ахалцихе // Известия Кавказ. отд-ния Имп. Моск. археол. о-ва. Вып. 1. Отд. 1. – Тф., 1904. – С. 76.

55. Грузинские надписи на археологических предметах, хранящихся в Кавказском Музее в Тифлисе (Барельефы Ашота Великого из Опизы; Надписи на камнях из развалин монастыря Порты; Камень с изображением Иоанна Крестителя; Обломок камня из Армаза; Обломок камня из Хундзаха; Два камня из Абастумана; Медный лев из Хевсурии; Надпись фаянсовой чаши Ираклия II; Три обломка серебряно-позолоченной обшивки от образа св. Андрея; Медный крест; Глинянный кувшин) // Известия Кавказ. отд-ния Имп. Моск. археол. о-ва. Вып. 1. Отд. 1. – Тф., 1904. – С. 56-73.

56. Грузинские памятники окрестностей Белого-Ключа (Белый Ключ, Амливи, Мацевани, Чхиквта, Абелия, Пиргебули, Гударехи, Самшвилде) // Известия Кавказ. отд-ния Имп. Моск. археол. о-ва. Вып. 1. Отд. 1. – Тф., 1904. – С. 1-46.: ил.

57. Известия Кавказского отделения императорского московского общества. Повременное издание / Под. ред. Л. Г. Лопатинского и Е. С. Такашвили. – Тф.: Тип. К. П. Козловского. 1904. – Вып. 1; 1907. – Вып. 2; 1913. – Вып. 3; 1915. – Вып. 4.

58. Краткий отчет о раскопках, произведенных по поручению императорской комиссии летом 1902 г. близ станции Мцхета // Известия Кавказ. отд-ния Имп. Моск. археол. о-ва. Вып. 1. Отд. 1. – Тф., 1904. – С. 79-89.

59. Крыша медного котла с грузинской надписью // Известия Кавказ. отд-ния Имп. Моск. археол. о-ва. Вып. 1. Отд. 1. – Тф., 1904. – С. 78.

60. Описание рукописей библиотеки «Общества распространения грамотности среди грузинского населения» // Сборник матер. для опис. местн. и племен Кавказа. Вып. 33. – Тф., 1904. – С. 1-144.

61. Описание рукописей библиотеки «Общества распространения грамотности среди грузинского населения» // Сборник матер. для опис. местн. и племен Кавказа. Вып. 34. – Тф., 1904. – С. 1-162.

62. Описание рукописей «Общества распространения грамотности среди грузинского населения». Т. 1, вып 1-4. – Тф.: Изд. Упр. кавк. учеб. округа, 1902-1904. – 726, IV с.

63. Палица с грузинской надписью, найденная в Тавризе, в армянской церкви // Известия Кавказ. отд-ния Имп. Моск. археол. о-ва. Вып. 1. Отд. 1. – Тф., 1904. – С. 76-78.

64. Серебрянная чаша из села Бори // Известия Кавказ. отд-ния Имп. Моск. археол. о-ва. Вып. 1. Отд. 1. – Тф., 1904. – С. 90-91.: ил.

65. Эмалевый образок имеретинского царя Георгия // Известия Кавказ. отд-ния Имп. Моск. археол. о-ва. Вып. 1. Отд. 1. – Тф., 1904. – 73-75 с.: ил.

1905

66. Археологические экскурсии, разыскания и заметки // Сборник матер. для опис. местн. и племен Кавказа. Вып. 35. – Тф., 1905. – С. 1-112.

Содерж.: Зарзмский монастырь, его реставрация и фрески. – С. 1-80; Сафарский монастырь, его надписи и остатки стенной росписи. – С. 81-104; Монастырь Дчулеби и остатки его стенной росписи. – С. 104-109; Окрос-цихе. – С. 109-110; Надпись на церкви в деревне Смада. – С. 110-111; Надпись на кресте в Уртхис-убани и сведения о других памятниках к западу от Зарзмы. – С. 111-112; Надпись на церкви в деревне Баладжур. – С. 112.

67. Археологические экскурсии, разыскания и заметки. Вып. I. – Тф.: Тип. К. П. Козловского, 1905. – 112 с. (Перепеч. из 35 вып. «Сборник матер. для опис. местн. и племен Кавказа»).

68. Археогические экскурсии, разыскания и заметки. Вып. II – Тф.: Тип. К. П. Козловского, 1905. – 91 с., илл. (Перепеч. из I вып. (1904) «Известия Кавказ. отд-ния Имп. Моск. археол. о-ва»).

69. Заметка: [На статью Д. И. Девицкого – Древности Поцховского участка] // Сборник матер. для опис. местн. и племен Кавказа. Вып. 35. – Тф., 1905. – С. 246-248.

1906

70. ქართლის ცხოვრება: მარიამ დედოფლისეული ვარიანტი. (სამი დამატებითურთ) / ე. თაყაიშვილის რედ-ით. – ტფ.: ქართველთა შორის წერა-კითხვის გამავრც. საზ-ბის გამოცემა, 1906. – 993 გვ.

71. Описание рукописей библиотек «Общества распространения грамотности среди грузинского населения» // Сборник матер. для опис. местн. и племен Кавказа. Вып. 36. – Тф., 1906. – С 1-132.

72. Описание рукописей «Общества распространения грамотности среди грузинского населения». Т. II. Вып. 1. – Тф.: Изд. Упр. кавк. учеб. округа, 1906. – 132 с.

1907

73. არხეოლოგიური მოგზაურობანი და შენიშვნანი: წგ. I. – ტფ., 1907. – IV, 296 გვ.

შინაარსი: იმერეთი: [საჩინო, ვანი, ისრითი, დიხაშხო, სადგერი, ქედა, ტობანიერი]. – გვ. 1-24; გურია: [აჭი, ლეხაური, მიმითი, მაკვანეთი, გურიანთაციხე, გორისფერდი, ქედა, შემოქმედი]. – გვ. 24-41; ქართლი: [ურბნისი, სკრის ხეობა]. – გვ. 41-66; შენიშვნები ბატონიშვილის ვახუშტის ისტორიისა და გეოგრაფიის ხელნაწერების შესახებ. – გვ. 67-105; რუისი. – გვ. 105-127; დავთარი რუისის სამწყსოისა. – გვ. 127-207; ახალქალაქი: [გორის მაზრისა]. – გვ. 207-213; ერთაწმინდა. – გვ. 213-221; «ბრძენი აღმოსავლეთისა ანუ განზრახვაჲ მისი საკელმწიფოსათვის მმართვეულობისა» ალექსანდრე ამილახვრის პოლიტიკური ტრაქტატი, აქ სრულად დაბეჭდილი. – გვ. 222-241; კახეთი, თელავი. – გვ. 241-253; კახეთი, იყალთო. – გვ. 253-265; კახეთი, შუამთა. – გვ. 265-272; კახეთი, კისიტაური: [ქისტაური]. გვ. 272-296.

74. მასალანი საქართველოს სტატისტიკური აღწერილობისა მეთვრამეტე საუკუნეში. I: აღწერა მეწინავე დროშისა საბარათაშვილოსა და სომხეთისა, შედგენილი მეფის ვახტანგ მეექვსის ბრძანებით ვახუშტი ბატონიშვილის და გივი თუმანიშვილის მიერ 1721 წელს და II: აღწერა არაგვის ხეობისა, შედგენილი მეფის ირაკლი მეორის ბრძანებით ლუარსაბ მაყაშვილისა და მანუჩარ თუმანიშვილის მიერ 1774 წელს / ე. თაყაიშვილის წინასიტყვ. და რედ-ით. – ტფ.: ქართველთა შორის წერა-კითხვის გამავრც. საზ-ბის გამოცემა N80, 1907. – 486 გვ.

75. რის დაარსება უფრო შეეფერება ილია ჭავჭავაძის ხსოვნას: (წერილი რედაქციის მიმართ) // ისარი. – 1907. – 14 სექტ. – გვ. 2.

76. საქართველოს საისტორიო და საეთნოგრაფიო საზოგადოების წესდება შედგ. ე. თაყაიშვილის მიერ. – ტფ., 1907. – 47 გვ. – ტექსტი პარალ. რუს.

Устав Грузинского общества и этнографии. Сост. Е. С. Такайшвили. – Тф., 1907. – 47 с. – Парал. текст на груз.

77. ქართული ენის პროგრამის გამო // ისარი. – 1907. – 14 ივნ. (N127). – გვ. 2.

78. წერილი რედაქციის მიმართ // ისარი. – 1907. – 15 ივნ. (N128). – გვ. 2-3; –16 ივნ. (N129). – გვ. 3.

79. Археологические экскурсии, разыскания и заметки. Вып. 3. – Тф.: Тип. К. П. Козловского, 1907. – 56 с.: 8 л. ил. (Перепеч. из 2 вып. «Известия Кавказ. отд-ния Имп. Моск. археол. о-ва.»).

Содерж.: Разбор грузинских надписей на камнях, доставленных из Поцховского участка в Церковный Музей Грузинского Экзархата. – С. 1-7; Надписи церкви Вале. – С. 7-14; Из археологических экскурсии по гурийским церквам. – С. 14-34; О грузинских рукописях на Цалке. – С. 34-55; Серебрянное знамя мухранского владетеля Константина. – С. 55-56.

80. Из археологических экскурсии по гурийским церквам // Известия Кавказ. отд-ния Имп. Моск. археол. о-ва. Вып. 2. Отд. 1. – Тф., 1907. – С. 76-96, 1 вкл. л.

81. Надписи церкви в Вале // Известия Кавказ. отд-ния Имп. Моск. археол. о-ва. Вып. 2. Отд. 1. – Тф., 1907. – С. 69-76.

82. О грузинских рукописях на Цалке // Известия Кавказ. отд-ния Имп. Моск. археол. о-ва. Вып. 2. Отд. 1. – Тф., 1907. – С. 96-118.

83. Описание рукописей библиотек «Общества распространения грамотности среди грузинского населения» // Сборник матер. для опис. местн. и племен Кавказа. Вып. 37. – Тф., 1907. – С. 1-224.

84. Описание рукописей «Общества распределения грамотности сред грузинского населения. Т. 2, вып. 2. – Тф.: Изд. Упр. кавк. учеб. округа, 1907. – С. 133-356.

85. Разбор грузинских надписей на камнях доставленных из Поцховского участка в церковный музей грузинского экзархата // Известия Кавказ. отд-ния Имп. Моск. археол. о-ва. Вып. 2. Отд. 1. – Тф., 1907. – С. 63-69 с табл.

86. Серебрянное знамя мухранского владельца Константина 1745 г. // Известия Кавказ. отд-ния Имп. Моск. археол. о-ва. Вып. 2. Отд. 1. – Тф., 1907. – С. 117-118, 4 л. табл.

1908

87. როგორ გახდა მღვდელი სოციალ-დემოკრატი: [გერმანიის ცხოვრებიდან: თარგმ. ავქს. კორიფაძისა] / ე. თაყაიშვილის გამოცემა. – ბათუმი, 1908. – II, 32 გვ.

88. Описание рукописей библиотек «Общества распространения грамотности среди грузинского населения» // Сборник матер. для опис. местн. и племен Кавказа. Вып. 39. – Тф., 1908. – С. 1-240.

89. Описание рукописей «Общества распространения грамотности среди грузинского населения». Т 2, вып. 3. Тф.: Изд. Упр. кавк. учеб. округа, 1908. – С. 357-596.

1909

90. მცირე უწყება ქართველთა მწერალთათვის // ძველი საქართველო: საქ. საისტორ. და საეთნოგრ. საზ-ბის კრებული. ტ. I, განყ. III. – ტფ., 1909. – გვ. 1-60.

91. პალეოგრაფიული ალბომი. რვ. I: 1). გუჯარი მეფის ბაგრატ IV-ისა, 1027-1072 წწ; 2). სიგელი მეფის დავით IV-ისა, 1266-1268 წწ. – ტფ.: საქ. საისტორ. და საეთნოგრ. საზ-ბის გამოცემა, 1909. – 10 გვ. (დამატება «საქართველოს სიძველენის» II ტომისა).

92. საქართველოს სიძველენი. ტ. II. (509 სიგელ-გუჯარი) / ე. თაყაიშვილის წინასიტყვ. და რედ-ით. – ტფ.: საქ. საისტორ. და საეთნოგრ. საზ-ბის გამოცემა, 1909. – 600 გვ.

93. ყანჩაეთის ტყავის სახარება და მისი მინაწერები // ძველი საქართველო: საქ. საისტორ. და საეთნოგრ. საზ-ბის კრებული. ტ. I. განყ. III. ტფ., 1909. – გვ. 61-74.

94. ძველი საქართველო: საქ. საისტორ. და საეთნოგრ. საზ-ბის კრებული. ტ. I / ე. თაყაიშვილის წინასიტყვ. და რედ-ით. – ტფ., 1909. – XXXII, 533 გვ.

95. Маршрут и предворительные заметки; Христианские памятники. (Экскурсия Е. Такашвили 1902 г.) // Материалы по археол. Кавказа, собран. экспед. Имп. Моск. археол. о-ва. Вып. 12. – М., 1909. – XII, 164 с.

Содерж.: Тифлисская губерния. Ахалцихский уезд. – С. 1-18; Ахалкалакский уезд. – С. 18-44; Карская область. – С. 45-117; Разные статьи по археологии Грузии. – С. 117-162.

Рец.: Джавахов И. А. // Христианский Восток. Т. 1. Вып. 1. – М., 1912. – С. 99-104.

96. Описание рукописей библиотеки «Общества распространения грамотности среди грузинского населения» // Сборник матер. для опис. местн. и племен Кавказа. Вып. 40. – Тф., 1909. – С. 1-64.

1910

97. საქართველოს სიძველენი. ტ. III. / ე. თაყაიშვილის წინასიტყვ. და რედ-ით. – ტფ.: საქ. საისტორ. და საეთნოგრ. საზ-ბის გამოცემა, 1910. – XXXII, 612 გვ.

98. Описание рукописей библиотеки «Общества распространения грамотности среди грузинского населения» // Сборник матер. для опис. местн. и племен Кавказа. Вып. 41. – Тф., 1910. – С. 1-96.

1911

99. კახეთში მოგზაურობა არქეოლოგიურის მიზნით: [წერილი რედაქციის მიმართ] // სახალხო გაზეთი. – 1911. – N404. – გვ. 3-4; N405. – გვ. 4.

თანაავტ. ალ. სარაჯიშვილი.

100. სიტყვა თქმული ექვთიმე თაყაიშვილის მიერ ოლივერ უორდროპის პატივსაცემად გამართულ ნადიმზე // თემი. – 1911. – 7 თებ. (N5). – გვ. 2-3.

101. ქართლში მოგზაურობა არქეოლოგიურის მიზნით: [წერილი რედაქციის მიმართ] // სახალხო გაზეთი. – 1911. – N365.

1912

102. ქართლის მოქცევის შატერდული და ჭელიშური ვარიანტების სრული ტექსტები // Описание рукописей «Общества распространения грамотности среди грузинского населения». Т. 2, вып. 1-4. – Тф.: Изд. Упр. кавк. учеб. округа, 1906-1912. – С. 708-805.

103. Описание рукописей «Общества распространения грамотности среди грузинского населения» // Сборник матер. для опис. местн. и племен Кавказа. Вып. 42. – Тф., 1912. – С. 1-64.

104. Описание рукописей «Общества распространения грамотности среди грузинского населения». Т. 2, вып.1-4. – Тф.: Изд. Упр. Кавк. учеб. округа, 1906-1912. – 820, 11 с.

1913

105. ნეკროლოგი: ნიკო ბესარიონის ძე ლღობერიძე // ძველი საქართველო: საქ. საისტორ. და საეთნოგრ. საზ-ბის კრებული. ტ. I. – 1913. – გვ. 12-20.

106. საისტორიო მასალანი. წიგნაკი პირველი: I. მცირე უწყება ქართველთა მწერალთათვის. II. ყანჩაეთის ტყავის სახარება და მისი მინაწერები. – ტფ., 1913. – 74, IV გვ. (ამოდებულია «ძველი საქართველოს» II ტომიდან).

107. საისტორიო მასალანი. წიგნაკი მეორე: I. რას შეიცავდა ეგრეთ წოდებული აფხაზეთის ისტორია ბაგრატ მეფისა. II. მოკლე ცნობები საქართველოს ისტორიიდან და შენიშვნანი ამ ცნობების შესახებ. III. ჟამ-გულანი N381 «საქართველოს საისტორიო და საეთნოგრაფიო საზოგადოებისა» და ისტორიული მინაწერები მისი კვინკლოსისა. IV. ჟამ-გულანი N342 «საქართველოს საისტორიო და საეთნოგრაფიო საზოგადოებისა» და ისტორიული მინაწერები მისი

კვინკლოსისა. V. მეფის გიორგის ძის დავით ბატონიშვილის ხელით დაწერილი ქრონოლოგიური ნუსხა. – ტფ., 1913. [1912]. – 57 გვ. (ამოღებულია «ძველი საქართველოს» II ტომიდან).

108. ძველი საქართველო: საქ. საისტორ. და საეთნოგრ. საზ-ბის კრებული. ტ. II / ე. თაყაიშვილის წინასიტყ. და რედ-ით. – ტფ., 1913. – XXX, 700 გვ.

109. Археологические экскурсии, разыскания и заметки: Тифлисская губерния. Борчалинский уезд. Триаletское приставство. Вып. 4. – Тф.: Тип. К. П. Козловского, 1913. – II, 176 с; Сборник матер. для опис. местн. и племен Кавказа. Вып. 43. – Тф., 1913. – С. 1-176; Известия Кавказ. отд-ния Имп. Моск. археол. о-ва. Вып. 3. Отд. 1. – Тф., 1913. – С. 1-176.

1913-1914

110. 1. არქეოლოგიური მოგზაურობიდან სამეგრელოში; 2. შესავალი ეფრემ მცირის შრომისა «თარგმანები ფსალმუნთა წიგნისა» ლექსიკონითურთ; 3. ხონის ეკლესია და მისი სიძველენი; 4. სოფელ საზანის ეკლესიის ხატის წარწერა // ძველი საქართველო. საქ. საისტორ. და საეთნოგრ. საზ-ბის კრებული. ტ. III. – ტფ., 1913-1914. – გვ. 1-304.

111. ძველი საქართველო: საქ. საისტორ. და საეთნოგრ. საზ-ბის კრებული. ტ. III. / ე. თაყაიშვილის წინასიტყვ. და რედ-ით. – ტფ., 1913-1914. – XIV, 875 გვ.

112. Об источниках «Географии Грузии» Вахушти // Известия Кавказ. отд. Имп. рус. геогр. о-ва. – Тф., 1913-1914. – Т. 22, №4.

1914

113. ანკეტა: დღევანდელი ქართველების აზრი ქალთა შესახებ: [ე. თაყაიშვილი უსურვებს ქართველ ქალებს დაქცეული ქართული ოჯახების აღდგენას და ღირსეული მამულიშვილების აღზრდას] // სახალხო გაზეთი. – 1914. – 14 იანვ. (N1090). – გვ. 4.

114. არხეოლოგიური მოგზაურობანი და შენიშვნანი. – ტფ., 1914. – წგ. 2. – IV, 304 გვ.

შინაარსი: 1. არხეოლოგიური მოგზაურობიდან სამეგრელოში. – გვ. 1-241; 2. შესავალი ეფრემ მცირის შრომისა «თარგმანებად ფსალმუნთა წიგნისად ლექსიკონითურთ». – გვ. 242-269; 3. ხონის ეკლესია და მისი სიძველენი. – გვ. 270-302; 4. სოფელ საზანის ეკლესიის ხატის წარწერა. – გვ. 302-304; დამატებანი და შენიშნული ცთომილებანი. – გვ. 304.

115. უნდა ვუშველოთ ჯვარის მონასტერს! // სახალხო ფურცელი. – 1914. – N31. – გვ. 3.

116. ჯვარის მონასტრის წარწერები // სახალხო ფურცელი. – 1914. – N32. – გვ. 3.

1914-1915

117. დავთარი ქუთაისის საყდრის გამოსავალი ბეგრისა, შედგენილი 1578 წელს. ცნობა ხელთნაწერის შესახებ // ძველი საქართველო: საქ. საისტორ. და საეთნოგრ. საზ-ბის კრებული. ტ. IV, განყ. 3. – ტფ., 1914-1915. – გვ. 1-72.

118. ძველი საქართველო: საქ. საისტორ. და საეთნოგრ. საზ-ბის კრებული. ტ. IV / ე. თაყაიშვილის წინასიტყვ. და რედ-ით. – ტფ., 1914-1915. – XII, 316 გვ.

1915

119. დავთარი ქუთაისის საყდრის გამოსავალი ბეგრისა, შედგენილი 1578 წელს. – ტფ., 1915. – 72 გვ.

120. Археологические экскурсии, разыскания и заметки. Вып. 5. – Тф.: Тип. К. П. Козловского, 1915. – 147 с.: с рис.; Сборник матер. для опис. местн. и племен Кавказа. Вып. 44.– Тф., 1915. С 1-146: с рис.; Известия Кавказ. отд-ния Имп. Моск. археол. о-ва. Вып. 4. Отд. 1. – Тф., 1915. – С. 1-147: с рис.

Содержание: Кутаисская губерния. Шорапанский уезд. 1. Убе или Убиси. – С. 1-41; Икона Спаса Сазанской церкви. – С. 41-45; Тифлисская губерния. Душетский уезд. Бодорна. С. 46-59; Ксанское ущелье. Икоти. – С. 59-65; Коринта. – С. 65-74; Авлевские древности, которые пропали после 1870 года. – С. 74-76; Вещи, виденные мною в продаже в Тифлисе. – С. 76-77; Ларгвиси. – С. 77-104; Цховати. – С. 104-66

107; Кабанский монастырь. – С. 108-116; Канчаети. – С. 16-123; Ахалгори. – С. 123-132; Хонский монастырь. – С. 132-139; Ксанский или садзегурский клад. – С. 139-146; Исправления и добавления. – С. 147.

121. Заметка относительно შატრაპელა // Сборник матер. для опис. местн. и племен Кавказа. – Тф., 1915. – Вып. 44. – С. 52ა-52ბ.

122. Тквирская церковь в Мингрелии и её древности // Христианский Восток. – 1915. – Т. 4. – Вып. 3. – С. 284-300.

1916

123. ჩვენი პუბლიკაცია. «1916 წლის 12 აპრილს ექვთიმე თაყაიშვილმა სიტყვა წარმოთქვა» კავკასიის სამეფისნაცვლოს ქართველთა კულტურულ-განმანათლებელ საზოგადოებათა კავშირის რწმუნებულთა კრებაზე [სიტყვის თანდართვით] // საქართველო. – 1916. – 18 აპრ. (N82); სახალხო განათლება. – 1989. – 5 აპრ. – გვ. 5.

124. Адышское Евангелие 897 года: [Фототип. изд. под ред. П. С. Уваровой, А.С. Хаханова и Е.С. Такайшвили с предисл. Е. С. Такайшвили] // Материалы по археол. Кавказа. Вып. 14. – М., 1916. – 24, 200 табл.

125. Материалы по археологии Кавказа: [Под ред. П. С. Уваровой, А. С. Хаханова, Е.С. Такайшвили. Вып. 14]. – М., 1916. – 200 табл.

126. О деятельности Грузинского Общества истории и этнографии: [Доклад, проч. автором в соединном заседании подсекции этнографии и лингвистики с Грузинским Обществом Истории и Этнографии и Армянским Этнографическим Обществом 22 июня 1913 года] // Труды XIII съезда Русских Естествоиспытателей и Врачей в гор. Тифлисе 16-24 июня 1913 года. – Тф., 1916. – С. 433-437.

127. Суджунская церковь и её древности // Христианский Восток. – 1916. – Т. 5, вып. 1. – С. 40-50.

1917

128. ერთი ყალბი დოკუმენტის გამო: [მ. ჯანაშვილის მიერ გამოქვეყნებული ახალი საბუთი შოთა რუსთაველის პიროვნების

შესახებ («საქართველო». – 1917. – N12-15)] // საქართველო. – 1917. – 28 იანვ. (N22). – გვ. 2.

თანაავტ. პ. ინგოროყვა.

129. კატალოგი. გამოფენა ძველის ქართულის საეკლესიო ფრესკების «დიდების ტაძარში» გოლოვინის პროსპექტზე. – ტფ., 1917. – 8 გვ.

1918

130. ექვთიმე თაყაიშვილის სიტყვა საქართველოს პარლამენტში // საქართველო. – 1918. – ღვინობისთვის 6 (N187); ერი. – 1991. – 20 თებ. – გვ. 51.

131. ლაბეჭინის ეკლესიის სახარება // პრომეთე. – 1919. – N1. – გვ. 71-78.

132. ოყურემის ეკლესია და მასში დაცული ნივთები // პრომეთე. – 1918. – N3. – გვ. 60-68.

133. ხალხური სიტყვიერება: ლექსები, ანდაზები, სიტყვის მასალა და გამოცანები. წგ. 1. ამოღებულია «ძველი საქართველოს» I-III ტომებიდან / ე. თაყაიშვილის რედ-ით. – [თბ.]: საქ. საისტორ. და საეთნოგრ. საზ-ბის გამოცემა, წ. ა. – 508, 16 გვ.

134. ხალხური სიტყვიერება: ზღაპრები. წგ. 2. ამოღებულია «ძველი საქართველოს» I და IV ტომიდან / ე. თაყაიშვილის რედ-ით. – ტფ.: საქ. საისტორ. და საეთნოგრ. საზ-ბის გამოცემა, 1918. – 168 გვ.

135. Диван абхазских царей: Что заключала в себе так называемая «История Абхазии царя Баграта», которою пользовался иерусалимский патриарх Досифей для своей «Истории иерусалимских патриархов» // „Арс“ (Арс). Ежемесячник искусства и литературы. – Тф., 1918. – №2-3. – С. 62-70.

1919

136. შენიშვნები ზარზმის ეკლესიისა და სიძველეთა შესახებ // ტფილ. უნ-ტის მოამბე. – 1919. – N1. – გვ. 105-124.

1920

137. დ. ს. სარაჯიშვილის ანდერძის გამო: [პასუხად ბ-ნ მ. ვ. მაჩაბელს] // სახალხო საქმე. – 1920. – 18 ნოემბ. (N981). – გვ. 3-4.
138. ევ. სარაჯიშვილის ანდერძის გამო: ერთხელ კიდევ მ. ვ. მაჩაბლის წერილის გამო // სახალხო საქმე. – 1920. – 9 დეკ. (N999). – გვ. 4; 10 დეკ. – (N1000). – გვ. 4.
139. კატალოგი ძველი ქართული ხუროთმოძღვრების გამოფენისა. – ტფ.: საისტორ. და საეთნოგრ. საზ-ბის გამოცემა, 1920. – 28 გვ.
140. პალეოგრაფიული ალბომი. რვ. II. (XII-XIV სს. რვა საბუთი) / ე. თაყაიშვილის რედ-ით. – ტფ.: საქ. საისტორ. და საეთნოგრ. საზ-ბისა და საეკლესიო მუზეუმის გამოცემა, 1920. – 34 გვ.
141. საქართველოს სიძველენი: გამოც. მე-2: ტ. 1. წგ. 1 / ე. თაყაიშვილის რედ-ით. – ტფ.: საქ. საისტორ. და საეთნოგრ. საზ-ბის გამოცემა, 1920. – 224 გვ.
142. ველმწიფის კარის გარიგება / ე. თაყაიშვილის წინასიტყვ. და რედ-ით. – ტფ.: ტფილ. უნ-ტის გამოცემა, 1920. – XXXVIII, 32 გვ. (ქართული ძეგლები. IV: კანონმდებლობა N1).

1922

143. ნ. ბარათაშვილის ავტოგრაფები // ბარათაშვილი ნ. ლექსები. ბედი ქართლისა. – ტფ., 1922. – გვ. 127-132.
144. Древности Гулекарской церкви // Христианский Восток. – 1922. – Т. 6. – Вып. 3. – С. 299-302.

1924

145. ქართული ხუროთმოძღვრების ალბომი. შედგ. ე. თაყაიშვილის მიერ. – ტფ.: ტფილ. უნ-ტის გამოცემა, 1924. – 7 გვ: 80 ფ. ნახაზ.
- რეც.: ს-ძე კ. // ახალი კავკასიონი. – 1925. – N1-2, განყ. 2. – გვ. 137.
– ჩუბინაშვილი გ. // ჩვენი მეცნიერება. – 1924. – N2. – გვ. 140-142.

1926

146. საქართველოს სიძველენი: ტ. III, დამატება / რედ. ს. ჯანაშია. – ტფ.: საქ. საისტორ. და საეთნოგრ. საზ-ბის გამოცემა, 1926. – 19 გვ.

[გამოცემას საფუძვლად დაედო ე. თაყაიშვილის რედ-ით სპ. ლოსაბერიძის სტამბაში 1911 წ. დაბეჭდილი «საქართველოს სიძველენი»-ს IV ტომის I რვ.]

1927

147. დამსახურებული პროფესორის პეტრე მელიქიშვილის გარდაცვალების გამო: (მოგონებიდან) // დამოუკიდებელი საქართველო (პარიზი). – 1927. – N18 (ივნ.). – გვ. 2-3; N19 (ივლ.). – გვ. 2-3; მნათობი. – 1990. – N2. – გვ. 159-168; შარაძე გ. ქართული ემიგრანტული ჟურნალისტიკის ისტორია. ტ. 2. – თბ., 2001. – გვ. 147-160.

148. Церкви и церковные древности Мегрелии // Известия Кавказского ист.-археол. ин-та в Тифлисе. – 1927. – Т. 2. (1917-1925). – С. 69-85.: 7 л. табл.

149. Церковь в Ване в Имерии и её древности // Известия Кавказского ист.-археол. ин-та в Тифлисе. – 1927. – (1917-1925). – С. 86-110.

150. Les sources des notices du patriarche de Jérusalem Dosithé sur les rois d’Aphkazie // Journal Asiatique (Paris). – 1927. – Т. 210. – P. 357-368.

1928

151. Aperçu historique de la vie intellectuelle en Géorgie // Journal “Promethe” (Paris). – 1928. – #17. – Avril. – P. 22-27.

1929

152. სომხით-საორბელოს ძეგლის წარწერები. ნაწ. I. // კავკასიონი (პარიზი). – 1929. – N1-2 (იანვ.-თებ.). – გვ. 85-106.: 2 ფ. ტაბ.

153. ქართული სიძველენი ევროპელ ანტიკვარებთან // საქართველო (პარიზი). – 1929. – N1-2 (ივნ.-ივლ.); მნათობი. – 1990. –

№3. – გვ. 147-151; შარაძე გ. ქართული ემიგრანტული ჟურნალისტიკის ისტორია. ტ. 2. – თბ., 2001. – გვ. 709-719.

1933

154. პარიზის ნაციონალური ბიბლიოთეკის ქართული ხელნაწერები და ოცი ქართული საიდუმლო დამწერლობის ნიმუხი. – პარიზი, 1933. – 64 გვ.: 5ფ. ილ.

რეც.: მარჯანიშვილი დ. ქართული ხელნაწერები // რონატი (პარიზი). – 1934. – №5. – გვ. 29-30.

1935

155. აკადემიკოსი ნიკო იაკობის ძე მარრი: (1864-1934) // საქართველო (პარიზი). – 1935. – №7 (დასაწყისი); დამოუკიდებელი საქართველო (პარიზი). – 1936. – №123, 124 (დასასრ.); ქართული მწერლობა. – 1990. – №3. – გვ. 47-66; შარაძე გ. ქართული ემიგრანტული ჟურნალისტიკის ისტორია. – ტ. 2. – თბ., 2001. – გვ. 720-745.

156. ელენე თარხან-მოურავისეული «ვეფხისტყაოსნის» ხელნაწერი // დამოუკიდებელი საქართველო (პარიზი). – 1935. – ოქტომბერი (№118).

157. ნეკროლოგი: იური ნიკოლოზის ძე მარრი // დამოუკიდებელი საქართველო (პარიზი). – 1935. – დეკემბერი (№120); კრიტიკა. – 1990. – №5. – გვ. 121-122.

158. ნეკროლოგი: პავლე იოსების ძე თუმანიშვილი // დამოუკიდებელი საქართველო (პარიზი). – 1935. – იანვარი (№109).

159. Antiquetés Géorgiennes. 1. L'Évangile de Vani // Byzantion (Bruxelles). – 1935. – T. 10. – P. 655-663: 4 f. ill.

160. Georgian chronology and the beginning of Bagratid rule in Georgia // Georgica (London).. – 1935. – Vol. 1, №1. – P. 9-27.

161. L'inscription d'Epiphane, Catholicos de Géorgie // Revue de L'Orient Chrétien, troisième série (Paris). – 1935-1936. – T. 10(30), №1-2. – P. 216-224: 2 вкл. л., 2 л. ил.

1936

162. ეროვნული განძეულობის თაობაზე // დამოუკიდებელი საქართველო (პარიზი). – 1936. – N126; შარაძე გ. ქართული ემიგრანტული ჟურნალისტიკის ისტორია. ტ. 2. – თბ., 2001. – გვ. 244-246.

თანაავტ. ავ. ჩხენკელი.

163. მიმართვა ქართველი ემიგრაციისადმი // დამოუკიდებელი საქართველო (პარიზი). – 1936. – N129; ჟურნ. ქართლოსი (პარიზი). – 1937. – N1.

164. Four basilican churches of the Qvirila Valley: (From the expedition to the Qvirila Valley in 1920) // Georgica (London). – 1936. – Vol. 1, №2-3. – P. 154-173: 14 p. ill.

165. The Icon of Crucifixion in the Dsalenjikha Church in Megrelia // Georgica (London). – 1936. – Vol. 1, № 2-3. – P. 12-14: 2 p. ill.

1937

166. ანგარიში საარქეოლოგიო და საკულტურო მასალების გამოქვეყნების ფონდისა // დამოუკიდებელი საქართველო (პარიზი). – 1937. – N137, 139.

167. არქეოლოგიური ექსპედიცია ლეჩხუმ-სვანეთში 1910 წელს. – პარიზი, 1937. – 440 გვ.

Рец.: Чубинашвили Г. // ქართული ხელოვნება (ქართული ხელოვნების ისტორიის ინ-ტის შრომები). – 5. – 1959. – გვ. 249-260.

168. წერილი რედაქციის მიმართ // დამოუკიდებელი საქართველო (პარიზი). – 1937. – N134.

169. წინასიტყვაობა // პაპავა თ. დიდი სახეები პატარა ჩარჩოებში. – პარიზი, 1937. – გვ. 9-14.; თბ.: მერანი, 1990, გვ. 4-8.

170. Antiquités Géorgiennes. Deux inscriptions de Jean Vardanidzé, eristav des Souanes, du XII-e siècle // Byzantion (Bruxelles). – 1937. – T. 12. – P. 197-206.

171. Antiquities of Georgia. I: The Gospel of Epiphanius, Catholicos of Georgia. II: Some Types of Iconostases of the Ancient Georgian Churches // Georgica (London). – 1937. – Vol. 2, № 4-5. – Autumn. – P. 96-116.: 26 табл.

1938

172. ანგარიში ქართულ საარქეოლოგიო და საკულტურო მასალების გამოქვეყნების ფონდისა // დამოუკიდებელი საქართველო (პარიზი). – 1938. – N146, 152.

173. არქეოლოგიური ექსპედიცია კოლა-ოლთისში და ჩანგლში 1907 წელს. – პარიზი, 1938. – 87 გვ.: 6 ფ. ილ.

Рец.: Чубинашвили Г. // ქართული ხელოვნება (ქართული ხელოვნების ისტორიის ინ-ტის შრომები). – 5. – 1959. – გვ. 249-260.

174. კოლია თაყაიშვილი // დამოუკიდებელი საქართველო (პარიზი). – 1938. – N149.

175. ჩუმი მოღვაწის იოსებ დადიანის ხსოვნას // დამოუკიდებელი საქართველო (პარიზი). – 1938. – N145.

176. ჯვრის მონასტრისეული ტყავის ხელნაწერი «თთვენი» ანუ საგალობელნი მეთერთმეტე საუკუნისა // დამოუკიდებელი საქართველო (პარიზი). – 1938. – N144.

177. L'inscription d'Epiphane, Catholicos de Géorgie // Revue de'Orient Chretien, dirigée par R. Graffin, troisieme série, t. 10(30), 1935-1936. - №№1-2. Paris, 1938. – P. 216-224: 4 p. pls.

1939

178. ანგარიში ქართული საარქეოლოგიო და საკულტურო მასალების გამოქვეყნების ფონდისა // დამოუკიდებელი საქართველო (პარიზი). – 1939. – N159 (ივლ.).

179. მეფეთა და კათალიკოზთა სულთა მატთანე ნიკორწმინდის ხელნაწერში. – პარიზი, 1939. – 16 გვ; დამოუკიდებელი საქართველო (პარიზი). – 1939. – N159 (ივლ.).

180. სამუსულმანო საქართველო: (ჭოროხის აუზი) // ჟურნ. ქართლოსი (პარიზი). – 1939. – გვ. 293-302.

1944

181. გიორგი მეფის ერთი ფულის შესახებ // ჟურნ. საქართველო (ბერლინი). – 1944. – N1. – გვ. 32-33.

182. ოსებისადმი ბომბეული ექვსი სიგელი // ჟურნ. საქართველო (ბერლინი). – 1944. – N1. – გვ. 45-49.

1946

183. თურქეთის მიერ მიტაცებულ ჩვენს მიწაზე // კომუნისტი. – 1946. – 25 მაისი. – გვ. 3-4; 26 მაისი. – გვ. 2-3; Заря Востока.. – 1946. – 30 мая. – С. 2, 4.

1947

184. ევროპაში ნახული ქართული ძეგლები და იქვე შევსებული ცნობები სხვა ქართველ სიძველეთა შესახებ // საქართველოს სსრ მეცნ. აკად. საზ-რივ მეცნ. განყ-ბის 24-ე სამეცნ. სესია 1947 წ. 11, 12 აპრილს: მუშაობის გეგმა და მოხსენებათა თეზისები. – თბ.: საქ. სსრ მეცნ. აკად. გამ-ბა, 1947. – გვ. 5-7.

185. სახელოვანი ქართველი ისტორიკოსის ხსოვნას: [ს. ჯანაშიას გარდაცვალების გამო] // კომუნისტი. – 1947. – 18 ნოემბ. – გვ. 2. – ხელმოწერა: ნ. ბერძენიშვილი, გ. ხაჭაპურიძე, ე. თაყაიშვილი [და სხვ.].

1948

186. გორისჯვრის კანკელის წინ დასადგმელი ჯვარი // ტფილ. უნ-ტის შრომები. – 1948. – ტ. 34-ა-ბ. – გვ. 383-389: 6 ფ. ტაბლ.

187. როდის შეიცვალა იბერთა სახელმწიფო ქართველთა სახელმწიფოდ? // მნათობი. – 1948. – N8. – გვ. 89-106.

188. საიდან და როგორ გაჩნდა «ქართლის მოქცევის» ქრონიკაში სახელწოდება «არიან ქართლი»? // საქ. სსრ მეცნ. აკად. მოამბე. – 1948. – ტ. 9, N9-10. – გვ. 621-627. – პარალ. გამოც. რუს.

Откуда и как появилось название «Ариан-Картли» в хронике «Обращение Грузии»? // Сообщ. АН ГССР. – 1948. – Т 9, №9-10. – С. 617-623. – Парал. изд.

189. ჩხარის ეკლესიის სიძველენი // საქ. სახელმწ. მუზეუმის მოამბე. – 1948. – ტ. 15-В. – გვ. 165-179: 11 ჩ. ფ.

1949

190. დავით აღმაშენებლის ერთი წარწერის წაკითხვისათვის // საქ. სსრ მეცნ. აკად. მოამბე. – 1949. – ტ. 10, №8. – გვ. 509-512. – პარალ. გამოც. რუს.

К прочтению одной надписи Давида Строителя // Сообщ. АН ГССР. – 1949. – Т. 10, №8. – С. 509-512. – Парал. изд.

191. იასონ ლორთქიფანიძე: [გარდაცვალების გამო] // ლიტერატურა და ხელოვნება. – 1949. – 24 ივლ. – გვ. 4. – ხელმოწერა: ე. თაყაიშვილი [და სხვ.].

192. მამნე ოქრომჭედლის კიდევ ერთი ნახელავი // საქ. სსრ მეცნ. აკად. მოამბე. – 1949. – ტ. 10, №6. – გვ. 385-387. – პარალ. გამოც. რუს.

Еще об одной работе золотых дел мастера Мамне // Сообщ. АН ГССР. – 1949. – Т. 10, №6. – С. 385-387. – Парал. изд.

193. მხატვრული ნაქარგობანი იკორთის ტაძრიდან // საქ. სსრ მეცნ. აკად. მოამბე. – 1949. – ტ. 10, №1. – გვ. 61-68, ილ-ით. – პარალ. გამოც. რუს.

Вышивки из Икортского храма // Сообщ. АН ГССР. – 1949. – Т. 10, №1. – С. 61-68 с ил. – Парал. изд.

194. სუმბატ დავითის ძის ქრონიკა ტაო-კლარჯეთის ბაგრატიონთა შესახებ: გამოც. 3: ტექსტი გამოსცა შესავლით, შენიშვნებითა და ორი გენეალოგიური ტაბულით ე. თაყაიშვილმა // მასალები საქართველოსა და კავკასიის ისტორიისათვის. – 1949. – ნაკვ. 27. – გვ. 3-94.

1950

195. ვატიკანის ბიბლიოთეკის ორი ქართული ხელნაწერი // თბილ. უნ-ტის შრომები. – 1950. – ტ. 39. – გვ. 177-187: 24 ტაბ. – რეზ. რუს.

196. პერევისის ძველი ეკლესია // თბილ. უნ-ტის შრომები. – 1950. – ტ. 41. – გვ. 69-70.

197. ჩხარის ეკლესიის სიძველენი. ნაწ. II // საქ. სახელმწ. მუზეუმის მოამბე. – 1950. – ტ. 16- B. – გვ. 203-210: 9 ფ. ილ.

1951

198. სომხით-საორბელოს ძეგლების წარწერები. ნაწ. II // თბილ. უნ-ტის შრომები. – 1951. – ტ. 43. – გვ. 153-175: ილ-ით.

199. ქსნის საერისთაოს სტატისტიკური აღწერილობა // თბილ. უნ-ტის შრომები. – 1951. – ტ. 45. – გვ. 1-68.

1952

200. მოგონებანი ქართველ მწერლებზე: [1. ილია ჭავჭავაძე. 2. აკაკი წერეთელი. 3. გიორგი წერეთელი. 4. ვაჟა-ფშაველა. 5. ეგნატე ნინოშვილი (ინგოროყვა)] // ლიტერატურული მატრიანე. – 1952. – წგ. 6. – ნაკვ. 1. – გვ. 3-63.

201. Археологическая экспедиция 1917 года в южные провинции Грузии. – Тб.: Изд-во АН ГССР, 1952. – 102 с.: 151 л. табл.

რეც: ხუციშვილი ს. მრავალმეტყველი საბუთები // ლიტ. გაზეთი. – 1953. – 26 ივნ. – გვ. 3.

Рец.: Чубинашвили Г. // ქართული ხელოვნება (ქართული ხელოვნების ისტორიის ინ-ტის შრომები). – 5. – 1959. – გვ. 249-260.

1953

202. აპოკრიფული მოთხრობა, რომელიც წინ უძღვის «ქართლის ცხოვრების» მაჩაბლისეულ ხელნაწერს // საქ. სახელმწ. მუზეუმის მოამბე. – 1953. – ტ. 17- B. – გვ. 25-47. – რეზ. რუს.

1958

203. მოგონებები: [ჩაწერილია განსვენებული მეცნიერის კარნახით 1948-1952 წწ. გიორგი ლომთათიძისა და ნინო ლოღობერიძის მიერ: ბოლოში დართულია გ. ლომთათიძის შენიშვნები] // მნათობი. – 1958. – N4. – გვ. 180-186; N5. – გვ. 169-177; N7. – გვ. 162-169; N11. – გვ. 166-177; N12. – გვ. 175-182; – 1959. – N1. – გვ. 165-171; N2. – გვ. 168-175; N3. – გვ. 180-187; N4. – გვ. 175-178; N5. – გვ. 175-181; N7. – გვ. 166-171; N8. – გვ. 161-165. – N9. – გვ. 168-174.

1960

204. 1917 წლის არქეოლოგიური ექსპედიცია სამხრეთ საქართველოში. – თბ.: საქ. სსრ მეცნ. აკად. გამ-ბა, 1960. – 95 გვ. ილ-ით: 151 გვ. ტაბ.

რეც.: ვარძიელი მ. ჩვენი კულტურის შესანიშნავი ძეგლები // თბილისი. – 1960. – 5 სექტ. – გვ. 3.

1961

205. Рукописи Оксфордской библиотеки, приобретенные в Тифлисе Оливером Вардропом // კ. კეკელიძის სახ. ხელნაწერთა ინ-ტის მოამბე. – 1961. – ტ. 3. – გვ. 195-206.

1962

206. ელენე თარხან-მოურავისეული ხელნაწერი ვეფხისტყაოსანი // მნათობი. – 1962. – N2. – გვ. 139-142.

1963

207. არქეოლოგიური მოგზაურობა რაჭაში 1919 და 1920 წწ. – თბ.: საქ. სსრ მეცნ. აკად. გამ-ბა, 1963. – 115 გვ. ილ-ით.

რეც.: ფრუიძე ლ. ნაშრომი რაჭის ისტორიულ ძეგლებზე // კომუნიზმის დროშა (ამბროლაური, ცაგერი და ლენტეხი). – 1963. – 18 ივლ. – გვ. 3.

1964

208. აკაკის ფონდი: მასალები და გამოკვლევები // ქართული ფოლკლორი. – 1964. – ნაწ. 1-2. – გვ. 373-380.

209. [წერილი აკაკი პაპავასადმი, სიონის ტრაპეზის «ფარდის» ისტორიული მნიშვნელობის შესახებ] // კავკასიონი (პარიზი). – 1964. – N9. – გვ. 76.

1966

210. აკაკის ანდერძი გამო: (პასუხად კოტე აბდუშელიშვილს) // აკადემიკოსი ექვთიმე თაყაიშვილი: სტატიების კრებული. – თბ.: მეცნიერება, 1966. – გვ. 205-207.

211. მცირე უწყება საქართველოს საისტორიო და საეთნო-გრაფიულ მოღვაწეობის პირველი ათი წლის განმავლობაში (1907-1917): (წაკითხული საზოგადოების წლიურ კრებაზე, 1917 წლის 16 დეკემბერს) // აკადემიკოსი ექვთიმე თაყაიშვილი: სტატიების კრებული. – თბ.: მეცნიერება, 1966. – გვ. 191-204.

212. О деятельности Грузинского общества истории и этнографии // აკადემიკოსი ექვთიმე თაყაიშვილი: სტატიების კრებული. – თბ.: მეცნიერება, 1966. – გვ. 208-212.

1967

213. ხელოვნების ისტორიის საინტერესო დოკუმენტი: [წერილი სამუზეუმო ნივთების საზღვარგარეთ გატანისა და მათი უცხოეთში შენახვის შესახებ: წერილის პუბლიკაცია და წინასიტყვ. რ. მეტრეველის და შ. ბადრიძისა] // საბჭოთა ხელოვნება. – 1967. – N4. – გვ. 54-57. – რეზ. რუს.

1968

214. რჩეული ნაშრომები. ტ. I. – თბ.: მეცნიერება, 1968. – 424 გვ.

ნაწ. I. მასალები ძველი ქართული მწერლობის ისტორიიდან. გამოსაცემად მოამზადა და შესავალი წერილი დაურთო ალ. ბარამიძემ.

შინაარსი: ექვთიმე თაყაიშვილი – ქართული მწერლობის მკვლევარი. – გვ. 7-15; Вместо предисловия. – გვ. 16-18; ვეფხისტყაოსანი. – გვ. 19-43; ელენე თარხან-მოურავისეული ვეფხისტყაოსანი. – გვ. 43-49; ომაინიანი. – გვ. 49-57; თამარიანი. – გვ. 57-58; აბდულმესიანი. – გვ. 58-68; [აღორძინების ხანის თაობაზე]. – გვ. 68-70; როსტომიანი. – გვ. 70-87; იოსებ-ზილიხანიანი. – გვ. 87-91; რუსუდანიანი. – გვ. 92-95; ბარამგურიანი. – გვ. 95-97; ბარამიანი. – გვ. 97-109; ქილილა და დამანა. – გვ. 109-136; კათალიკოზ-ბაქარიანი. – გვ.

137-142; თიმსარიანი. – გვ. 142-149; მირიანი. – გვ. 149-150; ზოგიერთი ძველი ხელნაწერის შესახებ. – გვ. 150-153; Рукописи Оксфордской библиотеки, приобретенные в Тифлисе Оливером Вардропом. – გვ. 153-164; ავტორი «საქართველოს ძველი დროის თავგადასავლისა». – გვ. 164-168; მელის წიგნი. – გვ. 168-171; უნდა ვუშველოთ ჯვრის მონასტერს. – გვ. 172-174;

ნაწ. II. ექვთიმე თაყაიშვილის ავტობიოგრაფიული ჩანაწერები და მოგონებანი. გამოსაცემად მოამზადა და შესავალი წერილი დაურთო გ. ლომთათიძემ.

შინაარსი: გ. ლომთათიძე. აკადემიკოს ექვთიმე თაყაიშვილის მემუარული და ავტობიოგრაფიული ნაწერების შესახებ. – გვ. 177-181; I. ავტობიოგრაფია. – გვ. 182-185; II. [მასალები ავტობიოგრაფიისათვის]. – გვ. 186-188; III. [ბავშვობა და სიყმაწვილე]. – გვ. 189-239; IV. მოგონებანი. – გვ. 240-290; V. მცირე მოგონებანი (სტუდენტობის, პედაგოგიური, მეცნიერული და საზოგადოებრივი მოღვაწეობის შესახებ, თანამედროვეთა და თანამშრომელთა შესახებ). – 290-331; VI. მოგონებანი. – გვ. 331-368; VII. ზოგიერთი მოგონებანი არქეოლოგიური, კერძოდ, გათხრითი მუშაობის შესახებ. – გვ. 368-381; VIII. [ნაწყვეტ-ნაწყვეტი, გზა და გზა, სხვათა შორის]. – გვ. 381-400; IX. ქართული სამუზეუმო ქონების ისტორიისათვის. – გვ. 400-413; X. ივანე ჯავახიშვილი. მისი ღვაწლი ქართული უნივერსიტეტის დაარსების საქმეში. – გვ. 414-419; დამატება. – გვ. 419; აკადემიკოსი მარრი და ბ-ნი გვაზავა. – გვ. 419-421; კიდევ ბ-ნ გვაზავას. – გვ. 421-423.

რეც.: სიგუა ა. დაუვიწყარი ღვაწლი და ამაგი // დროშა. – 1968. – N12. – გვ. 9.

– სირაძე რ. ქართველოლოგიის საგანძურში // ლიტ. საქართველო. – 1968. – 4 ოქტ. – გვ. 2.

215. ფასდაუდებელი ღვაწლი: [მოგონებანი ივ. ჯავახიშვილზე. სტატია დაწერილია 1951 წ. ქვეყნდება პირველად] // თბილისის უნივერსიტეტი. – 1968. – 19 აპრ. – გვ. 2.

216. ქართული უნივერსიტეტის დაარსების ისტორიიდან: (ნაწყვეტი ექვთიმე თაყაიშვილის მოგონებიდან) // საქართველოს ქალი. – 1968. – N10. – გვ. 1-2.

1970

217. ოშკი (958-961) ისტორიული ძეგლი // ლენინური გზა (თეთრი წყარო). – 1970. – 8 დეკ. – გვ. 4.

1974

218. ექვთიმე თაყაიშვილის წერილები: პუბლიკაცია ი. მეგრელიძისა // მნათობი. – 1974. – N10. – გვ. 181-186.

1977

219. სამეფო კარის გარიგება ძველ საქართველოში // საქ. სსრ მეცნ აკად. მაცნე. ფილოს., ფსიქოლ., ეკონ. და სამართლის სერია. – 1977. – N3. – გვ. 155-172.

1978

220. ქართველი მოღვაწენი – ილია ჭავჭავაძეზე: ივანე ჯავახიშვილი, ექვთიმე თაყაიშვილი, გრიგოლ ყიფშიძე, იროდიონ ევდოშვილი, ნინო ნაკაშიძე, ეკატერინე გაბაშვილი, ილია ზურაბაშვილი // თრიალეთი (დმანისი). – 1978. – 1 ივნ. – გვ. 4.

221. [წერილი ვუკოლ ბერიძისადმი] // ამირანაშვილი შ. საქართველოდან სხვადასხვა დროს გატანილი სამუზეუმო განძეულობა და მისი დაბრუნება. – თბ.: თბილ. უნ-ტის გამ-ბა, 1978. – გვ. 10-12.

1979

222. Две церкви села Тандзии // Кавказ и Византия (Ин-т Востоковедения АН Арм. ССР). – 1979. – Вып. 1. – С. 180-183.

1982

223. ავტობიოგრაფიიდან // ლენინის დროშა (მახარაძე). – 1982. – 29 მაისი. – გვ. 2.

224. ბავშვობა და სიყმაწვილე: [ნაწყვეტები] // სამშობლო. – 1982. – 15 ივნ. – გვ. 5.

225. Заметки. Серебрянный кувшин грузинского царя Георгия III / 1156-1184. Фрагмент-палимпсест одной грузинской рукописи: [Текст подгот. по рукописи ученого] // Кавказ и Византия (Ин-т Востоковедения АН Арм. ССР). – 1982. – Вып. 3. – С. 173-177.

1986

226. [მოგონება ვაჟა ფშაველას შესახებ] // კაი ყმა: მოგონებები ვაჟა ფშაველაზე. – თბ.: მერანი, 1986. – გვ. 105-106.

1987

227. ილია [მოგონებები ილია ჭავჭავაძეზე] // დროშა. – 1987. – N2. – გვ. 18.

228. [ილია ჭავჭავაძე – შუამავალი მთავრობის მოხელეებთან] // ილიას სამრეკლო: [სტატიების კრებული] / შემდგ.: ჯ. თითმერია, ზ. ჩილაჩავა. – თბ.: განათლება, 1987. – გვ. 71-72.

1988

229. ე. თაყაიშვილის სიტყვა [ქვეყნდება პირველად] ნიკოდიმე კონდაკოვის გარდაცვალებასთან დაკავშირებით. – ს. ჯორბენაძის სტატიაში «რუსი აკადემიკოსი ქართული კულტურის ძეგლების ერთგული დამცველი» / კომუნისტი. – 1988. – 15 მარტი. – გვ. 3.

230. მიმართვა ქართველი ემიგრაციისადმი: [«საარაკოა ჩვენი გადარჩენა»] // თბილისი. – 1988. – 14 მაისი. – გვ. 4: სურ.

1989

231. პოლიტიკური მიმართულება ილიასი // თბილისი. – 1989. – 25 მაისი. – გვ. 4-5.

1990

232. აკაკი და ზეპირსიტყვიერება // აკაკის სამრეკლო [წერილები, მოგონებები / შემდგ.: ჯ. თითმერია, ზ. ჩილაჩავა]. – თბ.: განათლება, 1990. – გვ. 50-52.

233. სამუსულმანო საქართველო // მნათობი. – 1990. – N8. – გვ. 130-143.

234. «მვირფასო აკაკი» [წერილი აკაკი პაპავას] // პაპავა თ. დიდი სახეები პატარა ჩარჩოებში. – თბ.: მერანი, 1990. – გვ. 394-395.

1991

235. დაბრუნება. მრავალტომეული. ქართული ემიგრანტული ლიტერატურა / გ. შარაძის საერთო რედაქციით. – თბ.: მეცნიერება, 1991.

ტ. 1. ექვთიმე თაყაიშვილი. ემიგრანტული ნაშრომები / შემდგ. გ. შარაძე. რედ. ლ. სანიკიძე. – 508 გვ.

შინაარსი: დამსახურებული პროფესორის პეტრე მელიქიშვილის გარდაცვალების გამო. – გვ. 23; სომხით-საორბელოს ძეგლების წარწერები (ნაწილი პირველი). – გვ. 24-51; სომხით-საორბელოს ძეგლების წარწერები (ნაწილი მეორე). – გვ. 52-72; ქართული სიძველენი ევროპელ ანტიკვარებთან. – გვ. 73-84; პავლე იოსების ძე თუმანიშვილი. – გვ. 85-90; ელენე თარხან-მოურავისეული ვეფხიტყაოსნის სურათებიანი ხელნაწერი. – გვ. 91-98; აკადემიკოსი ნიკო იაკობის ძე მარრი (სამეცნიერო მუშაობა და ღვაწლი). – გვ. 99-131; იური ნიკოლოზის ძე მარრი (ნეკროლოგი). – გვ. 132-135; ეროვნული განძეულობის თაობაზე. – გვ. 136-139; მიმართვა ქართველი ემიგრანტებისადმი. – გვ. 140-143; წერილი რედაქციის მიმართ. – გვ. 144-147; ანგარიში ქართული საარქეოლოგიო და საკულტურო მასალების გამოცემის ფონდისა. – გვ. 148-149; ანგარიში ქართული საარქეოლოგიო და საკულტურო მასალების გამოცემის ფონდისა. – გვ. 150-151; წინასიტყვაობა თამარ პაპავას წიგნზე «დიდი სახეები პატარა ჩარჩოებში». პარიზი, 1937. – გვ. 152-157; ჯვარის მონასტრისეული «თთვენი» ანუ «საგალობელნი» მეთერთმეტე საუკუნისა. – გვ. 158-164; ჩუმი მოღვაწის იოსებ დადიანის ხსოვნას (მოგონების სახით). – გვ. 165-172; ანგარიში ქართული საარქეოლოგიო

და საკულტურო მასალების გამოცემის ფონდისა. – გვ. 173-175; კოლია თაყაიშვილი (ნეკროლოგი). – გვ. 176-177; ანგარიში ქართული საარქეოლოგიო და საკულტურო მასალების გამოცემის ფონდისა. – გვ. 178-180; მეფეთა და კათოლიკოზთა სულთა მატთანე ნიკორწმინდის ხელნაწერში. – გვ. 181-194; ანგარიში ქართული საარქეოლოგიო და საკულტურო მასალების გამოცემის ფონდისა. – გვ. 195-196; სამუსლიმანო საქართველო. – გვ. 197-227; გიორგი მეფის ერთი ფულის შესახებ. – გვ. 228-229; იოსებისადმი ბოძებული ექვსი სიგელი. – გვ. 230-235; პარიზის ნაციონლური ბიბლიოთეკის ქართული ხელნაწერები და ოცი ქართული საიდუმლო დამწერლობის ნიშანი. – გვ. 236-297; არქეოლოგიური ექსპედიცია კოლა-ოთლისში და სოფელ ჩანგლში 1907 წელს. – გვ. 297-391; მოგონებანი ქართველ მწერლებზე: ილია ჭავჭავაძე. – გვ. 391-450; აკაკი წერეთელი. – გვ. 451-459; გიორგი წერეთელი. – გვ. 460-462; ვაჟა-ფშაველა. – გვ. 403-464; ეგნატე ნინოშვილი (ინგოროყვა). – გვ. 465-470; ქართული სამუზეუმო ქონების ისტორიისათვის 1. [განძეულის საფრანგეთში ჩატანა]. – გვ. 471-490; ფრაგმენტი მოგონებიდან განძეულის გატანის შესახებ. – გვ. 492-500; შარაძე გ. ექვთიმე თაყაიშვილის ემიგრანტული ნაშრომები. – გვ. 501-505.

რეც.: ოდიშელი ჯ. დაბრუნება [ემიგრანტული შრომების პირველ ტომში წარმოდგენილი ე. თაყაიშვილის მეცნიერული მემკვიდრეობა] // ლიტ. საქართველო. – 1992. – 16 ოქტ. – გვ. 12.

236. დაბრუნება. მრავალტომეული. ქართული ემიგრანტული ლიტერატურა / გ. შარაძის საერთო რედაქციით. – თბ.: მეცნიერება, 1991.

ტ. 2. ექვთიმე თაყაიშვილი. ემიგრანტული ნაშრომები / შემდგ. გ. შარაძე. რედ. ლ. სანიკიძე. – 509 გვ.

შინაარსი: არქეოლოგიური ექსპედიცია ლეჩხუმ-სვანეთში 1910 წელს. წინასიტყვაობა. – გვ. 5-12; ნაწ. I. ლეჩხუმი. – გვ. 13-94; ნაწ. II. ქვემო სვანეთი. – გვ. 95-152; ნაწ. III. თავისუფალი სვანეთი. – გვ. 153-430; – ნაწ. IV სადადიშკელიანო ანუ სათავადო სვანეთი. – გვ. 431-498; ნაწყვეტ-ნაწყვეტ, გზა და გზა, სხვათა შორის [ე. თაყაიშვილის მოგონებანი. მოამზადა ს. ბალახაძემ]. – გვ. 499-504.

237. ვაჟა-ფშაველა. ემიგრანტული წერილებიდან // პოლიტიკა. – 1991. – N7. – გვ. 62-63.

238. ნიკო მარისა და ექვთიმე თაყაიშვილის მიმოწერა (1888-1931 წწ.). გამოსაც. მოამზადეს, შესავალი წერილი და კომენტ. დაურთეს რ. კავილაძემ და მ. მამაცაშვილმა / კ. კეკელიძის სახ. ხელნაწერთა ინ-ტი. – თბ.: მეცნიერება, 1991. – 437 გვ.

რეც.: ბარამიძე ალ. ნიკო მარისა და ექვთიმე თაყაიშვილის მიმოწერა // ლიტ. საქართველო. – 1993. – 29 იანვ. – გვ. 6.

– ლლონტი ალ. ქართველოლოგიის პირველი ნაბიჯები და განვითარების მერიდიანები ორი მეცნიერის მიმოწერაში // ლლონტი ალ. ტოპონიმიკური ძიებანი. წგ. 9. – თბ.: განათლება, 1995. – გვ. 106-112.; მამული. – 1992. – ივნისი (N11). – გვ. 3-7.

1993

239. მარტვილის მონასტერი / [რედ.-გამომც. ბ. კუდავა]. – თბ.: სამშობლო, 1993. – 79 გვ. (ფაქსიმ. გამოც. წიგნიდან «ძველი საქართველო», ტ. III. ტფ., 1913-1914).

1998

240. ექვთიმე თაყაიშვილის უცნობი წერილები // შარაძე გ. ეს მეორე საქართველოს დაკარგვა იქნებოდა: მასალები საქართველოდან გატანილი განძეულის ისტორიისათვის. – თბ., 1998. – გვ. 332-386.

241. L'évangile d'Epiphanie Catholicos de Georgie // Ancient Christianity in the Caucasus: Iberica Caucasia. Vol. 1. Edited by T. Mgaloblishvili. – [Richmond]: Curzon Press, [1998]. – P. 165-173.

242. La Reproduction de la Légende du Boeuf d'ILori sur L'icône de St Georges de l'église de Zugdidi // Ancient Christianity in the Caucasus: Iberica Caucasia. Vol. 1. Edited by T. Mgaloblishvili. – [Richmond]: Curzon Press, [1998]. – P. 175-184.

2000

243. ექვთიმე თაყაიშვილი ივანე ჯავახიშვილისადმი: 12. V. 1900წ. [წერილები. პუბლიკაცია] // ივანე ჯავახიშვილი. აღმანახი. – თბ., 2000. – გვ. 94-97.

2002

244. პირადი მიმოწერა: [ექვთიმე თაყაიშვილის ორი წერილი დავით კაკაბაძეს] // მარგველაშვილი პ. დავით კაკაბაძის არქივიდან. – თბ.: «ნეკერი», 2002. – გვ. 111-112.

2003

245. ექვთიმე თაყაიშვილის პარიზული წერილები [წინასიტყვ. მოამზადა მ. მირიანაშვილმა და ო. ჩიქოვანმა] // მნათობი. – 2003. – N9-10. – გვ. 153-159.

2005

246. «ილია თავს არ დაზოგავდა და არც უკან დაიხევდა საზოგადო საქმეში» // საპატრიარქოს უწყებანი. – 2005. – N14 (321). – გვ. 20-21.

2006

247. გრიგოლ გურიელი // ხალხის გულშემატკივარი კაცი: გრიგოლ გურიელი [გამოსაც. მოამზადა ი. თავბერიძემ]. – თბ., 2006. – გვ. 12-17.

2007

248. ექვთიმე თაყაიშვილის წერილი სპირდონ კედიას. აპრილი 1923 // სპირიდონ კედია. მასალები პირადი არქივიდან / რედ. ალ. ნონეშვილი. – თბ.: «ბონა კაუზა», 2007. – გვ. 26-27.

ლიტერატურა ექვთიმე თაყაიშვილის შესახებ
PUBLICATIONS ABOUT EKVTIME TAKAISHVILI
PUBLICATIONS CONSACRÉS À EKVTIMÉ TAKAÏCHVILI

1889

249. ახალი ამბავი «ჩვენ გვატყობინებენ, რომ ბ-ნ ე. თაყაიშვილს...» [სოფ. ზემო-ჭალის ეკლესიის მღვდელთან მეცხრე საუკუნის სახარების პოვნა] // ივერია. – 1889. – 18 აგვ. (N175). – გვ. 1.

1890

250. ახალი ამბავი [ქართული დრამატული საზ-ბის კრება ა. ყიფშიძის, მიხ. ნასიძის და ე. თაყაიშვილის არჩევა წევრებად] // ივერია. – 1890. – 9 ოქტ. (N214). – გვ. 1.

1891

251. [დადიანი ნ.] არჩილური შვიდ-თავი: [საამდროო ამოცანები]: ექვთიმე [თაყაიშვილზე] // ივერია. – 1891. – 5 ივლ. (N140). – გვ. 2.

252. კარბელაშვილი პ. არხეოლოგებს – ისტორიკოსებს: [წერაკითხვის. საზ-ბის წიგნსაცავის ხელნაწერთა კატალოგის შედგენის დროს უთანხმოება თ. ჟორდანიას, ე. თაყაიშვილსა და მ. ჯანაშვილს შორის: ხელნაწერი ქართული საგალობლები] // ივერია. – 1891. – 18 აგვ. (N175). – გვ. 2-3.

253. მთვარელაშვილი ნ. წერილი რედაქციის მიმართ: [«ქართლის მოქცევის» და «მესხური დავითნის» ხელნაწერების ე. თაყაიშვილისათვის თხოვების შესახებ] // ივერია. – 1891. – 7 ნოემბ. (N237). – გვ. 4.

254. ჟორდანია თ. რა მნიშვნელობა აქვს ჩვენს ძველს მწერლობას და როგორ უნდა შესდგეს სამეცნიერო კატალოგი ჩვენი

ხელნაწერებისა: [პასუხად ბ-ნ ე. თაყაიშვილს] // ივერია. – 1891. – 29 ოქტ. (N229). – გვ. 1-3; 30 ოქტ. (N230). – გვ. 1-3; 31 ოქტ. (N231). – გვ. 1-3; 1 ნოემბ. (N232). – გვ. 2-3; 2 ნოემბ. (N233). – გვ. 1-3.

255. [ცინცაძე კალისტრატე]. «გთხოვთ ნება მოგვცეთ...» [კიევში დაარსებული წიგნსაცავისათვის შეწირულობის გაღების გამო, მადლობა რედაქციებს, ე. თაყაიშვილს, თ. ჟორდანიას, მ. ჯანაშვილს და სხვ.] // ივერია. – 1891. – 8 იანვ. (N5). – გვ. 3

256. «წერა-კითხვის გამავრცელებელი საზოგადოების წიგნსაცავს შემოსწირეს ძველი ხელთნაწერი წიგნები»: [გურიელის, ე. თაყაიშვილის, გ. სამაგელოვის და სხვ. მიერ შეწირული] // ივერია. – 1891. – 14 მარტი. (N56). – გვ. 1.

257. ჯანაშვილი მ. საყურადღებო საგანი: (წერილი რედაქციის მიმართ): [მესხიშვილის მიერ ქ.შ.წ.კ.გ. საზ-ბისათვის შეწირული «შატბერდის კრებული» და შეცდომები ე. თაყაიშვილის მიერ გამოცემულ «სამ ისტორიულ ქრონიკა»-ში] // ივერია. – 1891. – 19 ივნ. (N127). – გვ. 2-3.

1892

258. [მანსვეტაშვილი იაკობ] შერმადინი. პატარა გაზეთი N2: [დართული აქვს საახალწლო მილოცვები: ავ. წერეთელს, თ. რაზიკაშვილს, ე. თაყაიშვილს და სხვ.] // ივერია. – 1892. – 1 იანვ. (N1). – გვ. 1-3. – ფელეტონი.

259. მედიატორეთა განჩინება ე. ს. თაყაიშვილისა და თ. ჟ. ჟორდანიას სადაო საქმის თაობაზე: [ე. თაყაიშვილის მიერ თ. ჟორდანიას რვეულის მითვისების შესახებ და წერა-კითხვის. საზ-ბის წიგნსაცავის კატალოგის შედგენის საკითხი] // ივერია. – 1892. – 5 თებ. (N27). – გვ. 3; / ხელის მოწერა: მედიატორეთა თავმჯდომარე – ალექსანდრე ჭყონია; მედიატორენი: ივ. პოლტორაკვი, გ. იოსელიანი, ნ. ხიზანიშვილი, გ. წერეთელი.

260. ჭყონია ალ. წერილი რედაქციის მიმართ: [პასუხი თედო ჟორდანიას ე. თაყაიშვილის საქმის გამო მედიატორეთა განაჩენის გამოცხადების შესახებ] // ივერია. – 1892. – 19 აპრ. (N81). – გვ. 4.

261. N N. საახალწლო მილოცვა: (გამოცანები) [ი. ჭავჭავაძეს, ავ. წერეთელს, ე. თაყაიშვილს და სხვ. [ლექსად] // ივერია. – 1892. – 5 იანვ. (N3). – გვ. 1.

1893

262. პეტერბურგში მოსწავლე ქართველი სტუდენტები: წერილი რედაქციის მიმართ; [მადლობა ნ. მარს, ე. თაყაიშვილს, ი. ლორთქიფანიძეს, გ. დეკანოზოშვილს და მ. კალანდარშვილს ვალის დაბრუნებისათვის] // ივერია. – 1893. – 4 მარტი. (N45). – გვ. 3.

1894

263. [მიქელაძე დავით]. ტფილისი, 1 ივლისს: [თბილისის სათავადაზნაურო სკოლის ინსპექტორად ექვთიმე თაყაიშვილის დანიშვნა] // ივერია. – 1894. – 1 ივლ. (N 138). – გვ. 1. – ხელმოწერა მეველე.

1895

264. ახალი ამბავი: [პლ. იოსელიანის თხზულებათა შეგროვებისა და გამოცემის განზრახვა ალექსანდრე ეპისკოპოსის მიერ ე. თაყაიშვილის და ა. ქუთათელაძის მონაწილეობით] // ივერია. – 1895. – 6 ოქტ. (N214). – გვ. 1.

265. [ფანცხავა იაკობ]. პასუხის პასუხი: [პასუხი დ. კარიჭაშვილს და ე. თაყაიშვილს ნ. ბარათაშვილის ლექსების და წერილების გამოცემის გამო] // კვალი. – 1895. – N48. – გვ. 11-13. – ხელმოწერა ფხა.

1896

266. ახალი ამბავი: [მ. ყიფიანის და ე. თაყაიშვილის გაგზავნა გაბრიელ ეპისკოპოსის დასაფლავებაზე დასასწრებად] // ივერია. – 1896. – 7 მარტი (N53). – გვ. 1.

1897

267. მთავრობის განკარგულებანი: [მასწავლებელთა დაჯილდოება. მათ შორის ე. თაყაიშვილი, ა. ლულაძე და სხვ.] // ივერია. – 1897. – 28 ნოემბ. (N246). – გვ. 1.

268. ტომსკის უნივერსიტეტის ქართველი სტუდენტები: მადლობის გამოცხადება შემწეობისათვის: (დ. სარაჯიშვილს, ექიმ ტარსაიძეს, ე. თაყაიშვილს და სხვ.) // ცნობის ფურცელი. – 1897. – 26 ივნ. (N237). – გვ. 2.

1898

269. ახალი ამბავი: [ე. თაყაიშვილის და დ. კარიჭაშვილის მიწვევა კომისიაში თბილისის ისტორიის პროგრამის შესამუშავებლად] // ივერია. – 1898. – 30 აპრ. (N90). – გვ. 1.

270. ბეთანიის მცირე ეკლესიის კურთხევა: [დავით ბარათაშვილის დეაწლი ეკლესიის აღდგენაში. დამსწრე პირთა შორის ე. თაყაიშვილი, არ. ქუთათელაძე, ზ. ჩხიკვაძე და სხვ.] // ივერია. – 1898. – 27 მაისი. (N109). – გვ. 3; 28 მაისი (N110). – გვ. 3-4.

1900

271. «ქართველთა შორის წ.-კ. გამავრც. საზ-ის» გამგეობამ თავისი სკოლების რევიზორებად დანიშნა: (ი. გოგებაშვილი, ალ. ჭყონია, ალ. მიქაბერიძე, დ. კარიჭაშვილი და ე. თაყაიშვილი) // ცნობის ფურცელი. – 1900. – 9 მაისი (N1119). – გვ. 1.

272. ქართული თეატრის დღესასწაული: [თბილისის სათავადაზნაურო თეატრში ი. ჭავჭავაძის, მ. დემურას, ე. თაყაიშვილის და გ. მირალიანის მიერ წაკითხული «ადრესები»] // ცნობის ფურცელი. – 1900. – 4 იანვ. (N1005). – გვ. 2; 5 იანვ. (N1006). – გვ. 2-3.

1901

273. ახალი ამბავი: [ერიწოვის და ე. თაყაიშვილის მოხსენებები მოსკოვის საარქეოლოგიო საზოგადოების ტფილისის განყოფილების კრებაზე] // ივერია. – 1901. – 31 ოქტ. (N237). – გვ. 1-2.

274. გუშინ წინ, 5 აპრილს... [აღმოსავლეთის შემსწავლელ საზ-ბის პირველი კრება თბილისში: გამგეობის წევრთა შორის ე. თაყაიშვილი] // ივერია. – 1901. – 7 აპრ. (N75). – გვ. 2.

275. სასიამოვნო ამბავი: [ე. თაყაიშვილის თაოსნობით საქართველოს ისტორიისა და ლიტერატურის მოყვარეთა წრის დაარსება] // მოგზაური. – 1901. – N3. – გვ. 197-199.

276. ჭოლოშვილი ს. ბ. რედაქტორო! [მადლობა პროფ. ა. ცაგარელს, ე. თაყაიშვილს და სხვებს ხარკოვის ქართველ სტუდენტთა წიგნსაცავის წიგნების შემოწირვის გამო] // ცნობის ფურცელი. – 1901. – 8 მარტი (N1403). – გვ. 4.

1902

277. არხეოლოგიური საზოგადოების კრება: [ლ. ლოპატინსკის, ე. თაყაიშვილის, ე. ვასილიევის და შულიგინის მოხსენებები] // ივერია. – 1902. – 10 დეკ. (N264). – გვ. 2; ცნობის ფურცელი. – 1902. – 10 დეკ. (N2009). – გვ. 3.

278. ახალი ამბავი: [არქეოლოგიური გამოკვლევებისათვის ე. თაყაიშვილის გამგზავრება ახალქალაქის მაზრაში] // ცნობის ფურცელი. – 1902. – 17 ივლ. (N1869). – გვ. 2.

279. მოსკოვის საიმპერატორო საარქეოლოგიო... [საზ-ბის მიერ ფულის გამოგზავნა არქეოლოგიური ექსპედიციისათვის ე. თაყაიშვილის და ს. კლდიაშვილის შემადგენლობით] // ცნობის ფურცელი. – 1902. – 19 ივლ. (N1871). – გვ. 1.

280. «მცხეთიდან გვწერენ»... [ე. თაყაიშვილის არქეოლოგიური მუშაობა არმაზში] // ივერია. – 1902. – 14 ივლ. (N148). – გვ. 2.

281. 21 მარტს... [კავკ. არქეოლოგიური საზ-ბის სხდომა. ე. თაყაიშვილის განცხადება ჯავახეთში მომავალი მოგზაურობის შესახებ] // ცნობის ფურცელი. – 1902. – 28 მარტი (N1765). – გვ. 3.

282. ტფილისი: [ბორჩალოსა და ახალქალაქის მაზრის სიძველეთა აღსაწერად ე. თაყაიშვილის ხელმძღვანელობით ექსპედიციის გამგზავრება] // ივერია. – 1902. – 19 ივლ. (N152). – გვ. 2.

283. ტფილისი: [ე. თაყაიშვილის გამგზავრება ახალქალაქის და ახალციხის მაზრაში სიძველეთა შესასწავლად] // ივერია. – 1902. – 18 ივლ. (N151). – გვ. 1.

284. ახალი ამბავი: [პროფ. ნ. მარის თავმჯდომარეობით ისტორიკოსებისა და არქეოლოგების კრებაზე კომიტეტის არჩევა: თავმჯდომარის მოადგილენი: ე. თაყაიშვილი და ა. ქალანთარი] // ცნობის ფურცელი. – 1903. – 13 ივნ. (N2179). – გვ. 2.

285. კვირას, 21 სექტემბერს... [არხეოლოგიური საზ-ბის კრება მ. ჯანაშვილის ე. თაყაიშვილის ა. გრენის მოხსენებები საქართველოს სიძველეებზე] // ივერია. – 1903. – 24 სექტ. (N204). – გვ. 1.

286. კვირას, 21 სექტემბერს... [ე. თაყაიშვილის ცნობა, თუ როგორ ანგრევენ რუსი ბერები საფარის მონასტრის ერთ-ერთ ეკლესიას] // ცნობის ფურცელი. – 1903. – 23 სექტ. (N2272). – გვ. 1.

287. «...კვირას, 1 ივნისს...» [მოსკოვის საარქეოლოგიო საზ-ბის განყოფილების წევრთა კრება ლ. ლოპატინსკის თავ-რით, ე. თაყაიშვილის და სხვ. მონაწილეობით] // ივერია. – 1903. – 4 ივნ. (N118). – გვ. 1.

288. მოგვივიდა ახალი წიგნი – «თამარიანი». საქ. ისტ-ის და ლიტ-ის მოყვარულთა [წრის] პირველი გამოც. ე. თაყაიშვილის რედაქტორობით... // ცნობის ფურცელი. – 1903. – 1 აგვ. (N2224). – გვ. 2.

289. «მოსკოვის საიმპერატორო-საარქეოლოგიო საზოგადოების» [მიერ I კრებულის გამოცემის შესახებ, რომელშიც შევა ე. თაყაიშვილის, მ. ჯანაშვილის, ა. ქალანთარის წერილები] // ივერია. – 1903. – 26 ივნ. (N137). – გვ. 1.

290. ტფილისი: [ნ. მარის მოწვევით თბილისში საარქეოლოგიო კომიტეტის დაარსება: თავმჯდომარის ამხანაგად ე. თაყაიშვილის არჩევა] // ივერია. – 1903. – 12 ივნ. (N125). – გვ. 1.

291. ახალი ამბავი: [კავკასიის ღარიბ სტუდენტთა დამხმარე საზოგადოების თავმჯდომარის ამხანაგად ექვთიმე თაყაიშვილის არჩევა] // ცნობის ფურცელი. – 1904. – 9 ოქტ. (N2634). – გვ. 2.

292. კავკასიის საარქეოლოგიო საზოგადოების კრება: [ე. თაყაიშვილის მოხსენება ზარზმის მონასტრის შესახებ] // ცნობის ფურცელი. – 1904. – 13 იანვ. (N2378). – გვ. 4.

293. საარქეოლოგიო საზოგადოება: [კრება მოწვეული პ. უვაროვას თავმჯდომარეობით: ექვთიმე თაყაიშვილის მოხსენება სოფელ სმიტის და საფარის მონასტრის შესახებ] // ცნობის ფურცელი. – 1904. – 16 ნომბ. (N2672). – გვ. 2.

294. ტფილისი: [თბილისის სათავადაზნაურო სკოლის ინსპექტორად ე. თაყაიშვილის მაგიერ ი. რატიშვილის არჩევა] // ივერია. – 1904. – 31 ივლ. (N176). – გვ. 2.

295. ტფილისი: [მასწავლებელ გალაჯაშვილი-ვაჩნაძის, ს. იაშვილის და ინსპექტორ ე. თაყაიშვილის წასვლა თბილისის სათავად-აზნაურო სკოლიდან] // ივერია. – 1904. – 25 აგვ. (N196). – გვ. 3.

296. Протоколы заседаний Кавказского отделения Императорского Московского Археологического общества // Известия Кавказ. отд-ния Имп. Моск. археол. о-ва. Вып. 1. Отд. 2. – Тф., 1904.

Об Е. Такайшвили с.: 1, 2, 11, 13, 16, 18, 19, 20, 25, 36.

1907

297. Протоколы заседаний Кавказского отделения Императорского Московского Археологического общества // Известия Кавказ. отд-ния Имп. Моск. археол. о-ва. Вып. 2. Отд. 2. – Тф., 1907.

Об Е. Такайшвили с.: 1, 2, 10, 14-17, 19, 23, 25, 27-29.

1913

298. Протоколы заседаний Кавказского отделения Императорского Московского Археологического общества // Известия Кавказ. отд-ния Имп. Моск. археол. о-ва. Вып. 3. Отд. 2. – Тф., 1913. С. 1-78.

1914

299. კრებათა ოქმები «საქართველოს საისტორიო და საეთნოგრაფიო საზოგადოების»: წლიური ანგარიშები, სარევიზიო კომისიის აქტები, შემომწირველთა და წევრთა სიები. 1907-1912 წლებისა. – ტფ., 1914. – 240 გვ.

ე. თაყაიშვილის შესახებ გვ.: 1, 3, 6, 14-17, 19, 21, 27-32, 36, 37, 40-42, 44, 47, 52, 65-71, 73, 81-83, 86, 87, 89, 91, 92, 99, 104-109, 112, 114, 116, 118, 121, 123, 132, 134, 136, 138-140, 151, 155, 161-166, 168, 170, 172, 174, 175, 177, 179-181, 187, 189-192, 214, 219, 225, 226, 229, 230

1915

300. Протоколы заседаний Кавказского отделения Императорского Московского Археологического общества // Известия Кавказ. отд-ния Имп. Моск. археол. о-ва. Вып. 4. Отд. 3. – Тф., 1915. – С. 10-12, 18.

1919

301. Протоколы заседаний Кавказского отделения Московского Археологического общества // Известия Кавказ. отд-ния Моск. археол. о-ва. Вып. 5. Отд. 2. – Тф., 1919. – С. 48-64. – (Отчеть за 1914 года).

1921

302. Протоколы заседаний Кавказского отделения Московского археологического общества // Известия Кавказ. отд-ния Моск. археол. о-ва. Вып. 6. Отд. 2. – Тф., 1921. – С. 41-60.

1931

303. ნინო თაყაიშვილისა (ნეკროლოგი) // დამოუკიდებელი საქართველო (პარიზი). – 1931. – ივლ. (N67).

1937

304. Peradze G. "Georgica moncs and monasteries" // Georgica. (London). – 1937. – Vol. 2, # 4-5. – Autumn. – P. 242-245.

1945

305. ქართული განმეულობა. აკად. სიმონ ჯანაშიას მოხსენება [საქ. სახელმწ. მუზეუმში 1945 წლის 15 აგვისტოს] // კომუნისტი. – 1945. – 18 აგვ. – გვ. 4.

1947

306. საქართველოს მეცნიერებათა აკადემიის ნამდვილ წევრთა არჩევნები: საქართველოს სსრ მეცნიერებათა აკადემიის ნამდვილ წევრებად არჩეულნი არიან: ი. გ. გრიშაშვილი, ე. ს. თაყაიშვილი, ბ. ა. კუფტინი და სხვ. // კომუნისტი. – 1947. – 1 იანვ. – გვ. 1; Заря Востока. – 1947. – 1 янв. – С. 1.

1953

307. ნეკროლოგი. ექვთიმე თაყაიშვილის ხსოვნას // კომუნისტი. – 1953. – 24 თებ. – გვ. 4; Заря Востока. – 1953. – 24 февр. – С. 4. – ხელმოწერა: საქ. სსრ მეცნ. აკად. პრეზიდიუმი; თბილისის სახელმწ. უნ-ტი; ი. ჯავახიშვილის სახ. ისტ. ინ-ტი.

308. პაპავა ა. ექვთიმე ფუმემდებელი // მებრძოლი საქართველო (პარიზი). – 1953. – N15. – გვ. 24-26.

1954

309. წერეთელი მ. ექვთიმე თაყაიშვილი // ბედი ქართლისა (პარიზი). – 1954. – იანვარი (N16). – გვ. 8-12.

1956

310. იაშვილი ს. მასალები თბილისის ქართული გიმნაზიის ისტორიისათვის (1879-1923 წწ.). – თბ., 1956. – 147 გვ.

ე. თაყაიშვილის შესახებ გვ.: 31, 36, 42, 43, 45, 46, 91, 140.

1957

311. მეუნარგია ი. ქართველი მწერლები: II. ს. ცაიშვილის რედ-
იტ. – თბ.: სამეცნ. – მეთოდ. კაბინეტის გამ-ბა, 1957. – 367 გვ.
ე. თაყაიშვილის შესახებ გვ. 191.

1958

312. ბრეგაძე დ. ქართველი მწერლები რუსეთში (XVIII ს.) წგ. I. –
თბ., 1958. – 355 გვ.
ე. თაყაიშვილის შესახებ გვ.: 16, 29, 30, 58, 302-307, 309, 313, 314.

1959

313. გოზალიშვილი შ. აკადემიკოს ე. თაყაიშვილის ახალი
მასალები [კ. კეკელიძის სახ. ხელნაწერთა ინ-ტში] // თბილისი. – 1959.
– 10 ივლ. – გვ. 3; სტალინელი (ქუთაისი). – 1959. – 12 ივლ.

314. ლომთათიძე გ. ექვთიმე თაყაიშვილის მოგონებათა შესახებ
// მნათობი. – 1959. – N9. – გვ. 174-177.

315. Чубинашвили Г. И. Грузинское чеканное искусство. Иссле-
дование по истории грузинского средневекового искусства. Текст. –
Тб.: Сабчота Сакартвело. – 1959. – 692 с.: ил.

Об Е. С. Такаишвили с.: 17, 18, 22, 27, 28, 32, 43, 50, 51, 55, 60-63,
79, 92, 98, 99, 106, 119, 121, 127, 128, 134, 137, 138, 141, 146, 149, 161, 162,
174, 175, 177, 179, 182, 190, 194-196, 203, 213, 214, 222-226, 231, 232, 234,
236-239, 241, 243, 250, 251, 260, 261, 265-267, 274-278, 283, 285, 286, 291-
294, 296, 299, 300, 302-304, 308, 309, 313-317, 320, 322, 324, 326, 329, 330,
333-336, 338-342, 344, 348, 350-355, 358, 362-364, 367, 368, 379, 382, 384,
386-389, 393-400, 404-407, 409-415, 417, 421, 428, 435, 451, 478, 489-491,
507-522, 524-526, 528-531, 539, 543, 544, 549, 555-558, 560, 561, 563, 567,
568, 572, 573, 575, 576, 580-582, 584-586, 591, 597, 602, 609, 612-614, 616-
620, 623-629, 631-635, 637-643.

1960

316. გოზალიშვილი შ. ქართველ მოღვაწეთა წერილები ექვთიმე თაყაიშვილთან: [სტატიას ერთვის წერილების ტექსტები] // საქ. სსრ მეცნ. აკად. საზ-ბრივ მეცნ. განყ-ბის მოამბე. – 1960. – №3. – გვ. 210-237. 3 ჩ. ფ.: ტაბ. – რეზ. რუს.

317. Мегрелидзе И. В. О жизни и эпиграфических работах Е.С. Такашвили // Эпиграфика Востока. – 1960. – XIII. – С. 3-10: с портр.

1961

318. კელენჯერიძე ელ. ო.უორდროპის წერილები ე. თაყაიშვილთან // კ. კეკელიძის სახ. ხელნაწერთა ინ-ტის მოამბე. III. – 1961. – გვ. 207-221.

319. კელენჯერიძე ელ. უორდროპისეული ქართული ხელნაწერების აღწერილობა ე. თაყაიშვილისა // კ. კეკელიძის სახ. ხელნაწერთა ინ-ტის მოამბე. III. – 1961. – გვ. 189-194. – რეზ. რუს.

1962

320. ამირანაშვილი შ. საქართველოდან სხვადასხვა დროს გატანილი სამუზეუმო განძეულობა. – თბ.: თბილ. უნ-ტის გამ-ბა, 1962. – გვ. 5-13.

321. გოგებაშვილი ი. ექვთიმე თაყაიშვილისადმი [წერილები] // იაკობ გოგებაშვილი. – თხზ. ტ. 9. – თბ.: ცოდნა, 1962. – გვ. 194-198.

322. მეტრეველი რ. ექვთიმე თაყაიშვილი და ქართული უნივერსიტეტი // ახ. კომუნისტი. – 1962. – 5 დეკ. – გვ. 3.

323. მეტრეველი რ. ექვთიმე თაყაიშვილის არქეოლოგიური მოგზაურობანი // ცისკარი. – 1962. – №10. – გვ. 121-135.

324. მეტრეველი რ., ბადრიძე შ. ექვთიმე თაყაიშვილი: [ცხოვრება და მოღვაწეობა]. – თბ.: ნაკადული, 1962. – 87 გვ.: 1 ფ. პორტრ.

რეც.: ადეიშვილი თ. საინტერესო მონოგრაფია // ქუთაისი. – 1963. – 6 მარტი. – გვ. 3.

– აფაქიძე გ. ახალი წიგნები // თბილისის უნივერსიტეტი. – 1963. – 21 თებ. – გვ. 4.

325. Метревели Р. Страницы прошлого. Э.Такаишвили и историко-этнографическое общество // Молодежь Грузии. – 1962. – 27 дек. – С. 3.

1963

326. აკადემიკოს ექვთიმე თაყაიშვილის შრომათა ბიბლიოგრაფია: [გამოსაც. მოამზადა და ბიოგრაფიული ნარკვევი დაურთო ე. კელენჯერიძემ.] – თბ.: საქ. სსრ მეცნ. აკად. გამ-ბა. – 1963. – 36 გვ. (კ. კეკელიძის სახ. ხელნაწერთა ინ-ტი).

327. კინწურაშვილი ა. გამოჩენილ მოღვაწეთა გამოუქვეყნებელი წერილები: [ე. თაყაიშვილის წერილები ი. ოცხელისადმი] // ქუთაისი. – 1963. – 24 მარტი. – გვ. 3.

1964

328. დოლიძე ა. მნიშვნელოვანი ავტოგრაფი [ე. თაყაიშვილისა] წარსულიდან // თბილისი. – 1964. – 13 იანვ. – გვ. 3.

329. ლომთათიძე გ. ექვთიმე თაყაიშვილი, როგორც მთხრელი არქეოლოგი // მნათობი. – 1964. – N5. – გვ. 136-148.

330. მაჩაბელი ე. ექვთიმე თაყაიშვილი თამარაშენში: [მოგონება] // საბჭ. ოსეთი. – 1964. – 6 სექტ. – გვ. 4.

331. მეტრეველი ე. ნიკო მარისა და ექვთიმე თაყაიშვილის მიმოწერა // კ. კეკელიძის სახ. ხელნაწერთა ინსტიტუტის VI სამეცნიერო სესია, ეძღვნება დავით ჩუბინაშვილის დაბადების 150 წლისა და ნიკო მარის დაბადების 100 წლისთავს. მუშაობის გეგმა და მოხსენებათა თეზისები. – თბ.: მეცნიერება, 1964. – გვ. 6. (კ. კეკელიძის სახ. ხელნაწერთა ინ-ტი).

332. სურგულაძე ივ., ლომთათიძე გ. ექვთიმე თაყაიშვილი // ლენინის დროშა (მახარაძე და ლანჩხუთი). – 1964. – 10 თებ. – გვ. 3, 4.

1965

333. გამსახურდია კ. საქართველოს მეჭურჭლეთუხუცესი // ლიტ. საქართველო. – 1964. – 22 მაისი. – გვ. 2; გამსახურდია კ. რჩეული

თხზულებანი რვა ტომად. ტ. VII. – თბ.: საბჭ. საქართველო, 1965. – გვ. 305-311.

334. ექვთიმე თაყაიშვილი: (ქართული სამართლის ისტორიის მკვლევარი) // საბჭ. სამართალი. – 1965. – N1. – გვ. 59-64.

335. იაშვილი ს. ჩემი წარსულიდან. – თბ.: ლიტერატურა და ხელოვნება, 1965. – 171 გვ.

ე. თაყაიშვილის შესახებ გვ.: 91, 93, 94.

336. ლომთათიძე გ. ექვთიმე თაყაიშვილი: (1863-1953). // ძეგლის მეგობარი. – 1965. – N4. – გვ. 35-46.: პორტრ. – რეზ. რუს.

337. მახარაძე ა. ნარკვევები ქართული ლიტერატურის ისტორიიდან. ტ. 3. – თბ.: განათლება, 1965. – 474 გვ.

ე. თაყაიშვილის შესახებ გვ.: 312-314.

1966

338. აკადემიკოსი ექვთიმე თაყაიშვილი: ცხოვრება და მოღვაწეობა: სტატიების კრებული. – თბ.: მეცნიერება, 1966. – 213 გვ.: 1 ფ. პორტრ. (ისტ., არქეოლ., ეთნოგრ., ფოლკ. სამეცნ. საზ-ბა).

შინაარსი: ბერძენიშვილი ნ. შესავალი. – გვ. 5-11; ლომთათიძე გ. ექვთიმე თაყაიშვილის ცხოვრება და ღვაწლი. – გვ. 12-54; დონდუა ვ. ექვთიმე თაყაიშვილი როგორც წყაროთმცოდნე და არქეოგრაფი. – გვ. 55-83; ხახუტაიშვილი დ. ექვთიმე თაყაიშვილი როგორც ისტორიკოსი. – გვ. 84-89; გრიგოლია კ. ექვთიმე თაყაიშვილი და ქართული ეპიგრაფიკა. – გვ. 90-99; ლომთათიძე გ. ექვთიმე თაყაიშვილი როგორც მთხრელი არქეოლოგი. – გვ. 100-117; ჩუბინაშვილი გ. ექვთიმე თაყაიშვილი და ქართული ხელოვნების ძეგლები. – გვ. 120-130; ჩიტაია გ. ექვთიმე თაყაიშვილი და ქართული ეთნოგრაფია. – გვ. 131-138; ბარამიძე ალ. ექვთიმე თაყაიშვილი – ქართული მწერლობის მკვლევარი. – გვ. 139-146; ჩიქოვანი მ. ექვთიმე თაყაიშვილი და ხალხური სიტყვიერება. – გვ. 147-164; მუსხელიშვილი დ. ექვთიმე თაყაიშვილი და ისტორიული გეოგრაფია. – გვ. 165-179; სურგულაძე ივ. ექვთიმე თაყაიშვილი და ქართული სამართლის ისტორია – გვ. 180-190.

339. სალუქვაძე ე. დიდი მეცნიერი და მამულიშვილი [სამეცნ. სესია მახარაძეში] // კომუნიზმის დროშა (მახარაძე). – 1966. – 2 აპრ. – გვ. 3.

340. სამეცნიერო სესია ლიხაურში [მიძღვნილი ე. თაყაიშვილის ხსოვნისადმი] // ლენინის დროშა (მახარაძე). – 1966. – 2 აპრ. – გვ. 3.

341. ჩხარტიშვილი რ. აკვანს ფხიზლად დარაჯობდი: (პროფ. ე. თაყაიშვილს). ლექსი // ლენინის დროშა (მახარაძე). – 1966. – 2 აპრ. – გვ. 3.

1967

342. მეტრეველი რ., ბადრიძე შ. ხელოვნების ისტორიის საინტერესო დოკუმენტი [ექვთიმე თაყაიშვილის მოგონება საქართველოდან საფრანგეთში გატანილი განძეულის თაობაზე. პუბლიკაცია] // საბჭ. საქართველო. – 1967. – N4. – გვ. 54-57.

343. ხაბურძანია ვ. ექვთიმე თაყაიშვილის უცნობი წერილი [ქუთაისში საისტ. და საეთნოგრ. საზ-ბის განყ-ბის გახსნის თაობაზე] // ქუთაისი. – 1967. – 6 მაისი.

344. ამირანაშვილი III. Сокровища, возвращенные народу // Заря Востока. – 1967. – 16 марта. – С. 4; 17 марта. – С. 4.

1968

345. ამირანაშვილი შ. საქართველოდან სხვადასხვა დროს გატანილი სამუზეუმო განძეულობა და მისი დაბრუნება. – თბ.: თბილ. უნ-ტის გამ-ბა, 1968. – გვ. 5-13.

346. გოზალიშვილი შ. ექვთიმე სიმონის ძე თაყაიშვილი: (1863-1953) // სახალხო განათლების ქართველი მოღვაწენი და სახალხო მასწავლებლები: კრ. 3. – თბ.: განათლება, 1968. – გვ. 128-133: სურ.

347. თბილისის უნივერსიტეტი: (1918-1968). – თბ.: თბილ. უნ-ტის გამ-ბა, 1968. – 412 გვ.

ე. თაყაიშვილის შესახებ გვ.: 12, 15, 17, 28, 29, 35, 36, 52, 113.

348. სურგულაძე ივ., აბაშმაძე ვ. ეროვნული კულტურის დიდი მოამაგე // ლენინის დროშა (მახარაძე). – 1968. – 15 სექტ. – გვ. 3: სურ.

349. ქიმერიძე ნ. სახელოვანი მამულიშვილის უკვდავსაყოფად [სახლ-მუზეუმი მახარაძის რაიონის სოფ. ლიხაურში] // სახალხო განათლება. – 1968. – 9 ოქტ. – გვ. 4.

350. ამირანაშვილი III. «Я выполнил долг перед народом...» // Веч. Тбилиси. – 1968. – 4 марта. – С. 3.

351. ანზიმიროვი გ. თამარ მეფის ჯვარი, ანუ ისტორია იმის შესახებ, თუ როგორ გაიტანეს და კვლავ დაუბრუნეს საქართველოს ერს საგანძური // ქუთაისი. – 1969. – 22 ნომბ.; ახალი კოლხეთი (ფოთი). – 1969. – 16 დეკ.

352. ბარნაველი თ. აბასთუმნის ერთი წარწერის შესახებ: [საქ. სახ. მუზეუმში დაცული 1905 წ. ე. თაყაიშვილის მიერ ნაპოვნი ქვა წარწერით] // საქ. სსრ მეცნ. აკად. მაცნე. – 1969. – N5. – გვ. 139-142.

353. გუდიაშვილი ლ. მშვენიერების ტყვეობაში: (სამხრეთ საქართველოში ექვთიმე თაყაიშვილთან ერთად) // ძეგლის მეგობარი. – 1969. – N19. – გვ. 5-9: 1 ფ. ილ. – რეზ. რუს. გვ. 73; სამშობლო. – 1971. – 9 აპრ. – გვ. 3, 7.

354. ლომთათიძე გ. ღირსახსოვარი ამაგი: [1907წ. ე. თაყაიშვილის მიერ დაარსებული «საქართველოს საისტორიო და საეთნოგრაფიო საზოგადოების» 60 წლისთავისათვის] // ლიტ. საქართველო. – 1969. – 3 იანვ. – გვ. 4.

355. სვერდლინი ს., ხარაზოვი ვ. სიკვდილის პირისპირ. – თბ.: ნაკადული, 1969. – 56 გვ.

ე. თაყაიშვილის შესახებ გვ.: 43-46, 50, 51, 53.

356. ამირანაშვილი შ. როგორ გადარჩა ეროვნული განძი // კომუნისტი. – 1970. – 15 დეკ. – გვ. 3; სამშობლო. – 1971. – 22 იანვ. – გვ. 5.

357. გოგოლაშვილი ი. წერილი პარიზიდან: [ე. თაყაიშვილის ნაჩუქარი სურათების გამოგზავნის გამო] // სამშობლო. – 1970. – 11 სექტ. – გვ. 6.

358. ექვთიმე თაყაიშვილის «საქართველოს სიძველენის» I, II და III წიგნების პირთა და გეოგრაფიულ სახელთა საძიებელი / შემდგ. ლ. დავლიანიძე. – თბ.: მეცნიერება, 1970. – 142 გვ. (ივ. ჯავახიშვილის სახ. ისტ., არქეოლ. და ეთნოგრ. ინ-ტი).

359. მეგრელიძე ი. ექვთიმე თაყაიშვილი // მეგრელიძე ი. რუსთველოლოგები. – თბ.: საბჭ. საქართველო, 1970. – გვ. 183-197.

1971

360. ბარამიძე ალ. ძველი ქართული მწერლობის მკვლევარნი. 4: ექვთიმე თაყაიშვილი // ბარამიძე ალ. ნარკვევები ქართული ლიტერატურის ისტორიიდან. ტ. V. – თბ.: მეცნიერება, 1971. – გვ. 295-308.

361. ბერძენიშვილი ნ. საქართველოს ისტორიის საკითხები. წგ. V. – თბ.: მეცნიერება, 1971. – 357 გვ.

ე. თაყაიშვილის შესახებ გვ.: 32, 38, 61, 85-88, 92, 95, 96, 98, 113, 120, 128, 135, 136.

362. ლორთქიფანიძე ი. ექვთიმე თაყაიშვილი: [რედაქტორ-გამომცემელი] // ტექსტოლოგიის საკითხები II. – თბ.: მეცნიერება, 1971. – გვ. 79-93.

363. მეტრეველი ე. ნიკო მარისა და ექვთიმე თაყაიშვილის მიმოწერიდან // მრავალთავი: ფილოლ.-ისტორ. ძიებანი. I. – 1971. – გვ. 381-392. – რეზ. რუს.

1972

364. აკადემიკოს ექვთიმე თაყაიშვილის არქივი: აღწერილობა. I. ბიოგრაფიული მასალები; II. საზოგადოებრივი მოღვაწეობის ამსახველი მასალები; III. შემოქმედებითი მასალები; IV. მიწერ-მოწერა; V. სხვადასხვა. ე. თაყაიშვილის ნაშრომთა ბიბლიოგრაფია / შეადგ. და გამოსაც. მოამზადა ე. კელენჯერიძემ. – თბ.: მეცნიერება, 1972. – 251 გვ. (კ. კეკელიძის სახ. ხელნაწერთა ინ-ტი).

365. ლომთათიძე გ. მოჭირნახულე მეცნიერ-მოღვაწის საარქივო მემკვიდრეობა // აკადემიკოს ექვთიმე თაყაიშვილის არქივი: აღწერილობა. – თბ.: მეცნიერება, 1972. – გვ. 232-238.

366. საქართველოს ისტორიის ნარკვევები ტ. VI. საქართველო 1900-1921 წლებში. – თბ.: საბჭ. საქართველო, 1972.

ე. თაყაიშვილის შესახებ გვ.: 396, 713, 714.

1973

367. დონდუა ვ. ექვთიმე თაყაიშვილი როგორც წყაროთმცოდნე და არქეოგრაფი // დონდუა ვ. საისტორიო ძიებანი. – თბ.: მეცნიერება, 1973. – გვ. 163-201.

368. იოსელიანი ა. ნარკვევები კოლხეთის ისტორიიდან. ვუძღვნი აკად. ე. თაყაიშვილის ხსოვნას. – თბ.: მეცნიერება, 1973. – 439 გვ.

1974

369. კეცხოველი ნ. მოგონების მცირე ფურცელი // ფეოდალური საქართველოს არქეოლოგიური ძეგლები. 2. – თბ., 1974. – გვ. 27-28.

370. მეგრელიძე ი. ექვთიმე თაყაიშვილის წერილები // მნათობი. – 1974. – N10. – გვ. 181-186.

1975

371. ბაქრაძე ა. ივ. ჯავახიშვილი ქართველი ისტორიკოსების – ე. თაყაიშვილის და მ. ჯანაშვილის შესახებ // მრავალთავი: ფილოლ.-ისტორ. ძიებანი. V. – 1975. – გვ. 252-261. – რეზ. რუს.

372. კავილაძე რ. ე. თაყაიშვილი და ქართულ ხელნაწერთა აღწერილობის პრინციპები // საქ. სსრ მეცნ. აკად. მაცნე. ენისა და ლიტ. სერია. – 1975. – N3. – გვ. 68-77. – რეზ. რუს.

373. ოსაძე ო. ხელნაწერი წიგნების აღწერის მეთოდები ქართველთა შორის წერა-კითხვის გამავრცელებელი საზოგადოების წიგნთსაცავის კატალოგებში: (ნ. მთვარელიშვილი, დ. კარიჭაშვილი, ე. თაყაიშვილი) // საქ. პედ. ინ-ტის შრომები (პედაგოგ.-ფსიქოლ. სერია). – 1975. – N1. – გვ. 163-171. – რეზ. რუს.

1976

374. მეტრეველი ე. ჯვრის მონასტრის კიდევ ერთი ქართული ხელნაწერი ჯვაროსანთა მოსახსენებლებით // ივანე ჯავახიშვილის დაბადების 100 წლისთავისადმი მიძღვნილი საიუბილეო კრებული. – თბ., 1976. – გვ. 255-259.

375. საღინაძე ჯ. ექვთიმე თაყაიშვილი ლექსუმ-სვანეთში // კომუნიზმის სხივი (ცაგერი). – 1976. – 24 ივნ. – გვ. 3.

376. ტაბაღლა ი. საფრანგეთის სააზიო საზოგადოება და მისი ორგანო «სააზიო ჟურნალი» [საზოგადოების ქართველთა წევრები] // საქ. სსრ მეცნ. აკად. მაცნე. ენისა და ლიტ. სერია. – 1976. – N1. – გვ. 137-142.

1977

377. გუდიაშვილი ლ. მოგონებების წიგნი: [კ. მარჯანიშვილის, მ. ჭიაურელის და ე. თაყაიშვილის მოღვაწეობის შესახებ]. // საბჭ. ხელოვნება. – 1977. – N1. – გვ. 102-106.

378. დოლიძე ი. ექვთიმე თაყაიშვილი ძველი საქართველოს სამოხელეო წესწყობილების შესახებ // საქ. სსრ მეცნ. აკად. მაცნე. ფილოს. ფსიქოლ. და სამართ. სერია. – 1977. – N3. გვ. 150-154.

379. დურმიშიძე ს. ერის მეჭურჭლეთუხუცესი // მნათობი. – 1977. – N2. – გვ. 182-184.

380. სურგულაძე ა. ექვთიმე თაყაიშვილი: (ცხოვრება და მოღვაწეობა). – თბ.: თბილ. უნ-ტის გამ-ბა, 1977. – 279 გვ.: 6 ფ. ილ. – რეზ. რუს., ფრანგ.

რეც.: თავაძე გ. საინტერესო ნაშრომი // ლენინის დროშა (მახარაძე). – 1977. – 20 ოქტ. – გვ. 3.

– ურუშაძე აკ. საყურადღებო გამოკვლევა // ლიტ. საქართველო. – 1977. – 18 ნოემბ. – გვ. 2.

– ჯანელიძე დ. მონოგრაფია დიდ მეცნიერსა და მამულიშვილზე // ქუთაისი. – 1977. – 8 სექტ. – გვ. 3.

381. Думишидзе С. Казнохранитель нации // Лит. Грузия. – 1977. – №4. – С. 79-80.

1978

382. ამირანაშვილი შ. საქართველოდან სხვადასხვა დროს გატანილი სამუზეუმო განმეულობა და მისი დაბრუნება. – თბ.: თბილ. უნ-ტის გამ-ბა, 1978. – 80 გვ.

ე. თაყაიშვილის შესახებ გვ.: 9, 10, 13, 14, 16, 17.

383. სულაბერიძე ლ. ექვთიმე თაყაიშვილის მონოლოგი: პოემა // ლიტ. საქართველო. – 1978. – 13 ოქტ. – გვ. 3.

384. Харазов В. Как это было: [О возвращении сокровища, вывезенных груз. меншевицким правительством во Франции в 1921 году] // Веч. Тбилиси. – 1978. – 9 авг. – С. 3.

1979

385. გუდიაშვილი ლ. მოგონებების წიგნი. – თბ.: ნაკადული, 1979. – 143 გვ.

ე. თაყაიშვილის შესახებ გვ.: 82-84.

386. თაყაიშვილი ექვთიმე სიმონის ძე // საქართველოს სსრ მეცნიერებათა აკადემია: პერსონალური შემადგენლობა. 1941-1978. – თბ.: მეცნიერება, 1979. – გვ. 261: სურ.

387. მანჩაშვილი ც. შთამაგონებელი მეგობრობა: ილია და ექვთიმე თაყაიშვილი // მცხეთა. – 1979. – 14 აგვ. – გვ. 3.

388. მეტრეველი რ., მეგრელიძე ი. თაყაიშვილი ექვთიმე სოლომონის ძე // ქსე. – თბ., 1979. – ტ. 4. – გვ. 593-594.

389. მიზანდარი ვ. შეხვედრა დიდ მეცნიერთან: [მოგონება] // ქუთაისი. – 1979. – 3 თებ. – გვ. 3.

1980

390. ლოლაშვილი ივ. «მოგონებათა დაწერა ჩემი მოვალეობაა» // ლოლაშვილი ივ. ოცი წელი გიორგი ლეონიძესთან. – თბ.: მერანი, 1980. – გვ. 85-93.

391. მეტრეველი რ. ქართული კულტურის დიდი მოამაგე // ფრესკა. – 1980. – N11. – გვ. 26-27.

392. სულაბერიძე ლ. ექვთიმე თაყაიშვილის მონოლოგი: [პოემა] // სულაბერიძე ლ. რჩეული ლირიკა. – თბ.: მერანი, 1980. – გვ. 9-25.

393. უბილავა ე. განძეულის გუშაგი. – თბ.: მერანი, 1980. – 155 გვ.

რეც.: სურგულაძე ა. განძისა და მისი გუშაგის თავგადასავალი // საბჭ. აჭარა. – 1981. – 28 ივლ.

– შოთაძე გ. ერისათვის დამაშვრალი სიცოცხლე // საკოლმეურნეო ცხოვრება (ზნაური). – 1981. – 30 მაისი. – გვ. 4.

– ჯინჭარაშვილი ლ. ერისათვის დამაშვრალი სიცოცხლე // საბჭ. ოსეთი. – 1981. – 11 აგვ. – გვ. 4.

1981

394. მეგრელიძე ი. ფურცლები წარსულიდან: ექვთიმე თაყაიშვილის სამი ბარათი ნიკო მარისადმი // მნათობი. – 1981. – N6. – გვ. 180-182.

395. შანიძე ა. ექვთიმე თაყაიშვილი [ცხოვრება და მოღვაწეობა] // მნათობი. – 1981. – N12. – გვ. 160-164.

396. ჭუმბურიძე ზ. ექვთიმე თაყაიშვილი // ჭუმბურიძე ზ. ქართული წიგნის მოამაგენი. – თბ.: ნაკადული, 1981. – გვ. 57-68.

1982

397. დონაძე კ. მეცნიერი და მამულიშვილი: აკადემიკოსი ექვთიმე თაყაიშვილი // საბჭ. ოსეთი. – 1982. – 30 ივლ. – გვ. 3.

398. ზურაბაშვილი ა. ხალხი არ ივიწყებს სპეტაკ სახელებს // ლენინის დროშა (მახარაძე). – 1982. – 10 ივლ. – გვ. 2.

399. კილაძე გ. ზნეობრივი გმირობის უკვდავება // ლენინის დროშა (მახარაძე). – 1982. – 5 ივნ. – გვ. 2-3.

400. ლორთქიფანიძე მ. ექვთიმე თაყაიშვილი // საბჭოთა ხელოვნება. – 1982. – N8. – გვ. 13-17. – რეზ. რუს.: გვ. 159.

401. ლორთქიფანიძე მ. ექვთიმე თაყაიშვილი – ისტორიკოსი // სამშობლო. – 1982. – 15 ივნ. (N12). – გვ. 4.

402. მესხი თ. ისტორიის სევდიან ბილიკებზე: [ე. თაყაიშვილის ხსოვნისადმი მიძღვნილი სატელევიზიო დოკუმ. ფილმის «ტაო-კლარჯეთის» პრემიერის გამო] // განთიადი (კასპი). – 1982. – 7 იანვ. – გვ. 3.

403. მეტრეველი რ. საქართველოს საისტორიო და საეთნოგრაფიო საზოგადოება: ისტორიული ნარკვევი. – თბ.: ხელოვნება, 1982, 374 გვ. – რეზ. რუს.

ე. თაყაიშვილის შესახებ გვ.: 4, 8-11, 19-21, 23-26, 28-32, 38, 42-52, 57, 58, 61, 63-65, 67, 68, 70-82, 87-89, 91, 92, 95, 97-100, 102, 103, 108, 110, 112, 115-118, 120, 121, 145, 146, 149, 150, 152, 153-158, 160, 162-170, 172-

175, 178, 179, 183, 186, 189, 201-203, 205-208, 210-212, 224, 226, 227, 229-231, 233, 234, 236, 237, 239, 241-245, 248, 270-272.

404. სალუქვაძე ს. ე. თაყაიშვილი და ქართული მედიცინის ისტორიის საკითხები // ლენინის დროშა (მახარაძე). – 1982. – 29 მაისი. – გვ. 3.

405. სიხარულიძე ი. უკვდავებაში გადასული ზნეობრივი გმირობა: აკადემიკოსი ექვთიმე თაყაიშვილი // ლენინის დროშა (მახარაძე). – 1982. – 29 მაისი. – გვ. 2.

406. სურგულაძე ი. ექვთიმე თაყაიშვილი – მეცნიერი, საზოგადო მოღვაწე // ლენინის დროშა (მახარაძე). – 1982. – 27 მაისი. – გვ. 4.

407. სურგულაძე ი. მეთისტორივე, წიგნი გამალე... [ზეიმი მახარაძის რ-ნის სოფ. ლიხაურში ე. თაყაიშვილის ძეგლის გახსნასთან დაკავშირებით] // კომუნისტი. – 1982. – 1 ივნ. – გვ. 3.

408. უბილავა ე. აჭარისწყალი: [ნაწყვეტი მოთხრობიდან «განძეულის გუშაგი»] // ლენინის დროშა (მახარაძე). – 1982. – 29 მაისი. – გვ. 2.

409. უბილავა ე. ზნეობრივი გმირის უკვდავება: [ე. თაყაიშვილის ძეგლის გახსნა სოფ. ლიხაურში] // სოფლის ცხოვრება. – 1982. – 3 ივნ. – გვ. 4.

410. ჩიქოვანი ნ. ქართული სიუჟეტი – ფრანგული ოპერის წყარო: [ე. თაყაიშვილის ვარაუდი ზლაპარ «როსტომელას» სიუჟეტზე შექმნილი ოპერის შესახებ] // კომუნისტი. – 1982. – 28 მარტი. – გვ. 4.

411. ჩხარტიშვილი რ. აკვანს ფხიზლად დარაჯობდი: [ლექსი] // ლენინის დროშა (მახარაძე). – 1982. – 29 მაისი. – გვ. 2.

412. ჭუმბურიძე ზ. სნეული დავბრუნებულვარ... // ელმავალმშენებელი (თემქა). – 1982. – 25 აგვ. – გვ. 4.

413. Выдающемуся ученому гражданину: [Открытие памятника в родном селе Лихаури]. – Заря Востока. – 1982. – 3 июня.

414. Иванишвили Д. На экране – Тао-Кларджети [Докум. телевизионный фильм режиссера Г. Патарая посвященный Эквтиме Такашвили] // Заря Востока. – 1982. – 31 янв. – С. 4.

1983

415. ბარამიძე ალ. ექვთიმე თაყაიშვილი // ბარამიძე ალ. ახლო წარსულიდან (მოგონებანი). – თბ.: თბილ. უნ-ტის გამ-ბა, 1983. – გვ. 211-225.

416. იოსებიძე რ. ექვთიმე თაყაიშვილი ზრუნავდა სოფელ გომარეთზე // თრიალეთი (დმანისი). – 1983. – 17 სექტ. – გვ. 4.

417. ჟორდანიას გ. დაბრუნებული საუნჯე. – თბ.: მეცნიერება, 1983. – 183 გვ.

418. სარიშვილი ტ. თაყაიშვილი ექვთიმე სიმონის ძე (1863-1953) // სარიშვილი ტ. ნარკვევები საქართველო-რუსეთის მეცნიერულ-პედაგოგიური ურთიერთობის ისტორიიდან. – თბ.: თბილ. უნ-ტის გამ-ბა, 1983. – გვ. 143.

419. სიგუა ალ. დაუვიწყარი ღვაწლი // სიგუა ალ. მარად და მარად. – თბ.: საბჭ. საქართველო, 1983. – გვ. 164-167.

420. ტაკიძე დ. ექვთიმე თაყაიშვილს [ლექსი] // ლენინის დროშა (მახარაძე). – 1983. – 19 მაისი. – გვ. 3.

421. შარაძე გ. [ე. თაყაიშვილის] წერილები უორდროპებისადმი: // მნათობი. – 1983. – N3. – გვ. 152-158.

422. ჯაფარიძე რ. ცოცხალი ლეგენდის გმირი // კომუნისტი. – 1983. – 14 აპრ. – გვ. 3: სურ.

1984

423. ბალანჩივაძე მ. პატივს მიაგებენ დიდ მამულიშვილს [ხსოვნისადმი მიძღვნილი სახალხო დღესასწაული მახარაძის რაიონში] // სოფლის ცხოვრება. – 1984. – 13 ივნ. – გვ. 4.

424. ბერიძე ვ. მოგონებები: [ე. თაყაიშვილზე] // საბჭოთა ხელოვნება. – 1984. – N10. – გვ. 127; 1985. – N4. – გვ. 110-112.

425. გოზალიშვილი შ. რაინდული სულის მეცნიერი // ლენინის დროშა (მახარაძე). – 1984. – 9 ივნ. – გვ. 2: სურ.

426. კავილაძე რ. ე. თაყაიშვილი – ქართველ სიძველეთა შემგროვებელი და დამცველი // საქ. სსრ მეცნ. აკად. მაცნე. ენისა და ლიტ-ის სერია. – 1984. – N1. – გვ. 42-58.

427. მეგრელიძე ი. ამბავი სულის ძლიერებისა // კომუნისტი. – 1984. – 15 აპრ. – გვ. 4.

428. მეგრელიძე ი. ზნეობრივი გმირობის ზეიმი [მახარაძის რაიონში] // კომუნისტი. – 1984. – 8 ივნ. – გვ. 3.

429. მეგრელიძე ი. სიძველეები ლიხვის ხეობაში: [ემღვნება ე. თაყაიშვილის ნათელ ხსოვნას]. – თბ.: საბჭ. საქართველო, 1984. – 318 გვ.

430. სამშობლო ამაგს უფასებს: [ხსოვნის აღსანიშნავი სახალხო დღესასწაული მახარაძის რაიონში] // კომუნისტი. – 1984. – 12 ივნ.

431. ქადეიშვილი ე. «ზნეობრივი გმირობის უკვდავება» // ლიტ. საქართველო. – 1984. – 22 ივნ. – გვ. 2.

432. ღვინევაძე ნ. საძირკველი: [ნარკვევი სოფ. ლიხურში ე. თაყაიშვილის მუზეუმის საძირკვლის ჩაყრასთან დაკავშირებით] // კომუნისტი. – 1984. – 27 ივნ. – გვ. 4.

433. შარაძე გ. ზნეობრივი გმირობის უკვდავი მაგალითი // თბილისი. – 1984. – 25 ივნ. – გვ. 4: სურ.

434. ცაიშვილი ს. საშვილიშვილოდ გადაეცემის... // ცაიშვილი ს. ლიტერატურული ეტიუდები. – თბ.: მერანი. – 1984. – გვ. 295-306.

435. წერეთელი ნ. განძი: ე. თაყაიშვილს [ლექსი] // ლიტ. საქართველო. – 1984. – 29 ივნ. – გვ. 10.

436. Кикнадзе Н. Подвиг ученого [О народом празднке в Тбилиси и Махарадзевском районе, посвященном памяти Эквtime Такаишвили] // Заря Востока. – 1984. – 10 июня. – С. 3.

1985

437. ამაშუკელი მ. ერის საგანძური: [ე. თაყაიშვილი საფრანგეთში გატანილი საგანძურის მოჭირნახულე] // დროშა. – 1985. – №6. – გვ. 23-24: სურ.

438. ახვლედიანი გ. ექვთიმე თაყაიშვილი და ქართული მითოლოგია // საქ. სსრ მეცნ. აკად. მაცნე. ისტ., არქეოლ. და ხელოვნების ისტ. სერია. – 1985. – №3. – გვ. 110-123.

439. თამარაშვილი ს. ზნეობრივი გმირობის მრწამსი: [ხსოვნისადმი მიძღვნილი დღესასწაული მახარაძის რ-ნის სოფ. ლიხურში] // სოფლის ცხოვრება. – 1985. – 6 ივნ.

440. ჭელიძე გ. ესე წიგნი: [რეპორტაჟი ე. თაყაიშვილის ცხოვრებიდან] // წიგნის სამყარო. – 1985. – 13 მარტი (№5). – გვ. 7.

441. ჭელიძე გ. «ილია სამშობლოს მალმერთებელი»: [ე. თაყაიშვილი ი. ჭავჭავაძის დაბადების 100 წლისთავთან დაკავშირებით. 1936 წ. საფრანგეთი, საარქივო მასალების მიხედვით] // წიგნის სამყარო. – 1985. – 25 დეკ. (N24). – გვ. 4-6.

442. ჭილაია ს. სამშობლო, დედის ძუძუი... ფურცლები მწერლის რვეულიდან [ე. თაყაიშვილის გახსენება] // კომუნისტი. – 1985. – 27 იანვ. – გვ. 4.

443. ჭუმბურიძე ი. საქართველოს მეჭურჭლეთუხუცესი: [რ. თაბუკაშვილის დოკუმენტური ნაწარმოები («ლტოლოვილობა»)] // თბილისი. – 1985. – 19 დეკ. – გვ. 6: სურ.

444. ჯიბლაძე გ. ექვთიმე თაყაიშვილი // ჯიბლაძე გ. კრიტიკული ეტიუდები. VIII. – თბ.: მეცნიერება, 1985. – გვ. 86-105.

445. Мегрелидзе И. Ученый-патриот: Штрихи к портрету // Лит. Грузия. – 1985. - №12. – С. 162-166.

1986

446. ბარამიძე ა. ექვთიმე თაყაიშვილი // ძველი ქართული მწერლობის მკვლევარნი. – თბ., 1986. – გვ. 185-194.

447. ბეჟიშვილი თ. ფილმი-განსაწმენდელი: [რ. თაბუკაშვილის დოკუმენტური ფილმი «საქართველოს მეჭურჭლეთუხუცესი»] // ცისკარი. – 1986. – N2. – გვ. 106-108.

448. კერესელიძე მ. ზნეობის გაკვეთილები: [რ. თაბუკაშვილის დოკუმენტური ფილმი «საქართველოს მეჭურჭლეთუხუცესი»] // საბჭ. ხელოვნება. – 1986. – N4. – გვ. 43-45. – რეზ. რუს. – გვ. 159.

449. მეგრელიძე ი. ექვთიმე თაყაიშვილი: ცხოვრებისა და შემოქმედების ესკიზი // ჭოროხი. – 1986. – N2. – გვ. 72-76.

450. მეგრელიძე ი. უკვდავი მეჭურჭლეთუხუცესი // ლიტ. საქართველო. – 1986. – 10 იანვ. – გვ. 5-6.

451. ოთხმეზური გ. თაყაიშვილის პირად საარქივო ფონდში დაცული ქართული ეპიგრაფიკული ძეგლები // მრავალთავი. ფილოლ.-ისტ. ძიებანი. – 1986. – N13. – გვ. 71-85.

452. სურგულაძე ა. ექვთიმე თაყაიშვილი (1863-1953) // სურგულაძე ა. არდავიწყება მოყვრისა... – თბ.: თბილ უნ-ტის გამ-ბა, 1986. – გვ. 16-23.

453. ქადეიშვილი ე. «ნათელში იყავ საქართველოს მეჭურჭ-
ლეთუხუცესო!»: ხსოვნისადმი მიძღვნილი ზეიმი სოფ. ლიხაურში] //
ლენინის დროშა (მახარაძე). – 1986. – 10 ივნ. – გვ. 2.

454. შარაძე გ. ზნეობრივი გმირობის უკვდავი მაგალითი //
შარაძე გ. საქართველოს მზე და სიყვარული ალბიონის კუნძულზე. –
თბ.: საბჭ. საქართველო., 1986. – გვ. 204-211.

455. ჭელიძე გ. ექვთიმე თაყაიშვილი აკაკის შესახებ // ლიტ.
ძიებანი. ტ. I (XVI). – 1986. – გვ. 489-496. – რეზ. რუს.

456. ჭელიძე გ. მართალნი შევლენ... ეპიზოდი ექვთიმე
თაყაიშვილის ცხოვრებიდან // ახ. კომუნისტი. – 1986. – 11 იანვ. – გვ.
3-4.

457. ჯაფარიძე რ. ცოცხალი ლეგენდის გმირი // ჯაფარიძე რ.
ახალი წახნაგები. – თბ.: მერანი, 1986. – გვ. 204-220.

458. ჯორჯაძე გ. ნათელში იყავ, საქართველოს მეჭურ-
ჭლეთუხუცესო!: [რ. თაბუკაშვილის დოკუმენტური ფილმი
«საქართველოს მეჭურჭლეთუხუცესი»] // ახ. კომუნისტი. – 1986. – 11
იანვ. – გვ. 3.

459. Харадзе Э. Цветные сны о Грузии любимой: [Документаль-
ный кинофильм Р. Табукашвили «Эквтите Такашвили»] // Веч.
Тбилиси. – 1986. – 20 марта. – С. 3.

1987

460. ასათიანი ნ. ილია და ექვთიმე თაყაიშვილი // ლენინის
დროშა (მახარაძე). – 1987. – 24 ოქტ.

461. ბარამიძე ა. ახლო წარსულიდან (მოგონებანი). – თბ.:
მეცნიერება, 1987. – გვ. 202-214.

462. ბერიძე ვ. მოგონებები. – თბ.: საბჭ. საქართველო, 1987. – 485
გვ.

ე. თაყაიშვილის შესახებ გვ.: 254, 259, 284, 325-330.

463. დურმიშიძე ს. ერის მეჭურჭლეთუხუცესი // დურმიშიძე ს.
ზოგი რამ წარსულიდან. – თბ.: მეცნიერება, 1987. – გვ. 175-179.

464. კეზევაძე მ. ექვთიმე თაყაიშვილის ერთი უცნობი წერილის
გამო: [დაცული ქუთაისის ცენტრ. სახელმწ. არქივში] // ქუთაისი. –
1987. – 18 თებ.

465. მეტრეველი რ. კვალი ნათელი: [საქ. საისტორ. და საეთნოგრ. საზ-ბის დაარსების 80 წლისთავის გამო] // კომუნისტი. – 1987. – 22 სექტ. – გვ. 3.

466. ტაბატაძე ალ. საქართველოს სიყვარულის გაკვეთილი. ექვთიმე თაყაიშვილის ხსოვნას: [ლექსი] // სახალხო განათლება. – 1987. – 24 აპრ.

467. შარაძე გ. მიხაკო წერეთელი: [მ. წერეთლისათვის ე. თაყაიშვილის მიერ გაწეული ღვაწლის შესახებ] // ლიტ. საქართველო. – 1987. – 25 სექტ. – გვ. 6-7.

468. ჭელიძე გ. ილია და თაყაიშვილი // სოფლის ცხოვრება. – 1987. – 24 ოქტ. – გვ. 3.

469. Мегрелидзе И.В. Иосиф Орбели. – Тб.: Мецниереба, 1987. – 206 с.

Об Е. С. Такаишвили с.: 56, 72, 86, 91, 93, 134.

მასალები ნინო პოლტორაცკაია-თაყაიშვილის საფრანგეთიდან
თბილისში გადმოსვენების გამო

470. ანთელაძე ვლ. ერის სახელოვანი მოჭირნახულენი // ექო. – 1987. – N2. – გვ. 12-13.
471. აფაქიძე ა. აღსრულდა დიდი ექვთიმეს ოცნება // მნათობი. – 1987. – N3. – გვ. 175-176.
472. გმირობა დავიწყებით არ იბინდება // კომუნისტი. – 1987. – 24 თებ.
473. დაბრუნდება // კომუნისტი. – 1987. – 19 თებ. – გვ. 3; სამშობლო. – 1987. – თებ. (N4). – გვ. 6.
474. თაბუკაშვილი ლ. სიტყვა, თქმული ნინო პოლტორაცკაია-თაყაიშვილის ნეშტის გადმოსვენებაზე // ახ. კომუნისტი. – 1987. – 24 თებ. – გვ. 4.
475. კალაძე ა. მოგივალს ნინო! ნინო და ექვთიმე თაყაიშვილების სათელ ხსოვნას: [ლექსი] // საქართველოს ქალი. – 1987. – N4. – გვ. 19.
476. კობაიძე ე. ანდერძის აღსრულება [ექვთიმე და ნინო თაყაიშვილების ხსოვნისადმი მიძღვნილი სხდომა არეოპაგეტულ ცენტრში] // თბილისი. – 1987. – 24 თებ. – გვ. 3.
477. მოწამებრივი ღვაწლი ნინო თაყაიშვილისა // კომუნისტი. – 1987. – 21 თებ.
478. ფაჩუაშვილი მ. ისევ ერთად! // ახ.იკომუნისტი. – 1987. – 24 თებ. – გვ. 4.
479. ძვირფასი სახელები // თბილისი. – 1987. – 23 თებ.
480. წერეთელი ზ. მოწამებრივი ღვაწლი ნინო თაყაიშვილისა // კომუნისტი. – 1987. – 21 თებ. – გვ. 4.
481. ხუციშვილი ს. მეუღლე // ლიტ. საქართველო. – 1987. – 20 თებ. – გვ. 12; სამშობლო. – 1987. – N4.
482. ჯიბლაძე გ. დაფერფლილნი და დადაფნულნი [სიტყვა ნინო პოლტორაცკაიას ნეშტის გადმოსვენებაზე 1987 წლის 22 თებერვალს] // ჯიბლაძე გ. კრიტიკული ეტიუდები. IX. – თბ.: მეცნიერება, 1988. – გვ. 184-186.
483. Лебанидзе Г. Возвращение // Правда. – 1987. – 14 апр. – С. 6.
484. Подвиг не забывается! // Заря Востока. – 1987. – 24 фев.

485. ბადრიძე შ. ტვირთი ერისკაცობისა: [ისტორიკოსის ჩანაწერებიდან ი. ჯავახიშვილისა და ე. თაყაიშვილის წერილების პუბლიკაციით] // კომუნისტი. – 1988. – 8 აპრ.

486. ბანცაძე მ. ე. თაყაიშვილი და «მოქცევაჲ ქართლისაჲ» // თბილ. უნ-ტის შრომები. ჰუმანიტ. და საზ-რივ მეცნ. სერია. – 1988. – ტ. 16. – გვ. 118-123.

487. გურასაშვილი ა. ცადატყორცნილი სახელები: [«უნივერსიტესტი», «ივანე ჯავახიშვილი», «ექვთიმე თაყაიშვილი» სპორტთან ურთიერთკავშირში] // ლელო. – 1988. – 7 თებ.

488. თაყაიშვილი ნ. მცირე მოგონება / ჩაიწერა ც. ნოზაძემ // ბალავარი. – 1988. – N4-6. – გვ. 235-244.

489. [მეგრელიძე ი.] დიდი მეცნიერის მარტვილობა: ექვთიმე თაყაიშვილის ცხოვრების მნიშვნელოვანი ეპიზოდი [ქვეყნდება პირველად] // თბილისი. – 1988. – 12 მარტი. – გვ. 4-5: სურ.

490. მეტრეველი რ. «ქართლის ცხოვრების» მარიამ დედოფლის წესხის ე. თაყაიშვილისეული მარგინალიები // მეტრეველი რ. და მოვიდეს ვარანგი ... (ისტ. და ფოლოლ. ნარკვევები). – თბ.: მერანი, 1988. – გვ. 138-156.

491. პავლიაშვილი ალ. ერის მეჭურჭლეთუხუცესი და ქსნის ხეობა: [აკად. ე. თაყაიშვილის როლი ქსნის ხეობის სიძველეთა შესწავლის საქმეში] // საბჭ. ოსეთი. – 1988. – 10 სექტ.

492. პარკაძე ვ. მცირე მოგონება ექვთიმე თაყაიშვილზე // სახალხო განათლება. – 1988. – 8 ივლ. – გვ. 4.

493. სანიკიძე ლ. ექვთიმე თაყაიშვილი // სანიკიძე ლ. წიგნი მოწამეთა. – თბ.: განათლება, 1988. – გვ. 570-590.

494. საქართველოს კულტურის ფონდში: [საქ. კულტურის ფონდის განცხადება ექვთიმე თაყაიშვილის ძეგლის ასაგებად საერთო სახალხო სახსრების შეგროვების თაობაზე] // კომუნისტი. – 1988. – 4 ივნ.

495. ტაბატაძე ალ. საქართველოს სიყვარულის გაკვეთილი: [ლექსი ე. თაყაიშვილს] // გამარჯვება (გორი). – 1988. – 22 ოქტ.

496. ფაჩუაშვილი მ. ყველაზე ღარიბი და ყველაზე მდიდარი: [ე. თაყაიშვილი, ნ. პოლტორაცკია] // სამშობლო. – 1988. – 20 ოქტ. – გვ. 7: სურ.

497. ბანცაძე მ. ექვთიმე თაყაიშვილი [ძველი ქართული ხელნაწერების მოამაგე] // მწიგნობარი 89. – თბ., 1989. – გვ. 238-243.

498. გამამხნეველი ერისა... [აკ. წერეთლის, ვაჟა ფშაველას, ნ. ჯავახიშვილის, კ. გამსახურდიას და გრ. რობაქიძის გამონათქვამები ე. თაყაიშვილზე] // სახალხო განათლება. – 1989. – 7 ნომბ. – გვ. 9.

499. გელოვანი ა. ერის ტაძრის სვეტები. ექვთიმე თაყაი შვილი [ლექსი] // სოფლის ცხოვრება. – 1989. – 6 აგვ.

500. გოზალიშვილი შ. ჩვენი სოსო გრიშაშვილი: [ი. გრიშაშვილის წერილები მ. კელენჯერიძესა და ე. თაყაიშვილს] // სახალხო განათლება. – 1989. – 6 მაისი. – გვ. 7.

501. ექვთიმე თაყაიშვილი დავით გარეჯში. დავით გარეჯის მონასტერი და ცხოვრების აღწერა დავით გარეჯისა: [კუბლიკაცია ა. სინჯიაშვილისა] // ივრის განთიადი (საგარეჯო). – 1989. – 14 ნომბ. (ჟურნ. «მწყემსი». – 1899. – N2).

502. ეძღვნება დიდ მამულიშვილს: [დაბადების 126 წლისადმი მიძღვნილი ზეიმი ოზურგეთში] // კომუნისტი. – 1989. – 10 ივნ. – გვ. 3.

503. კუკავა ი. თაობათა მაგალითად... [ხსოვნის საღამო ა. ხორავას სახ. მსახიობის სახლში] // თბილისი. – 1989. – 14 თებ. – გვ. 4-5: სურ.

504. მაკა მამიდას ნაკვესები: [ე. თაყაიშვილის არქივში დაცული მამიდამისის ბარათი და რამდენიმე ნაკვესი] // სამშობლო. – 1989. – იანვარი (N1). – გვ. 8.

505. მეგრელიძე ი. ექვთიმე თაყაიშვილი. ცხოვრება და მოღვაწეობა / რედ. აკად. ა. აფაქიძე. – თბ.: მეცნიერება, 1989. – 431 გვ.

შინაარსი: შესავალი. – გვ. 3-13; ბავშვობა და დაწყებითი განათლება. – გვ. 14-22; გიმნაზიასა და უნივერსიტეტში. – გვ. 23-33; მეცნიერი და საზოგადო მოღვაწე. – გვ. 34-80; საზღვარგარეთ და ისევ სამშობლოში. – გვ. 81-97; ისტორიკოსი. – გვ. 98-120; არქეოლოგი. – გვ. 121-137; ეთნოგრაფი. – გვ. 138-148; ეპიგრაფიკოსი. – გვ. 149-155; ნუმიზმატი. – 156-159; ფილოლოგი. – გვ. 160-172; რუსთველოლოგი. – გვ. 173-183; ფოლკლორისტი. – გვ. 184-198; ლინგვისტი. – გვ. 199-208; მომიჯნავე დარგთა საკითხების მკვლევარი. – გვ. 209-216; ე. თაყაიშვილი ნ. მარის შესახებ. – გვ. 217-250; მოგონებები ე. თაყაიშვილზე. – გვ. 251-347; ე. თაყაიშვილის მიმოწერის შესახებ. – გვ.

348- 354; ე. თაყაიშვილის სამი ბარათი ნიკო მარისადმი. – გვ. 355-360; ე. თაყაიშვილის შვიდი ბარათი იოსებ მეგრელიძისადმი. – გვ. 361-370; დამატებები; I. Документы студента Е. Такаишвили. – გვ. 371-376 ; II. Послужной список. – გვ. 376-378; Евфимий Такаишвили. Жизнь и деятельность. – გვ. 379-397; Резюме. ციფრებით აღნიშნული ლიტერატურა – გვ. 398-399; სურათების სია. – გვ. 400-403; საძიებლები: პირთა. – გვ. 404-418; გეოგრაფიული. – გვ. 418-426; შემოკლებათა სია. – გვ. 427; ბოლოთქმა. – გვ. 428.

რეც.: არველაძე ბ. დიდი ცხოვრების წიგნი // თბილისი. – 1990. – 10 აპრ. – გვ. 6.

– ღლონტი ალ. მატიანე დიდი ღვაწლისა // კომუნისტი. – 1990. – 26 იანვ.

Рец.: Арвеладзе Б. Успеть как много больше // Веч. Тбилиси. – 1990. – 5 апр.

– Джинджихашвили М. Не зейайте библиофилы // Заря Востока. – 1990. – 14 янв.

506. პეტრე იბერისა და ექვთიმე თაყაიშვილის ძეგლები თბილისში [საქ. სსრ მინისტრთა საბჭოს გადაწყვეტილება] // ლიტ. საქართველო. – 1989. – 29 ოქტ. – გვ. 3.

507. რეხვიაშვილი სპ. ქართველი პარტიზანი ქალი პარიზში: [მანანა მჭედლიშვილი და მისი კავშირი ე. თაყაიშვილთან] // დროშა. – 1989. – N10. – გვ. 5.

508. ჭილაია ს. თამარის ჯვარი: [საქართველოდან გატანილი განმეულის ისტორიიდან] // ჭილაია ს. მოგონებების გამო. – თბ.: საბჭ. საქართველო, 1989. – გვ. 379-382; ახ. კომუნისტი. – 1989. – 21 იანვ. – გვ. 4.

1990

509. ამიერიდან – ექვთიმე თაყაიშვილისა [საქ. საისტორიო საზოგადოებისათვის ე. თაყაიშვილის სახელის მინიჭება] // კომუნისტი. – 1990. – 6 იანვ. – გვ. 1.

510. გოზალიშვილი შ. ექვთიმე თაყაიშვილის მეგობრობით // გოზალიშვილი შ. ერის დიდი მოამაგე: იაკობ გოგებაშვილი და მოწინავე საზოგადოებრიობა. – თბ.: განათლება, 1990. – გვ. 168-179.

511. გუგუშვილი მ. ექვთიმე თაყაიშვილი // გუგუშვილი მ. წერილები ლიტერატურაზე. – თბ.: მერანი, 1990. – გვ. 290-300.

512. ექვთიმე თაყაიშვილის ცხოვრებიდან // ნაკადული. – 1990. – N7. – გვ. 28-29.

513. იაკობის წერილები ექვთიმე თაყაიშვილისადმი // გოზალიშვილი შ. ერის დიდი მოამაგე: იაკობ გოგებაშვილი და მოწინავე საზოგადოებრიობა. – თბ.: განათლება, 1990. – გვ. 179-183.

514. კერესელიძე ნ. ექვთიმე თაყაიშვილის მოხსენება: [დამფუძნებელი კრების ხელოვნების კომისიაზე გაგზავნილი მოხსენება «ა. წერეთლის პოეზიის გავლენა მოზარდი თაობის რწმენის ჩამოყალიბებაში»] // ლიტ. საქართველო. – 1990. – 14 სექტ. – გვ. 3.

515. ლომთათიძე გ. ქართული კულტურის მემკვიდრე: ექვთიმე თაყაიშვილი [გ. ლომთათიძის ნარკვევი ე. თაყაიშვილზე და მასთან საუბრების ჩანაწერი / შემდგ. ნ. ლოლობერიძე]. – თბ.: საბჭ. საქართველო, 1990. – 216 გვ: სურ.

516. მეგრელიძე ი. ...მხოლოდ უნივერსიტეტში! ექვთიმე თაყაიშვილის ძეგლი ჩაის სახლის წინ? // თბილისი. – 1990. – 29 იანვ. – გვ. 4-5.

517. უბილავა ე. განძეულის გუშაგი: პუბლიცისტური წერილები / რედ. ლ. არაბიძე. – თბ.: მერანი, 1990. – გვ. 3-128.

518. შანიძე მ. დიმიტრი გულიას წერილი ექვთიმე თაყაიშვილს [დაწერილი 1921 წ. 15 იანვარს] // სახალხო განათლება. – 1990. – 26 აპრ. – გვ. 12.

519. შარაძე გ. ოთხი მოგონება [ე. თაყაიშვილზე] // სახალხო განათლება. – 1990. – 31 მაისი. – გვ. 4.

520. ცაგარელი ალ. «დიდათ პატივცემულო ექვთიმე სიმონის ძე!» [წერილი] // გოზალიშვილი შ. ერის დიდი მოამაგე: იაკობ გოგებაშვილი და მოწინავე საზოგადოებრიობა. – თბ.: განათლება, 1990. – გვ. 187-189.

521. ხოშტარია დ., ალექსიძე ნ. ექვთიმე თაყაიშვილის ნაკვალევზე: ქართული ხელოვნ. ისტ. ინ-ტის სამეცნ. ექსპედიცია ტაო-კლარჯეთში. – კომუნისტი. – 1990. – 24 ივნ. – გვ. 3-4.

522. ჯაფარიძე რ. რაინდი საჭურველმტვირთველი: [ე. თაყაიშვილისა და ცნობილი ქართველი არქეოლოგის გიორგი ლომთათიძის ურთიერთობა] // ლიტ. საქართველო. – 1990. – 18 მაისი. – გვ. 2-3.

523. ამერიკელი ქართველები – თვალის ერთი გადავლებით: [ვაშინგტონში გ. კობახიძის ოჯახში დაცული ე. თაყაიშვილის 1933 წლის 23 დეკემბრის უცნობი წერილი გრ. დიასამიძისადმი] // საქართველოს რესპუბლიკა. – 1991. – 2 თებ. – გვ. 4.

524. დროებითი დებულება საშუალო სკოლის მასწავლებელთა ნივთიერი მდგომარეობის გაუმჯობესებისა და სხვადასხვა ტიპის სკოლის შტატისა: [1919 წ. 28 იანვრის დოკუმენტი საქ. პარლამენტის თავ-რის ე. თაყაიშვილისა და საქ. რესპ. მთავრობის თავ-რის ნ. ჟორდანიას ხელმოწერით] // ერი. – 1991. – 17 იანვ. – გვ. 10.

525. დროებითი დებულება უმაღლესი და დაწყებით სკოლებში მომსახურე პირთა ნივთიერი მდგომარეობის გაუმჯობესებისათვის: [1919 წ. 28 იანვრის დოკუმენტი საქ. პარლამენტის თავ-რის ე. თაყაიშვილისა და საქ. რესპ. მთავრობის თავ-რის ნ. ჟორდანიას ხელმოწერით] // ერი. – 1991. – 17 იანვ. – გვ. 10-11.

526. «ერთ ახალგაზრდას ხომ კიდევ წავადექი» [ქართველი ებრაელი სიმონ ნაციაშვილი ექვთიმე თაყაიშვილთან ურთიერთობის თაობაზე] // თბილისი. – 1991. – 24 იანვ. – გვ. 6.

527. თაყაიშვილი ნ. ბიძაჩემი ექვთიმე... [მოგონებები / ჩაიწერა ც. ნოზაძემ] // თბილისი. – 1991. – 23 იანვ. – გვ. 5: სურ.

528. ნიკო მარისა და ექვთიმე თაყაიშვილის მიმოწერა (1886-1931 წწ.) / გამოსაც. მოამზადეს, შესავალი წერილი და კომენტ. დაურთეს რ. კავილაძემ და მ. მამაცაშვილმა. – თბ.: მეცნიერება, 1991. – 437 გვ.

რეც.: ბარამიძე ალ. ნიკო მარისა და ექვთიმე თაყაიშვილის მიმოწერა // ლიტ. საქართველო. – 1993. – 29 იანვ. – გვ. 6.

529. სანიკიძე ლ. ექვთიმე თაყაიშვილი // სანიკიძე ლ. წიგნი მოწამეთა. – თბ.: ხელოვნება, 1991. – გვ. 545-565.

530. ჩხარტიშვილი მ. სული უზადო, სული უზაკველი // დიდგორი: კრებული / მთ. რედ. მ. ჩხარტიშვილი. – თბ.: მეცნიერება, 1991. – გვ. 89-103.

531. ჯავახიშვილი გ. დავით გარეჯის ქრონიკების ოთხკარედი [ე. თაყაიშვილისა და ა. შანიძის ნააზრევი დავით გარეჯის განმთსაცავზე] // ახალი ივერია. – 1991. – 1 მარიაშობისთვე (N14). – გვ. 3.

532. მაცაბელი კ. უჩენი ეკვთიმე ტაკაიშვილი [ი იუჯენიე როსპისეი გრუჯინსკიხ არქიტექტურნიხ პამიათნიკოვ] // ვეჩ. ტბილისი. – 1991. – 9 სენთ. – ს. 3.

1992

533. ჩხარტიშვილი მ. ექვთიმე // ჩხარტიშვილი მ. ისტორიული პორტრეტები. – თბ.: მეცნიერება, 1992. – გვ. 69-82.

534. ჩხარტიშვილი მ. პორტრეტი და ექვთიმე თაყაიშვილის წერილი ნიკო მარისადმი // ჩხარტიშვილი მ. ისტორიული პორტრეტები. – თბ.: მეცნიერება, 1992. – გვ. 109-110.

1993

535. ბარამიძე ალ. ნიკო მარისა და ექვთიმე თაყაიშვილის მიმოწერა // ლიტ. საქართველო. – 1993. – 29 იანვ. – გვ. 6.

536. თაბუკაშვილი რ. საქართველოს მეჭურჭლეუბუცესი: კინომოთხრობა // ქართული ფილმი. – 1993. – ივლისი, აგვისტო (N25-27).

537. კობრიძე ა. ოღონდ განძეული გადარჩენილიყო: [ერთი ეპიზოდი ე. თაყაიშვილის ცხოვრებიდან] // ივერია ექსპრესი. – 1993. – 21, 26 ნოემბ.; სამშობლო-ფორტე. – 1996. – ოქტომბერი (N23). – გვ. 10; საისტორიო მოამბე. – 1997. – N69-70. – გვ. 96-108;

538. კუდავა ბ. ექვთიმე თაყაიშვილის არქეოლოგიური მოგზაურობანი // თაყაიშვილი ე. მარტვილის მონასტერი. – [თბ.:] სამშობლო, 1993. – გვ. 76-79.

539. ლოღობერიძე ნ. ექვთიმე თაყაიშვილის ბიოგრაფი [გ. ლომთათიძე] // წიგნის სამყარო. – 1993. – 26 ოქტ.

540. ყორანაშვილი გ. ნუ ვკარგავთ დიდ ტრადიციას: ე. თაყაიშვილისა და ი. ჯავახიშვილის საქმე უნდა გაგრძელდეს // თბილისი. – 1993. – 17 დეკ.

541. ჭკადუა ა. «ყველასთვის საყვარელი და სანდო საყრდენი...» [ჩიკაგოში მცხოვრები გივი გაბლიანი და მისადმი მიწერილი ექვთიმე თაყაიშვილის წერილი] // მამული. – 1993. – ივნისი (N21). – გვ. 8.

1994

542. პარკაძე ვ. აკადემიკოსი ექვთიმე თაყაიშვილი – თბილისის სათავადაზნაურო გიმნაზიის დირექტორის პოსტზე (1894-1904) // პარკაძე ვ. მოგონებები ქართველ მეცნიერებზე. – თბ.: მეცნიერება, 1994. – გვ. 13-18.

1995

543. ბექირიშვილი ი. ექვთიმე თაყაიშვილი და აჭარა // ბექირიშვილი ი. ამას შენზე ამბობენ, აჭარავ! (ისტორიული ნარკვევები). – თბ.: მეცნიერება, 1995. – გვ. 90-96.

1996

544. ბერიანიძე-მერმანიშვილი მ. წარსულის და მომავლის გზაჯვარედინზე. თავდავებულნი: ექვთიმე თაყაიშვილი და ნინო პოლტორაცკაია // ქალთა გაზეთი. – 1996. – ივნისი. – N5 (61). – გვ. 10-11.

545. თურნავა ს. ერთი უცნობი სამახსოვრო მოგონების შესახებ: [ე. თაყაიშვილის მოგონება პარიზში დაცული საქ. ეროვნული განძეულობით გერმანიის საოკუპაციო ხელისუფლების დაინტრესების შესახებ] // კომუნისტი. – 1996. – 25 აპრ. – გვ. 4

546. ინტერვიუ დროსა და სივრცეში: [გასაუბრება ე. თაყაიშვილთან პირად ცხოვრებასა და მოღვაწეობაზე] // სიყვარული და ცრემლი. – 1996. – N11. – გვ. 5.

547. მიცვალებულებიც ბრუნდებიან სამშობლოში [ე. თაყაიშვილის მეუღლე ნ. პოლტარაცკაია] // სიყვარული და ცრემლი. – 1996. – (N4). – გვ. 5.

548. საქართველოს მეჭურჭლეთუხუცესი: [ბიოგრაფია] // სიყვარული და ცრემლი. – 1996. – (N14). – გვ. 5.

1997

549. სიამაშვილი გ. ექვთიმე თაყაიშვილის იუბილეზე: [სოფ. ლიხაური. ოზურგეთის რ-ნი] // შანსი პლყ. – 1997. – N080. – გვ. 11.

550. შარაძე გ. ამერიკელი ქართველები – თვალის ერთი გადავლებით: [გრ. დიასამიძისადმი ე. თაყაიშვილის წერილების თანდართვით] // საქართველოს რესპუბლიკა. – 1997. – 2 თებ.

1998

551. შარაძე გ. ეს მეორე საქართველოს დაკარგვა იქნებოდა: მასალები საქართველოდან გატანილი განძეულის ისტორიისათვის. – თბ., 1998. – 451 გვ: სურ.

შინაარსი: წინასიტყვაობა. – გვ. 5-6; შესავალი. – გვ. 7-38; მასალები საქართველოდან გატანილი განძეულის ისტორიისათვის. – გვ. 39-331; დამატება: ექვთიმე თაყაიშვილის უცნობი წერილები. – გვ. 332-386; შენიშვნები: მასალები საქართველოდან გატანილი განძეულის ისტორიისათვის. – გვ. 389-438.

552. შარაძე გ. როგორ და რატომ მოხვდა ეროვნული საგანძური საზღვარგარეთ // შარაძე გ. ერის ისტორიული მენსიერების დაბრუნება. – თბ., 1998. – გვ. 26-60.

553. ჯანელიძე ო. ექვთიმე თაყაიშვილი პოლიტიკურ სარბიელზე // ლიტ. და ხელოვნება. – 1998. – N2. – გვ. 132-144.

554. Нуцубидзе С. Выдающийся ученый и патриот [135 лет со дня рождения] // Свободная Грузия. – 1998. – 6 янв. – С. 4.

1999

555. ბანცაძე მ. ექვთიმე თაყაიშვილის რუსთველოლოგიური ღვაწლი: [«ვეფხისტყაოსნის» სიუჟეტის წარმომავლობასთან დაკავშირებით] // ფილოლოგიის ფაკულტეტისა და თსუ-ს ფილიალების II სამეცნ. სესია. – თბ., 1999. – გვ. 22-24.

556. «ბატონ ექვთიმეს აკაკი შანიძისაგან»: კ. ჩოლოყაშვილის ნაამბობი / ჩაიწერა ნ. ტარყაშვილმა // კვირის პალიტრა. – 1999. – 12-13 ივლ.

557. «დედა-შილოზამ, ბევრს არ გთხოვ, შენს მიწას მიმბარეო...» / ინტერვიუ კ. მელაძესთან // კვირის პალიტრა. – 1999. – 12-18 ივლ.

558. კასრაძე ქ. ექვთიმე [ლექსი] // დრო. – 1999. – 4-11 მაისი.

559. მეტრეველი რ. «ქართლის ცხოვრების» მარიამ დედოფლის ნუსხის ე. თაყაიშვილისეული მარგინალიები // მეტრეველი რ.

ისტორიზმი ქართველი მწერლების შემოქმედებაში. – თბ.: თბილ. უნ-ტის გამ-ბა, 1999. – გვ. 85-102.

2000

560. გაბუნია გ. წმინდა ექვთიმე გადამრჩენელი // დილის გაზეთი. – 2000. – 26 მაისი. – გვ. 1.

561. ექვთიმე თაყაიშვილის ხსოვნის უკვდავყოფის ღონისძიებათა შესახებ // საქართველოს რესპუბლიკა. – 2000. – 30 აგვ. – გვ. 2.

562. ნიგურიანი გ. ექვთიმე თაყაიშვილი – მოწამედ დაბადებული წმინდანად აღსრულებული // ამერ-იმერი. – 2000. – დეკემბერი. – გვ. 8: სურ.

563. ფაცია ლ. «ექვთიმე ბაბუას ძვლები უკვე ორჯერ შეაწუხეს.» ვინ არიან ექვთიმე თაყაიშვილის პირდაპირი შთამომავლები // სარკე. – 2000. – N23. – 7-13 ივნ. – გვ. 20-22: სურ.

564. შაიშმელაშვილი თ. ქვეყანა ჯერ არ დალეულა, ბატონო ექვთიმე! [გიული ნიგურიანის მოგონებებიდან] // არგო. – 2000. – 13-19 ივნ. – გვ. 19.

565. შევარდნაძე ე. ექვთიმე თაყაიშვილი – დიდი მაგალითი [ნემტის მთაწმინდის პანთეონში გადასვენების გამო] // საქართველოს რესპუბლიკა. – 2000. – 28-29 მაისი. – გვ. 1.

566. ჩარკვიანი მ. ექვთიმე თაყაიშვილი (1863-1953): არქეოლოგიური ხასიათის ნამუშევრების ჩამონათვალი // ძიებანი. – 2000. – N6. – გვ. 105-107.

567. ჭუმბურიძე ზ. მოამაგენი: [ღვაწლი ქართული ხელნაწერების მოპოვების, დაცვის და შესწავლის საქმეში] // ჭუმბურიძე ზ. ქართული ხელნაწერების კვალდაკვალ. – თბ.: ლოგოსი, 2000. – გვ. 348-351.

568. ჯანელიძე ო. ექვთიმე თაყაიშვილის ეროვნულ-პოლიტიკური საქმიანობა // დილის გაზეთი. – 2000. – 26 მაისი. – გვ. 17.

569. ზანცაძე მ. ექვთიმე თაყაიშვილი და «ქილილა და დამანას» ქართული ვერსიები // სკოლა და ცხოვრება. – 2001. – N1-6. – გვ. 70-78.

570. ზანცაძე მ. ექვთიმე თაყაიშვილის მთარგმნელობითი პრინციპები // ცისკარი. – 2001. – N5-6. – გვ. 131-134.

571. ზანცაძე მ. ექვთიმე თაყაიშვილის რუსთველოლოგიური ძიებანი // მწიგნობარი'01. – 2001. – გვ. 188-212. (საქ. ი. ჭავჭავაძის სახ. მწიგნობართა ასოციაციის ყველწლიური აღმანახი).

572. დანელია ფ. საქართველოს მეჭურჭლეთუხიციე // მართალი სიტყვა. – 2001. – 8-20 მარტი. – გვ. 4.

573. დულარიძე თ. ექვთიმე თაყაიშვილი სახლიდან მეეზოვემ გამოსვენა: გ. ნიგურიანის ნაამბობიდან // ახალი თაობა. – 2001. – 18 მარტი (N75).

574. ექვთიმე თაყაიშვილი და ნინო პოლტორაცკაია 25 თებერვალს მიულოდნელად გაუჩინარდნენ: გ. ნიგურიანის ნაამბობი / ჩაიწერა თ. დულარიძემ // ახალი თაობა. – 2001. – 25 თებ. (N54).

575. ვერის ბაზარში ნაპოვნი ახალგორის განძი: [1908 წ. ე. თაყაიშვილის მიერ ნაპოვნი განძის გამო / ინტერვიუ ნ. გეწაძესთან] // გზა. – 2001. – 29 ნოემბ.-5 დეკ. (N48). – გვ. N5.

576. თავდიშვილი მ. ქართველი პიმენი // თავდიშვილი მ. ექვსი ესე. – თბ.: ინტელექტი, 2001. – გვ. 56-58.

577. ლებანიძე მ. სიტყვა [წარმოთქმული მთაწმინდის პანთეონში გადმოსვენებისას 2000 წ. 26 მაისს] // ლებანიძე მ. თხზულებანი ოთხ ტომად. ტ. 4. – თბ.: მერანი, 2001. – გვ. 325-326.

578. მიქელაძე ლ. ისტორიულ სიძველეთა დაცვა და ქართველი მეცენატები: [ე. თაყაიშვილის თაოსნობით დაარსებული საქ. საისტორ. და საეთნოგრ. საზ-ბა და ქართველი მეცენატები] // ძიებანი. – 2001. – N7. – გვ. 104-106.

579. მჭედლიძე ი. პავლე ინგოროყვა სხეულით ტყვიას დაატარებდა: [პ. ინგოროყვასა და ე. თაყაიშვილის მეგობრობა] // სარკე. – 2001. – N41. – 10-16 ოქტ. – გვ. 30.

580. საქართველოს დამოუკიდებლობის აქტი (1918 წ. 26 მაისი) // შარაძე გ. ქართული ემიგრანტული ჟურნალისტიკის ისტორია. ტ. II. – თბ., 2001. – გვ. 131-141; შარაძე გურამი, შარაძე გიორგი. ისტორიული რელიკვიების დაბრუნება 1918-1921. – თბ., 2001. – გვ. 26-43; სურ. – ხელმოწერა: ... ე. თაყაიშვილი [და სხვ.].

581. ჩიტაია გ. ექვთიმე თაყაიშვილი და ქართული ეთნოგრაფია // ჩიტაია გ. შრომები. – ტ. 5. – თბ., 2001. – გვ. 64-72.

582. ჯაფარიძე ო. ე. თაყაიშვილი და საქართველოს არქეოლოგია // დედიცატიო: ისტორიულ-ფილოლოგიური ძიებანი. – თბ., 2001. – გვ. 455-460.

2002

583. გაბუნია გ. რას ერჩოდა «კვბ» ექვთიმე თაყაიშვილს? [ცხოვრების უკანასკნელი წლები] // დილის გაზეთი. – 2002. – 24 სექტ. – გვ. 7.

584. გაბუნია გ. «წმინდა ექვთიმე გადამრჩენელი.» წარსულის იმედიანი მწიგნობარი – რაინდი მეჭურჭლეთუხუცესი // დილის გაზეთი. – 2002. – 18 ოქტ. – გვ. 16.

585. მანგლელი ს. «ექვთიმე თაყაიშვილის პირველი მუზეუმის დამაარსებლის სახელი მუქაყაბა»: [ე. თორთლაძის ღვაწლი დმანისის რაიონის სოფ. გომარეთის სკოლისათვის ე. თაყაიშვილის სახელის მინიჭებისა და მუზეუმის დაარსების საქმეში] // ახალი ეპოქა. – 2002. – 4-10 ოქტ. – გვ. 9.

586. მეტრეველი რ. ექვთიმე თაყაიშვილი // საქართველოსთვის, საქართველოსთვის, საქართველოსთვის!: [კრებული]. საკითხავნი ყმაწვილთათვის. ტ. 6. / შემდგ.-რედ. და გამომც. ა. ბრეგაძე. – [თბ.]: ციციანათელა, 2002. – გვ. 249-253.

587. მოსიაშვილი ი. ექვთიმე თაყაიშვილი სახელმწიფო არქივში გაიხსენეს: [არქივში დაცული 1935 წლის 26 აპრილით დათარიღებული წერილის გამომზეურება; მეცნიერის სახელობის სახლ-მუზეუმის გახსნა თბილისში] // დილის გაზეთი. – 2002. – 31 ოქტ. – გვ. 7.

588. ნიგურიანი გ. უმთავრეს მონაპოვარს დაკარგვა არ ემუქრება, ქვეყანა ჯერ არ დალეულა, ბატონო ექვთიმე // რეზონანსი 2002. – 28 აგვ. – გვ. 8; 29 აგვ. – გვ. 8.

589. ნიგურიანი გ. ჩუმად წავიდა ზეცისაკენ: [ე. თაყაიშვილის გარდაცვალების 50 წლისთავი] // საქართველოს რესპუბლიკა. – 2002. – 8 სექტ. – გვ. 4.

590. პირადი მიმოწერა: [დ. კაკაბაძის ორი წერილი ე. თაყაიშვილს] // მარგველაშვილი პ. დავით კაკაბაძის არქივიდან. – თბ.: ნეკერი, 2002. – გვ. 112-113.

591. ჩარკვიანი, მ. ექვთიმე თაყაიშვილის მიერ ჩატარებული არქეოლოგიური გათხრები ვანის ნაქალაქარზე // ძიებანი. – 2002. – N10. – გვ. 57-61. – რეზ. ინგლ.

592. ჩარკვიანი მ. ექვთიმე თაყაიშვილის მიერ ჩატარებული სავლე არქეოლოგიური სამუშაოები: [1889-1922 წწ.] // ძიებანი. – 2002. – N9. – გვ. 88-100. – რეზ. ინგლ.

593. «ჩემს თავზე აღებულ მოვალეობას მსხვერპლად ვეწირები.» ექვთიმე თაყაიშვილი – შინაპატიმრად ქცეული ღვთისკაცი: [საქ. უშიშროების სამინისტროს სამეცნ.-ტექ. ცენტრის უფროსის მოადგილე გ. სულაძის ნაამბობი / ჩაიწერა თ. ხურცილავამ] // სარკე. – 2002. – 20-26 ნოემბ. (N47). – გვ. 30-31: სურ.

594. ცაგურიშვილი თ. მეჭურჭლეთუხუცესს დავიწყება არ უწერია [ხსოვნის სადამო სახელმწ. საარქივო დეპარტამენტში] // საქართველოს რესპუბლიკა. – 2002. – 2 ნოემბ. – გვ. 8.

595. წმიდა სინოდის სხდომის ოქმი. 2002 წლის ოქტომბერი – დიდი მეცნიერი და საზოგადო მოღვაწე, საქართველოს ავტოკეფალიისათვის მებრძოლი, ეროვნული საგანძურისა და სიწმინდეების გადამრჩენი, უღმრთოთაგან დევნილი. ხსენების დღე 3 იანვარი (ძვ. სტილით). ეწოდა «წმიდა ექვთიმე ღვთისკაცი» // მადლი. – 2002. – N8-10.

596. ჯაფარიძე ო. ყველა ექვთიმე თაყაიშვილი ვერ იქნება: [არქეოლოგიის მიღწევები საქართველოში] / ესაუბრა თ. მილორავა // ახალი ეპოქა. – 2002. – 26-28 თებ. – გვ. 11.

597. Гамкрелидзе Т. Жизнь и подвиг Эквтиме Такашвили // Свободная Грузия. – 2002. – 4 окт. – С. 5.

598. ახვლედიანი გ. მითოლოგიის საკითხები ექვთიმე თაყაიშვილის ხელნაწერ ნაშრომებში // ლიტ. ძიებანი. – 2003. – XXIV. – გვ. 434-445. – რეზ. ინგლ.

599. ბუბულაშვილი ე. წმიდა ექვთიმე ღვთისკაცის ღვაწლი საქართველოს ეკლესიის წინაშე // საპატრიარქოს უწყებანი. – 2003. – N19-20-22.

600. მირიანაშვილი მ., ჩიქოვანი ო. ექვთიმე თაყაიშვილის პარიზული წერილები: [1935 წელს ვუკოლ ბერიძისა და გერმანე მაგალობლიშვილისადმი გამოგზავნილი ორი წერილის სრული ტექსტი] // მნათობი. – 2003. – N9-10. – გვ 153-159.

601. შარაძე გ. ქართული ემიგრანტული ჟურნალისტიკის ისტორია. ტ. 3. – თბ., 2003.

ე. თაყაიშვილის შესახებ გვ.: 8, 9, 37, 59, 87, 106, 169, 399, 400.

602. შარაძე გ. ქართული ემიგრანტული ჟურნალისტიკის ისტორია. ტ. 4. – თბ., 2003.

ე. თაყაიშვილის შესახებ გვ.: 214, 366, 370.

603. ციციაშვილი ა. ექვთიმე თაყაიშვილი და იოსებ ელიგულაშვილი – ქართველი და ქართველი ებრაელი პარიზში გახიზნული ქართული განძის მცველნი // ციციაშვილი ა. ებრაელობა და საქართველო. – თბ., 2003. – გვ. 354-355.

604. წმიდა ექვთიმე თაყაიშვილი: ფრაგმენტი მოგონებიდან საგანძურის შემონახვის შესახებ // მოყვასი. – 2003. – N4. – იანვარი. – გვ. 7.

605. წმიდა ექვთიმე ღვთისკაცი (თაყაიშვილი) // ქართველ წმინდანთა ცხოვრებანი / შემდგ. დეკანოზი ა. მიქაბერიძე. – თბილისი-ათენი. – 2003. – გვ. 12-14.

606. წმიდა ღვთისკაცი (თაყაიშვილი) + 1953 // წმინდანთა ცხოვრება. წგ. I. / შემდგ. დეკანოზი ზაქარია მაჩიტაძე, მანანა ბუკია, მაკა ბუკია. – თბ.: ბონდო მაცაბერიძის გამ-ბა, 2003. – გვ. 16-19.

607. ჯღარკავა ზ. მოგზაუობა განძთან ერთად // იმიჯი. – 2003. – N9. – გვ. 20-23.

608. ბუბულაშვილი ე. ექვთიმე თაყაიშვილის ღვაწლი საქართველოს ეკლესიის წინაშე // რელიგია. – 2004. – N1-3. – გვ. 22-30. – რეზ. რუს.

609. გაბუნია გ. «ბრძენი მმართველის მოვალეობაა, მშვიდობიანი გზით გადაჭრას ყველა მნიშვნელოვანი საკითხი»: [წმიდა ექვთიმე თაყაიშვილის მოგონებიდან] // დილის გაზეთი. – 2004. – 17 იანვ. (N12). – გვ. 9.

610. დაუშვილი რ. სიძველეთა ჭირისუფალი // თბილისი. – 2004. – 15-16 დეკ. – გვ. 5.

611. კაპანაძე თ. ექვთიმე თაყაიშვილის ღვაწლს ქართველი სტუდენტები პატივს მიაგებენ: [ხსოვნისადმი მიძღვნილი გამოფენა თბილისის ივ. ჯავახიშვილის სახ. სახელმწ. უნ-ტში] // ახალი ვერსია. – 2004. – 11-13 მაისი (170). – გვ. 13.

612. კილასონია ს. ერი გმირებში პოეზებს სულს // ქართული უნივერსიტეტი. – 2004. – 26 მაისი. – 1 ივნ. – გვ. 5.

613. მარდალეიშვილი ვ. გურამ შარაძემ ექვთიმე თაყაიშვილის დისერტაცია აღმოაჩინა [ე. თაყაიშვილის უცნობი საკანდიდატო დისერტაციის შესახებ] // საქართველოს რესპუბლიკა. – 2004. – 26 აგვ. – გვ. 3, 4.

614. მირიანაშვილი მ., ჩხაიძე გ. საქართველოდან გატანილი განძეულის დაბრუნება (განძეულის ჩამონათვალთ) // მნათობი. – 2004. – N5-6. – გვ. 157-169.

615. მუზეუმის მოამაგენი: [1934 წლით დათარიღებული ე. თაყაიშვილის უცნობი წერილი ილია ზდანევიჩისადმი 1917 წელს ტაო-თირთუმ ისპირის ხეობაში ჩატარებული ექსპედიციის შესახებ] // საქართველის ხელოვნების სახელმწ. მუზეუმის ნარკვევები. – 2004. – IX. – გვ. 206-207.

616. საითიძე გ. ემიგრაციაში. ნაწ. II. [ვლადიმერ გოგუაძისა და «ლევლის დედა» ნამეტია ბერძენიშვილის ურთიერთობა ე. თაყაიშვილთან და ამ ურთიერთობის ამსახველი უცნობი წერილები] // ლიტ. მესხეთი. – 2004. – ივნისი (N6). – გვ. 2, 6.

617. ქავთარია მ. ექვთიმე თაყაიშვილის არქეოგრაფიული მოღვაწეობა // მწიგნობარი '04. – თბ., 2004. – გვ. 42-62.

618. შაიშმელაშვილი თ. სათაყვანო ხატება უნივერსიტეტში: [ხსოვნის საღამო თბილისის სახელმწ. უნ-ტში] // თბილისი. – 2004. – 17-18 მაისი (N51). – გვ. 4.

619. შარაძე გ. ქართული ემიგრანტული ჟურნალისტიკის ისტორია. ტ. 5. – თბ., 2004. – 600 გვ.

ე. თაყაიშვილის შესახებ გვ.: 8, 9, 14, 16, 33, 89, 142, 172, 284, 285, 336, 362, 423, 465, 470, 492, 493, 565, 566.

620. შარაძემ ექვთიმე თაყაიშვილის უცნობი ნაშრომები აღმოაჩინა: [პრესკონფერენცია პეტერბურგს არქივში ე. თაყაიშვილის უცნობი ნაშრომების აღმოჩენის შესახებ] // ახალი თაობა. – 2004. – 29 სექტ. (N269). – გვ. 10.

621. ჩარკვიანი კ. განცდილი და ნააზრევი, 1906-1994: [მოგონებები / მთ. რედ. ზ. ჯიბლაძე]. – თბ.: მერანი, 2004. – 679 გვ.

ე. თაყაიშვილის შესახებ გვ.: 507-511.

622. ჩარკვიანი მ. ექვთიმე თაყაიშვილი და XIX-XX სს-ის მიჯნის საქართველოს არქეოლოგია: დისერტ. ისტ. მეცნ. კანდ. ხარისხის მოსაპოვებლად / საქ. მეცნ. აკად. არქეოლ. კვლევის ცენტრი. – თბ., 2004. – 161 გვ.: რუქ.

623. ცინცაძე დ. წმიდა ექვთიმე ღვთისკაცი // საქართველოს რესპუბლიკა. – 2004. – 16 იანვ. – გვ. 1, 5.

624. Gamkrelidze G. On the History of Archeology in Georgia (Part I) // Journal of Georgian Archeology. The Journal of the Otar Lordkipanidze Centre for archeological studies. I. Georgian Academy of Sciences. – Tbilisi, 2004. – P.208-217.

2005

625. ბურჭულაძე თ. მთაწმინდა: ფიქრები ექვთიმე თაყაიშვილზე: [ლექსი] // ლიტ. საქართველო. – 2005. – 20 მაისი (N19). – გვ. 10.

626. ზანგურაშვილი ვლ. საქართველოს გამოჩენილი მოღვაწენი ქსნის ხეობაში: ექვთიმე თაყაიშვილი ფიცხელაურებთან // ზანგურაშვილი ვლ. ქსნის ხეობის წარსული და აწმყო. – თბ., 2005. – გვ. 75.

627. კვანტალიანი შ. ხალხური სიტყვიერება ექვთიმე თაყაიშვილის «ძველ საქართველოში». – თბ.: თბილ. უნ-ტის გამ-ბა, 2005. – 142 გვ.

628. საითიძე გ. ჰაინრიხ გუსენის უცნობი წერილები ექვთიმე თაყაიშვილისა და კორნელი კეკელიძისადმი: (XXს-ის 10-20-იანი წლები) // ქართული დიპლომატია. – 2005. – ტ. 12. – გვ. 370-393. – რეზ. ინგლ.

629. ურუშაძე ლ. აკადემიკოს ექვთიმე თაყაიშვილის ემიგრაციის პერიოდის კულტურულ-საგამომცემლო მოღვაწეობის ზოგიერთი საკითხი // საისტორიო ვერტიკალები. – 2005. – N9. – გვ. 9-14. – რეზ. ინგლ.

630. შამილაძე ვ. საქართველოს საისტორიო და საეთნოგრაფიო საზოგადოება და ეთნოგრაფიული კვლევის ზოგიერთი საკითხი ე. თაყაიშვილისა და ივ. ჯავახიშვილის შემოქმედებაში // ქართული ეთნოლოგია. – 2005. – I. – გვ. 30-49. – რეზ. რუს.

631. შარაძე გ. ...ასე იწყებოდა წმ. ექვთიმე ღვთისკაცი – თაყაიშვილი. – თბ.: ექვთიმე თაყაიშვილის ფონდი და ს.-პეტერბურგის ქართ. სათვისტომო, 2005. – 431 გვ.: ფოტ. – (გ. შარაძის ბიოგრაფიული ბიბლიოთეკა «ბიოგრაფიკა». სერია 2; ქართული მეცნიერების ისტორია).

შინაარსი: წინასიტყვაობის მაგიერ. – გვ. 5-9; ექვთიმე თაყაიშვილი – ოზურგეთის და ფოთის სამაზრო სასწავლებლის მოწაფე. – გვ. 10-23; ექვთიმე თაყაიშვილი ქუთაისის კლასიკურ გიმნაზიაში და მისი პირველი უცნობი სამეცნიერო წერილები. – გვ. 24-101; ექვთიმე თაყაიშვილი პეტერბურგის უნივერსიტეტში და მისი უცნობი სადისერტაციო შრომა. – გვ. 102-414; პირთა გეოგრაფიული საძიებელი. – გვ. 415-430.

632. შენგელია კ. ე. თაყაიშვილის ექსპედიციების ეპიგრაფიკული მონაპოვარი სამხრეთ საქართველოში: [ისტორიულ ტაოში, 1902, 1907 და 1917 წწ.] // შენგელია კ. ტაო-კლარჯეთის ეპიგრაფიკის შესწავლა; თსუ. – თბ.: ნეკერი, 2005. – გვ. 34-60.

633. ჩაფიძე ნ., ბედოიძე კ. ჟამგულანი / რედ. ზ. აბაშიძე. – თბ., 2005. – 135 გვ.: სურ. (1 ფ. წმიდა ექვთიმე ღვთისკაცის ხატი. ხატმწერი ლ. სალუქვაძე; 1 ფ. ე. თაყაიშვილი ბრინჯაოს ბარელიეფი. ავტ. მ. ბერძენიშვილი); ე. თაყაიშვილის სახ. კულტ.-სამეცნ., საქველმოქმედო ცენტრი, ფაზისის მეცნიერებისა და კულტურის აკადემია.

ჩაფიძე ნ., ბედოიძე ჟამგულანი / რედ. ზ. აბაშიძე. [მეორე გამოცემა] – თბ., 2006. – 140 გვ.: სურ.: ე. თაყაიშვილის სახ. კულტ.-

სამეცნ., საქველმოქმედო ცენტრი, ფაზისის მეცნიერებისა და კულტურის აკადემია. (წიგნი იდენტურია 2005 წლის გამოცემის).

შინაარსი: წმიდა ექვთიმე ღვთისკაცის ტროპარი. – გვ. 5-7; წინათქმა. – გვ. 8-11; ექვთიმე თაყაიშვილის ცხოვრება და მოღვაწეობა. – გვ. 12-48 (სტატიაში მოცემულია თაყაიშვილების გენეალოგია გვ. 16-18); თავს ქართველებად თვლიდნენ (პოლტორაცკები). – გვ. 49-53; ბუბულაშვილი ე. ექვთიმე თაყაიშვილის ღვაწლი საქართველოს ეკლესიის წინაშე. – გვ. 54-64; სალუქვაძე ს. ექვთიმე თაყაიშვილის ღვაწლი წამალმცოდნეობისა და მედიცინის ისტორიის შესწავლის საქმეში. – გვ. 65-100; სიონის ტაძრის საკურთხეველის გადასაფარებლის ისტორია. – გვ. 101-106; წმიდა სინოდის გადაწყვეტილება. – გვ. 107-110; ეპიზოდები. – გვ. 111-115; კორომინაძე ვ. ექვთიმეს დღეები გრძელდება. – გვ. 116-117; ბერძენიშვილი მ. ღირსეულნი. – გვ. 117; ბოლოთქმა. – გვ. 118; დასაფლავება [ლექსი] ექვთიმე თაყაიშვილს. – გვ. 119; ლიტერატურა. – გვ. 120; ჩაფიძე ნ. მემატიაზე მემატიაზე: ექვთიმე თაყაიშვილი და ქართული საისტორიო წყაროები. – გვ. 121; გოცირიძე გ. ქართული სუფრის ეტიკეტი: სუფრის სახეები და მათი კლასიფიკაცია, სხდომის წესები. – გვ. 121-127; სიხარულიძე ქ. ხალხური ჰიგიენის ტრადიციები ქართული წერილობითი წყაროების მიხედვით («ხელმწიფის კარის გარიგება»). – გვ. 128-132.

634. ცინცაძე დ. აშნაირ ადამიანებს ტაძრის კედლებზე ხატავდნენ: [ეროვნული განძის სამშობლოში დაბრუნების 60 წლისთავი] // საქართველოს რესპუბლიკა. – 2005. – 9 აპრ. – გვ. 4.

635. წმიდა ექვთიმე ღვთისკაცი (თაყაიშვილი) // XX საუკუნის მოღვაწეები: მათ არ უღალატეს ქრისტეს / შემდგ.-გამომც.: ვ. პაიჭაძე. – თბ., 2005. – გვ. 61-64.

2006

636. ბუჟუაშვილი მ. დიდი წინაპრისადმი კრძალვა, პატივი [ე. თაყაიშვილის სამლოცველო ბინა-მუზეუმისა და მისი სახელობის ფონდის საქმიანობის შესახებ] // თბილისის უნივერსიტეტი. – 2006. – 23 მარტი (N8). – გვ. 2.

637. თორაძე ვ., თორაძე ნ. «და აკიაფდნენ საქართველოს ცის კაზადონზე» // თორაძე ვ., თორაძე ნ. საქართველოს მართლმადიდებელი ეკლესიის ისტორია. – [თბ.]: ელფი, [2006]. – გვ. 288-291.

2007

638. ბუჯიაშვილი ე. სურათები ღვთისკაცის სამლოცველოდან // ჩვენი მწერლობა. – 2007. – 11 მაისი. – N10 (36). – გვ. 32, 35.

639. ჩარკვიანი მ. ექვთიმე თაყაიშვილის არქეოლოგიური მოღვაწეობა [1894 და 1896 წლებში] // საქართველოს არქეოლ. ისტ. საკითხები. – თბ., 2007. – გვ. 178-201. – რეზ. ინგ.

640. ჭყონია ა. ქართული ოქრომჭედლობის შესწავლის ისტორიიდან // საქართველოს არქეოლ. ისტ. საკითხები. – თბ., 2007. – გვ. 265-272. – რეზ. ინგლ.

2008

641. გამოჩენილ ადამიანთა ცხოვრების ეპიზოდები: [კრებული]. საკითხავი წიგნი ყმაწვილთათვის. ტ. 16. / შემდგ.-რედ. და გამომც. ა. ბრეგაძე. – [თბ.]: ციციანათლა, 2008. – 352 გვ.

შინაარსი: ... სანიკიძე ლ. ექვთიმე თაყაიშვილი (1863-1953). – გვ. 152-158; ჭუმბურიძე ზ. «ვეფხისტყაოსნის» ხელნაწერი და ექვთიმე თაყაიშვილი. – გვ. 158-160; ბერიძე ვ. ექვთიმე თაყაიშვილის დაბრუნება. – გვ. 160-162; ბერიძე ვ. ექვთიმე თაყაიშვილის დაბადების დღე. – 162-163.

642. ექვთიმე თაყაიშვილი // ზოზრაშვილი ტ. დიდი ქართველები: ცხოვრების ქრონიკები. – თბ.: გამ-ბა პალიტრა L, 2008. – გვ. 271-273.

643. ნიჟარაძე ნ. ალექსანდრე როინიშვილი: ქართული ფოტოგრაფიის სათავეებთან [ე. თაყაიშვილის მიერ აღ. როინიშვილის ფოტოკოლექციის ისტორიული მუზეუმისათვის გადაცემის გამო] // ჟურნ. არტიფაქტი. – N ზერო. – 2008. – გვ. 53.

644. ჩაფიძე ნ. ექვთიმე-ღვთისკაცის იუბილე დაუსრულებელ ეკლესიასთან აღინიშნება [თბილისში 24-ე საჯარო სკოლის

მიმდებარე ტერიტორიაზე მშენებარე «წმინდა ექვთიმე ღვთისკაცის ტაძარი» // რეზონანსი. – 2008. – 17 იანვ. (N12). – გვ. 10.

2009

645. გამოფენა «ექვთიმე თაყაიშვილი» ეროვნულ არქივში // 24 საათი. – 2009. – 5 ნოემბერი.

646. ირემაშვილი ე. ექვთიმე თაყაიშვილის პირადი არქივი ისევ გამოფინეს // ახალი თაობა. – 2009. – 11 ნოემბერი.

647. იუსტიციის სამინისტროს ეროვნულ არქივში გაიხსნა გამოფენა – «ექვთიმე თაყაიშვილი» // კვირის პალიტრა. – 2009. – 5 ნოემბერი.

648. ცინცაძე დ. ექვთიმე თაყაიშვილის ნაკვალევზე. – თბ.: უნივერსალი, 2009. – 212 გვ.

649. ხახუტაიშვილი დ. ექვთიმე თაყაიშვილი როგორც ისტორიკოსი // ხახუტაიშვილი დ. სამტომეული. [მთ რედ. ნ ხაზარაძე]. შრომები. [ტ.] II. – ბათუმი: შოთა რუსთაველის სახელმწიფო უნ-ტი, 2009. – გვ. 263-269.

2010

650. მანია ე. 16 იანვარი ექვთიმე თაყაიშვილის ხსენების დღეა // ქართული უნივერსიტეტი. – 2010. – 21-27 იანვ. (N48). – გვ. 2.

საიუბილეო თარიღები
JUBILEE DATES
DATES COMMÉMORATIVES

დაბადების 100 წლისთავი
100 YEAR ANNIVERSARY
CENTENAIRE

651. ბადრიძე შ. დიდი მეცნიერი და მოღვაწე // მნათობი. – 1963. – N1. – გვ. 176-183.

652. ბარამია ა. დიდი მეცნიერის ხსოვნას მიეძღვნა: [საიუბილეო სესია ქუთაისში] // ქუთაისი. – 1963. – 5 ივნ. – გვ. 3.

653. ბერძენიშვილი ნ. სიტყვა აკადემიკოს ექვთიმე თაყაიშვილის დაბადების 100 წლისთავისადმი მიძღვნილ საიუბილეო სხდომაზე 1963 წლის 15 იანვარს // ბერძენიშვილი ნ. საქართველოს ისტორიის საკითხები. V. – თბ.: მეცნიერება, 1971. – გვ. 128-136.

654. გამსახურდია კ. საქართველოს მეჭურჭლეთუხუცესი // ლიტ. საქართველო. – 1964. – 22 მაისი. – გვ. 2.

655. გოზალიშვილი შ. ექვთიმე თაყაიშვილი // ლიტ. გაზეთი. – 1963. – 18 იანვ. – გვ. 3; საბჭ. ოსეთი. – 1963. – 5 თებ. – გვ. 4; ლენინის დროშა (მახარაძე). – 1963. – 17 იანვ. – გვ. 3; ალაზნის განთიადი (თელავი). – 1963. – 20 იანვ. – გვ. 3.

656. ე. თაყაიშვილის დაბადების 100 წლისთავის აღსანიშნავად: [მზადება იუბილესათვის] // თბილისი. – 1963. – 25 მარტი. – გვ. 3.

657. ე. თაყაიშვილის ხსოვნის აღსანიშნავად: [საიუბილეო სამეცნ. სესია თბილ. უნ-ტში] // კომუნისტი. – 1963. – 23 მარტი. – გვ. 4; თბილისი. – 1963. – 25 მარტი. – გვ. 3.

658. ლომთათიძე გ. დიდი მოჭირნახულე // კომუნისტი. – 1963. – 30 იანვ. – გვ. 3.

659. ხერხეულიძე გ. ღვაწლმოსილი მეცნიერი // თბილისი. – 1963. – 26 იანვ. – გვ. 3.

660. Видный ученый – историк: [Научная сессия АН ГССР и Тбил. гос.ун-та] // Заря Востока. – 1963. – 27 марта. – С. 4.

661. Дондуа В. Неутомимый труженик науки // Заря Востока. – 1963. – 24 марта. – С. 4.

662. К юбилею Е. Такашвили: [Мероприятия проводимые в республике] // Заря Востока. – 1963. – 22 марта. – С. 4.

663. Ломтатидзе Г. А. Евфимий Семенович Такашвили: [Памяти историка] // Советская археология. – 1964. - №3. – С. 165-169.

664. Метревели Р. Ученый – энтузиаст // Веч. Тбилиси. – 1963. – 14 янв. – С. 3.

დაბადების 120 წლისთავი

120 YEARS ANNIVERSARY

120^e ANNIVERSAIRE

665. არჩვაძე ნ. ექვთიმე თაყაიშვილი [სოფ. ლიხაურში დადგმული მეცნიერის ძეგლი. მოქანდაკე ა. გომართელი, არქიტექტ. რ. გოგოლიშვილი] // საქართველოს ქალი. – 1983. – N3. – გვ. 9: სურ.

666. ზადრიძე შ. ქართული ისტორიოგრაფიის რაინდი // საქ. სსრ მეცნ. აკად. მაცნე. ისტ., არქეოლ., ეთნოგრ. და ხელოვნ. ისტ. სერია. – 1983. – N1. – გვ. 199-205.

667. თვალთაველი ალ. ქართველი ერის დიდი მოჭირნახულე // ივრის განთიადი (საგარეჯო). – 1983. – 22 იანვ. – გვ. 4.

668. კელენჯერიძე ე. ექვთიმე თაყაიშვილი საზღვარგარეთ // საქ. სსრ მეცნ. აკად. მაცნე. ენისა და ლიტ. სერია. – 1983. – N2. – გვ. 11-23.

669. კურთხეულია ნაბიჯი ვალმოხდილისა [წერილები]: სადამო საბავშვო წიგნის სახლში; იგონებს ნიკო კეცხოველი; მოვუსმინოთ ნინო ლოღობერიძეს, სახელოვანი მეცნიერის [გ. ლომთათიძის] მეუღლეს / მასალები მოამზადა ზ. გაბროშვილმა // წიგნის სამყარო. – 1983. – 26 ოქტ. (N20). – გვ. 3, 6: სურ.

670. ლოსაბერიძე დ. ღვაწლი დიდი ერისკაცისა [საიუბილეო სადამო ქუთაისის ალ. წულუკიძის სახლ-მუზეუმში] // ქუთაისი. – 1983. – 27 იანვ. – გვ. 3: სურ.

671. მიეძღვნა დიდი მეცნიერის ხსოვნას [სამეცნ. სესია ბათუმის სახელმწ. პედ. ინ-ტში] // საბჭოთა აჭარა. – 1983. – 29 დეკ. – გვ. 4.

672. ნოზაძე ნ., ლილუაშვილი მ. ჭეშმარიტი მეცნიერი, მოქალაქე, ადამიანი // სამეცნ.-საინფ. ბიულეტენი. – 1983. – N43-44. – გვ. 123-125. (საქ. სსრ მინისტრთა საბჭო. საარქივო სამმართველო).

673. პავლიაშვილი ალ. აკადემიკოსი ექვთიმე თაყაიშვილი და ქსნის ხეობა // საბჭ. ოსეთი. – 1983. – 18 თებ. გვ. 4; ლენინელი (ზნაური). – 1983. – 17 თებ., 19 თებ.

674. სამეცნიერო სესია: [საქ. სსრ მეცნ. აკადემიის, თბილ. უნ-ტის და მწერალთა კავშირის გაერთ. სამეცნ. სესია] // თბილისის უნივერსიტეტი. – 1983. – 30 სექტ. – გვ. 3.

675. სურგულაძე ა. ზნეობრივი გმირობის მაგალითი // კომუნისტი. – 1983. – 24 სექტ. – გვ. 3; სურ.

676. ქადეიშვილი ე. ვალმოხდილი მამულიშვილის დღე // ლენინის დროშა (მახარაძე). – 1983. – 19 მაისი. – გვ. 3.

677. შანიძე ა. ექვთიმე თაყაიშვილი // თბილისის უნივერსიტეტი. – 1983. – 30 სექტ. – გვ. 3.

678. ცაიშვილი ს. საშვილიშვილოდ გადაეცემის... // ლიტ. საქართველო. – 1983. – 14 იანვ. – გვ. 10-11; სურ.

679. წერეთელი გ. ექვთიმე თაყაიშვილის 120 წლისთავისათვის // გუმბაგი. – 1984. – ივლისი (N1). – გვ. 27-30.

680. ხომერიკი ჭ. თაობებს გადაეცემა: ექვთიმე თაყაიშვილის ხსოვნისადმი მიძღვნილი დღესასწაული ლიხაურში // სოფლის ცხოვრება. – 1983. – 14 მაისი.

681. ჯიბლაძე გ. ექვთიმე თაყაიშვილი // მნათობი. – 1983. – N5. – გვ. 138-147.

682. ჯიბლაშვილი ა. საქართველოს ისტორიის პატრიარქი // გამარჯვების დროშა (ლაგოდები). – 1983. – 4 ოქტ. – გვ. 3.

683. ჯორბენაძე ს. ექვთიმე თაყაიშვილის ხელით... // თბილისის უნივერსიტეტი. – 1983. – 30 სექტ. – გვ. 3.

დაბადების 125 წლისთავი

125 YEARS ANNIVERSARY

125^e ANNIVERSAIRE

684. გაბაშვილი ზ. ექვთიმე თაყაიშვილის ხსოვნას მიეძღვნა [თბილ. უნ-ტის და გ. ლეონიძის სახ. ქართული ლიტ-რის. სახელმწ. მუზეუმის ერთობლივი გამსვლელი სესია მახარაძეში] // ახ. კომუნისტი. – 1988. – 30 ივნ. – გვ. 3.

685. დონაძე ლ. ჭეშმარიტი ქართული სულის მატარებელი: [ცხოვრებისა და საზოგადო მოღვაწეობის ამსახველი საიუბილეო გამოფენა გ. ლეონიძის სახ. ქართული ლიტ-რის სახელმწ. მუზეუმში] // სახალხო განათლება. – 1988. – 20 მაისი. – გვ. 3.

686. ექვთიმე თაყაიშვილისადმი მიძღვნილი საღამო [საქ. სახელმწ. ფილარმონიის დიდ დარბაზში] // ახ. კომუნისტი. – 1988. – 31 მაისი. – გვ. 3; კომუნისტი. – 26 მაისი. – გვ. 3; Заря Востока. – 1988. – 26 мая. – С. 3.

687. მეტრეველი რ. ვალმოხდილი ერისა და ქვეყნის წინაშე // კომუნისტი. – 1988. – 21 თებ. – გვ. 3; სურ.

688. მეცნიერის ხსოვნას მიეძღვნა: [სამეცნიერო სესია ოზურგეთში] // კომუნისტი. – 1988. – 6 ივლ. – გვ. 4.

689. საკვირველება: [საქ. კულტურის ფონდის მიერ მოწყობილი ხსოვნის საღამო ფილარმონიის დიდ დარბაზში] // თბილისი. – 1988. – 25 მაისი. – გვ. 2; სურ.

690. შიუკაშვილი ნ. ვალმოხდილი // განახლებული მესხეთი (ადიგენი). – 1988. – 28 ივლ.

691. ჭელიძე გ. ხვალინდელ გაკვეთილზე: [ე. თაყაიშვილის გახსენება] // სახალხო განათლება. – 1988. – 29 მარტი. – გვ. 4.

692. ჭუმბურიძე ი. «საარაკოა ჩვენი გადარჩენა»: [საიუბილეო საღამო გ. ლეონიძის სახ. ქართული ლიტ-რის. სახელმწ. მუზეუმში: ა. აფაქიძის, ვ. ბერიძის, გ. ჟორდანიას მოგონებები] // თბილისი. – 1988. – 14 მაისი. – გვ. 4; სურ.

693. Вспоминая дорогие имена: Вечер в Тбилисской Гос. филармонии // Лит. Грузия. – 1988. – №2. – С. 224.

694. Гелашвили М. Радетель // Молодежь Грузии. – 1988. – 26 мая. – С. 4.

695. Джинджихашвили М. Еквtime Такаიшვილი: [Биография] // Заря Востока. – 1988. – 10 апр. – С. 3.

696. Донадзе Л. Истинный духом грузин // Народное образование. – 1988. – 20 мая. – С. 3.

დაბადების 130 წლისთავი

130 YEARS ANNIVERSARY

130^e ANNIVERSAIRE

697. ბერიძე ვ. სწორუპოვარი მამულიშვილი: [სიტყვა ვერის ბაღში ე. თაყაიშვილის ძეგლის გახსნაზე] // თბილისის უნივერსიტეტი. – 1993. – 5 თებ. (N4, 5). – გვ. 2-3; ქართული კულტურა. – 1993. – 25-31 მარტი. – გვ. 6.

698. გაბრიაძე მ. თითქოს დაღლილი საქართველოა: [ძეგლის გახსნა ვერის პარკში] // საქართველოს რესპუბლიკა. – 1993. – 2 თებ. – გვ. 4; სურ.

699. გაბრიაძე მ. საქართველოს მეჭურჭლეთუხუცესი: [ძეგლის გახსნა ვერის პარკში] // ქართული ქრონიკა. – 1993. – N1. – 8 თებ.

700. გაიხსნა ექვთიმე თაყაიშვილის ძეგლი [თბილისში, ვერის პარკში. მოქანდაკე ბ. ავალიშვილი] // თბილისი. – 1993. – 1 თებ. – გვ. 1; სურ.

701. გამცემლიძე დ. საქართველოს მეჭურჭლეთუხუცესი [საჯარო სხდომა ივ. ჯავახიშვილის სახ. თბილისის სახელმწ. უნ-ტში] // ივერია ექსპრესი. – 1993. – 28 აპრ. – გვ. 2.

702. ერის სინდისისა და სისპეტაკის სიმბოლო: [ძეგლის გახსნა] // ლიტ. საქართველო. – 1993. – 5 თებ. – გვ. 2.

703. კასრაძე ქ. ექვთიმე: [ლექსი] // საქართველოს რესპუბლიკა. – 1993. – 2 თებ. – გვ. 4.

704. კვიციანიშვილი ე. სამუდამო მადლიერების გამოხატულება [ძეგლის გახსნა ვერის პარკში] // ლიტ. საქართველო. – 1993. – 5 თებ.

705. ნაყოფია თ. მეჭურჭლეთუხუცესი მობრძანდა [ძეგლის გახსნა ვერის პარკში]. – მაცნე (გაზ.). – 1993. – 3 თებ. (N2). – გვ. 1.

706. ტაბლიაშვილი ქ. დიდი მეჭურჭლეთუხუცესი // სოფლის ცხოვრება. – 1993. – 28 აგვ. – გვ. 4.

დაბადების 140 წლისთავი

140 YEARS ANNIVERSARY

140^e ANNIVERSAIRE

707. ამირხანაშვილი ი. სიმბოლო ქართული პატიოსნებისა // ლიტ. საქართველო. – 2003. – 21-27 თებ. – გვ. 1.

708. გავაშელი ც. მცირედიც შეიწირების // ლიტ. საქართველო. – 2003. – 28 თებ. – გვ. 12.

709. გაიხსნა წმიდა ექვთიმე ღვთისკაცის მუზეუმი: [2003 წლის 11 მაისს] // საპატრიარქოს უწყებანი. – 2003. – N19 (226). – გვ. 5.

710. გუგუშვილი მ. ვალმოხდილი // ლიტ. საქართველო. – 2003. – 4-10 აპრ. – გვ. 6.

711. ებანოძე თ. საუბარი ღვთისკაცის საქმეებზე: [ხსოვნისადმი მიძღვნილი სამეცნ. სესია ივ. ჯავახიშვილის სახ. ისტ. და ეთნოგრ. ინ-ტში] // თბილისი. – 2003. – 6-7 ივნ. – გვ. 4; საქართველოს რესპუბლიკა. – 2003. – 20 ივნ. – გვ. 8.

712. ექვთიმე თაყაიშვილის სახელის უკვდავსაყოფად: [მემორიალური ბინა-სამლოცველოს გახსნა თბილისში, ვაშლოვანის ქუჩაზე] // კალმასობა. – 2003. – N5 (70). – გვ. 2.

713. ვაშაძე თ. ნოსტალგია: საქართველოს მართლმადიდებელი ეკლესიის წმიდა სინოდმა ექვთიმე თაყაიშვილი წმიდანად შერაცხა და «ექვთიმე ღმრთისკაცი» უწოდა, მისი ხსენების დღედ კი 3 იანვარი (ძვ. სტილით) დააწესა // მშვიდობა ყოველთა. – 2003. – 1-18 იანვ. – N1. – გვ. 5.

714. თათარაშვილი ნ. ექვთიმე თაყაიშვილის მუზეუმი კლუბ-რესტორან «ემიგრანტში» // 24 საათი. – 2003. – 14 ივნ. – გვ. ჩ 6.

715. ინასარიძე შ. რა განძი გვქონია, რა მხნე რა მდიდარი // საქართველოს რესპუბლიკა. – 2003. – 13 იანვ. – გვ. 8.

716. ისტორიულ-ეთნოგრაფიული შტუდიები VII. ივ. ჯავახიშვილის სახ. ისტ. და ეთნოლოგ. ინ-ტში 2003 წ. 24-25 ივნისს ჩატარებული აკად. ექვთიმე თაყაიშვილისადმი მიძღვნილი ახალგაზრდა მეცნიერთა და ასპირანტთა დარგთაშორისი კონფერენციის მასალები. – თბ.: მემატთანე, 2003. – 270 გვ.

717. ისტორიულ-ეთნოლოგიური, ლინგვისტური ძიებანი. ფაზისი I. ეძღვნება ექვთიმე თაყაიშვილის იუბილეს დაბადებიდან

140 წლისა და გარდაცვალებიდან 50 წლისთავს / ნ. ჩაფიძის საერთო რედ-ით. – თბ., 2002. – 374 გვ.

შინაარსი: წინათქმა. – გვ. 12-14; ნიგურიანი გ. ექვთიმე თაყაიშვილი. მოწამედ დაბადებული, წმინდანად აღსრულებული. – გვ. 24-31; ...სიხარულიძე ქ. სიტყვა «ბრძნას» განმარტებისათვის ექვთიმე თაყაიშვილის ეთნოგრაფიული მემკვიდრეობიდან. – გვ. 41-45; ... ინტერვიუ ექვთიმე თაყაიშვილის სახ. პირველი მუზეუმის (სოფ. გომარეთი, ქვემო ქართლი) დამაარსებელთან – ერმილე თორთლაძესთან. ესაუბრა კ. ბედოიძე. – გვ. 356-360; ნატრიაშვილი მ. ნეკისა. ლეგენდა ეძღვნება ექვთიმე თაყაიშვილის ნათელ ხსოვნას. – გვ. 361-374.

718. კოროშინაძე ვ. ხიდი თაობებს შორის: [ე. თაყაიშვილის დღეებთან დაკავშირებული ღონისძიებების გამო] // ახალი ეპოქა. – 2003. – 7-13 თებ. – გვ. 3.

719. კუკავა ი. წმიდა ექვთიმე ღვთისკაცი: [მემორიალური მუზეუმის გახსნის გამო] // თბილისი. – 2003. – 16-17 მაისი. – გვ. 4.

720. ლემონჯავა ე. საქართველოს მეჭურჭლეთუხუცესი: გუმბინ ექვთიმე თაყაიშვილის გარდაცვალებიდან 50 წელი შესრულდა // მთავარი გაზეთი. – 2003. – 14 ივნ. – გვ. 18.

721. მამულიშვილის საიუბილეოდ: [სესია აჭარის თბილისის წარმომადგენლობაში] // ლიტ. საქართველო. – 2003. – 27 ივნ. – 3 ივლ. – გვ. 2.

722. მეტრეველი რ. ღვთისკაცი. // საქართველოს რესპუბლიკა. – 2003. – 15 იანვ. – გვ. 3.

723. სიმბოლო ქართული პატიოსნებისა: [ე. თაყაიშვილის ძეგლი სოფ. ლიხაურში / მოქანდაკე ა. გომართელი, არქიტექტორი რ. გოგოლიშვილი] // ლიტ. საქართველო. – 2003. – 21-27 თებ. – გვ. 1.

724. ტუკვაძე ე. ახლადა ვიწყებთ ექვთიმე თაყაიშვილის შეცნობას // დილის გაზეთი. – 2003. – 14 ივნ. – გვ. 3.

725. ფაილოძე ნ. მეჭურჭლეთუხუცესი ვაშლოვანის ქუჩაზე დაბრუნდა [მემორიალური სახლ-მუზეუმის გახსნა] // საქართველოს რესპუბლიკა. – 2003. – 13 მაისი. – გვ. 1, 2.

726. ფირცხალავა ნ. ექვთიმე თაყაიშვილი და ქართული საგანძურთსაცავი // საქართველოს ბიბლიოთეკა. – 2003. – N4. – გვ. 55-58.

727. ღვთისკაცი ექვთიმე თაყაიშვილი. კრებული საარქივო და პერიოდული პრესის მასალების მიხედვით / შემდგ. ი. თავბერიძე. რედ. გ. ჭელიძე. ეძღვნება წმიდა ექვთიმე ღვთისკაცის (თაყაიშვილის) დაბადებიდან 140 და გარდაცვალებიდან 50 წლისთავს / დაიბეჭდა უწმინდესისა და უნეტარესის, სრულიად საქართველოს კათოლიკოს-პატრიარქის ილია II ლოცვა-კურთხევით სერიიდან «ქართველი წმიდანები». წგ. 1. (პირველი გამოცემა). – [თბ.:] საქართველოს საპატრიარქოს გამ-ბა, 2004. – 399 გვ; სურ., 1 ფ. წმიდა ექვთიმე ღვთისკაცის ხატი / ავტორი დ. ხიდაშელი.

ღვთისკაცი ექვთიმე თაყაიშვილი. წგ. 1. (მეორე გამოცემა). – [თბ.,] 2007. – 399 გვ. (წიგნი იდენტურია 2004 წლის გამოცემის).

შინაარსი: თავბერიძე ი. წინასიტყვაობა. – გვ. 6-9; წმიდა ექვთიმე ღვთისკაცი: წმიდა სინოდის სხდომის ოქმი (2000 წ. 17 ოქტომბერი). – გვ. 12-13; [წმიდა ექვთიმე ღვთისკაცი]. – გვ. 14-19; ბუბულაშვილი ე. წმიდა ექვთიმე ღვთისკაცის (თაყაიშვილი) ღვაწლი საქართველოს ეკლესიის წინაშე. – გვ. 20-31; მასალები ბიოგრაფიისათვის: ე. თაყაიშვილი. ავტობიოგრაფია – გვ. 34-44; ე. თაყაიშვილის არქივიდან. – გვ. 45-53; ჭელიძე გ. დედა. – გვ. 54-65; თაყაიშვილი ნ. ბიძაჩემი ექვთიმე... – გვ. 66-73; ექვთიმე თაყაიშვილი საისტორიო-საეთნოგრაფიო საზოგადოების დამფუძნებელი; მეტრეველი რ., ბადრიძე შ. ექვთიმე თაყაიშვილი და საისტორიო-საეთნოგრაფიო საზოგადოება. – გვ. 76-83; არქეოლოგიური მოგზაურობა სამხრეთ საქართველოში: გუდიაშვილი ლ. მშენიერების ტყვეობაში. სამხრეთ საქართველოში ე. თაყაიშვილთან ერთად. – გვ. 86-91; ჭელიძე გ. მართალნი შევლენ... ეპიზოდი ე. თაყაიშვილის ცხოვრებიდან. – გვ. 92-101; ექვთიმე თაყაიშვილი და ქართული უნივერსიტეტი: თაყაიშვილი ე. ივანე ჯავახიშვილი. მისი ღვაწლი ქართული უნივერსიტეტის დაარსების საქმეში. – გვ. 104-111; ექვთიმე თაყაიშვილი და საქართველოს დემოკრატიული რესპუბლიკა. 1918-1921: ჯანელიძე ო. ექვთიმე თაყაიშვილი პოლიტიკურ სარბიელზე. – გვ. 114-129; «განმეულობის ოდისეა»: თაყაიშვილი ე. განმეულის გატანის, საფრანგეთში შენახვისა და დაბრუნების ისტორია. – გვ. 132-143; შარაძე გ. როგორ და რატომ მოხვდა ეროვნული საგანმური საზღვარგარეთ (ე. თაყაიშვილის ანდერძით). – გვ. 144-158; საარქივო დოკუმენტებიდან: ექვთიმე თაყაიშვილის მოხსენება წაკითხული 1922 წლის 11 ივლისს გეოგრაფიული საზოგადოების დარბაზში,

პარიზში. – გვ. 160-161; თაყაიშვილი ე. წერილები: აკაკი ჩხენკელისადმი; საფრანგეთის მთავრობისადმი; კონსტანტინე კანდელაკისადმი; საფრანგეთის რესპუბლიკის მინისტრთა საბჭოს თავმჯდომარისადმი. – გვ. 162-170; კელენჯერიძე ე. ექვთიმე თაყაიშვილი საზღვარგარეთ. – გვ. 172-185; ამირანაშვილი შ. საქართველოდან სხვადასხვა დროს გატანილი სამუზეუმო განმეულობა და მისი დაბრუნება. გვ. 186-195; ჟორდანია გ. საუნჯის დაბრუნება. – გვ. 196-200; «დედა-შვილობამ, ბევრს არ გოხოვ, შენს მიწას მიმაბარეო!..» (ინტერვიუ კოლია მელაძესთან). გვ. 201-205; «შენს მიწას მიმაბარეო!»: გიორგი ლომთათიძის დღიურიდან. – გვ. 208; ჟორდანია გ. იმ დღის გმირი. – გვ. 209-211; აკად. ს. ჯანაშიას მოხსენება. ქართული განმეულობა. – გვ. 212-214; ჭილაია ს. თამარის ჯვარი. – გვ. 215-217; ჟორდანია გ. მშობლიურ მიწა-წყალზე. – გვ. 218-221; ბერიძე ვ. მოგონებები. – გვ. 221-225; ბარამიძე ალ. ექვთიმე თაყაიშვილი. – გვ. 226-227; კეცხოველი ნ. მოგონების მცირე ფურცელი. – გვ. 228-229; ლოღობერიძე ნ. ექვთიმე თაყაიშვილის ბიოგრაფი [გ. ლომთათიძე]. – გვ. 230-233; ლოლაშვილი ივ. «მოგონებათა დაწერა ჩემი მოვალეობაა». – გვ. 234-237; მეგრელიძე ი. მოგონებები ექვთიმე თაყაიშვილზე. – გვ. 238-241; გავაშელი ც. მცირედიც შეიწირების... – გვ. 242-245; ბადრიძე შ. ტვირთი ერისკაცობისა... – გვ. 246-250; თაყაიშვილი ნ. ბიძაჩემი ექვთიმე... (დასაწყისი იხ. 66-ე გვ.). – გვ. 251-252; გიორგი ლომთათიძის დღიურიდან. – გვ. 253-254; მეგრელიძე ი. მოგონებები ექვთიმე თაყაიშვილზე. – გვ. 255-260; ნეკროლოგი. ექვთიმე თაყაიშვილის ხსოვნას. – გვ. 261-263; ლორთქიფანიძე მ. კარგად მახსოვს... – გვ. 264-265; დულარიძე თ. ექვთიმე თაყაიშვილი სახლიდან მეუზოვემ გამოასვენა. ქალბატონ გ. ნიგურიანის ნაამბობიდან. – გვ. 266-267; ტარყაშვილი ნ. «ბატონ ექვთიმეს აკაკი შანიძისაგან.» – გვ. 268-270; ქრისტინე შარაშიძის გამოსათხოვარი სიტყვიდან / ჩაიწერა მ. ქილიფთარმა. – გვ. 271; დურმიშიძე ს. ერის მეჭურჭლეთუხუცესი. – გვ. 272-275; მეუღლე: მეგრელიძე ი. მოგონებები ექვთიმე თაყაიშვილზე. – გვ. 278-281; დულარიძე თ. ექვთიმე თაყაიშვილი და ნინო პოლტორაკვაია 25 თებერვალს მოულოდნელად გაუჩინარდნენ; რა ბედი ეწია პოლტორაკვების ოჯახს. – გვ. 282-288; ნინო თაყაიშვილისა (ნეკროლოგი). – გვ. 289-291; ხუციშვილი ს. მეუღლე. – გვ. 291-293; დაბრუნება. – გვ. 294-295; თაბუკაშვილი ლ. სიტყვა,

თქმული ნინო პოლტორაცკაია-თაყაიშვილის ნეშტის გადმოსვენებაზე. – გვ. 296-297; აფაქიმე ა. აღსრულდა დიდი ექვთიმეს ოცნება. – გვ. 298-299; მოღვაწე: ჯავახიშვილი ი. ბატონ ექვთიმე სიმონის ძე თაყაიშვილის სამეცნიერო მოღვაწეობა. – გვ. 302-307; გამსახურდია კ. საქართველის მეჭურჭლეთუხუცესი. – გვ. 308-311; შანიძე ა. ექვთიმე თაყაიშვილი. – გვ. 312-317; ბერძენიშვილი ნ. ექვთიმე თაყაიშვილი. – გვ. 318-319; ჩუბინაშვილი გ. [E. C. Текашвили]. – გვ. 320; პაპავა ა. ექვთიმე ფუძემდებელი. – გვ. 321-326; წერეთელი მ. ექვთიმე თაყაიშვილი. – გვ. 327-335; მეტრეველი რ. ღვთისკაცი. – გვ. 336-349; «ნათელში იყავ, საქართველოს მეჭურჭლეთუხუცესო!...»: თაბუკაშვილი რ. საქართველოს მეჭურჭლეთუხუცესი. – გვ. 353-368; გაბრიაძე მ. თითქოს დაღლილი საქართველოაო. – გვ. 369; კვიციანიშვილი ე. სამუდამო მადლიერების გამოხატულება. – გვ. 370-372; კასრაძე ქ. ექვთიმე [ლექსი]. – გვ. 373; ფაილოძე ნ. მეჭურჭლეთუხუცესი ვაშლოვანის ქუჩაზე დაბრუნდა. – გვ. 374-377; კუნჭულია გ. ექვთიმეობა. – გვ. 378-380; ძნელაძე მ. ექვთიმე თაყაიშვილის სახელობის გურიის მხარის მუზეუმ-ნაკრძალს 5 წელი შეუსრულდა. – გვ. 381-383; ექვთიმე თაყაიშვილის სახელობისა... – გვ. 384-385; «მთაწმინდა გულში იხუტებს...»: შვეარდნაძე ე. ექვთიმე თაყაიშვილი – დიდი მაგალითი. – გვ. 388; «გინაროდეს მამულო, მომავალი ჩვენია...» (საქინფორმი). – გვ. 389; ლებანიძე მ. სიტყვა, წარმოთქმული მთაწმინდის პანთეონში ექვთიმე თაყაიშვილისა და ნინო პოლტორაცკაიას აქ გადმოსვენებისას. – გვ. 390-391.

728. შეყილაძე გ. თაყაიშვილის ქუჩაზე ნინო პოლტორაცკაიას სული ტრიალებს: [ე. თაყაიშვილისა და მისი მეუღლის სამაგალითო სიყვარულის შესახებ. სტატიაში ჩართულია ნ. თაყაიშვილი-პოლტორაცკაიას ნახატები] // ახალი ეპოქა. – 2003. – 30 მაისი - 5 ივნ., ჩვენი მწერლობა (სალიტ. ჩანართი). – N21.

729. ცაგურიშვილი თ. თბილისი, ვაშლოვანის N6: [ე. თაყაიშვილის სამლოცველო ბინა-მუზეუმის გახსნა] // მთავარი გაზეთი. – 2003. – 12 მაისი. – გვ. 13.

730. ცინცაძე დ. დიდი ქართველის ფრანგული ფათერაკები: [საფრანგეთში ცხოვრება-მოღვაწეობის პერიოდი] // თბილისი. – 2003. – 18 მარტი. – გვ. 5.

731. წმიდა ღვთისკაცი – ექვთიმე თაყაიშვილი: [ვაშლოვანის ქუჩაზე სამლოცველო ბინა-მუზეუმის გახსნასთან დაკავშირებით] // მშვიდობა ყოველთა. – 2003. – 1-19 მაისი. – გვ. 4.

732. ხუნაშვილი ა. ნოემბრის ღამის რტო [ეძღვნება ე. თაყაიშვილისა და ნ. პოლტორაკვიას ხსოვნას] // ჟურნ. ბოდბის სამრეკლო. – 2003. – გვ. 55-57. – რეზ. ინგლ.

733. Выдающаяся личность, выдающийся деятель, выдающийся чаловек: [Открытие музея и меморальной доски] // Свободная Грузия. – 2003. – 13 мая. – С. 3.

734. Гвелесиანი С. Праведник // Веч. Тбилиси. – 2003. – 25-26 мая. – С. 5.

735. Памяти ученого посвящается: [Научная сессия в Ин-те истории и этнографии им. И. Джавахишвили АН Грузии] // Веч. Тбилиси. – 2003. – 7-8 июня. – С. 3.

736. Хулузаური Н. Подарок [настенный календарь, посвященный 140 – летию со дня рождения Е. Такашвили] // Свободная Грузия. – 2003. – 30 янв. – С. 5.

737. Цинцадзе Д. Путь в бессмертие // Свободная Грузия. – 2003. – 8 июля. – С. 7.

738. Эристави А. Постигание истории: [Открытие кабинета истории им. Еквтиме Такашвили в 24-ой Тбилисской средней школе им. Яна Амоса Коменского] // Свободная Грузия. – 2003. – 1 ноября. – С. 8.

შრომების ანბანური საძიებელი

INDEX OF WORKS

INDEX ALPHABETIQUE DES OUVRAGES

- ადამის წერილი და ძელი ჭემმარიტის გაჩენა 26
- ავტორი «საქართველოს ძველი დროის თავგადასავალისა» 31
- 1971 წლის არქეოლოგიური ექსპედიცია სამხრეთ საქართველოში
204
- აკადემიკოსი ნიკო მარი 155, 157
- აკაკი და ზეპირსიტყვიერება 232
- აკაკის ანდერძის გამო: (პასუხად კოტე აბდუშელიშვილს) 210
- აკაკის ფონდი: მასალები და გამოკვლევები 208
- ანგარიში საარქეოლოგიო და საკულტურო მასალების
გამოქვეყნების ფონდისა 166, 172, 178
- ანკეტა [აზრი ქალთა შესახებ] 113
- აპოკრიფული მოთხრობა, რომელიც წინ უძღვის «ქართლის
ცხოვრების» მაჩაბლისეულ ხელნაწერს 202
- არქეოლოგიური ექსპედიცია კოლა-ოლთისში და ჩანგლში 1907
წელს 173
- არქეოლოგიური ექსპედიცია ლეჩხუმ-სვანეთში 1910 წელს 167
- არქეოლოგიური მოგზაურობა რაჭაში 1919 და 1920 წწ. 207
- არქეოლოგიური მოგზაურობიდან სამეგრელოში 110
- არხეოლოგიური მოგზაურობანი და შენიშვნანი 35, 39, 46, 73, 114
- აღწერა ხელნაწერთა «წერა-კითხვის გამავრცელებელი საზოგადოების
წიგნოსაცავისა» 1
- ახალი ვარიანტი წმ. ნინოს ცხოვრებისა ანუ მეორე ნაწილი
ქართლის მოქცევისა (რედ.) 3
- ბ-ნ თ. ჟორდანიას პასუხად 4
- ბ-ნ მოსე ჯანაშვილის წერილის გამო 5
- ბრძენი აღმოსავლეთისა ანუ განზრახვა მისი საჯელმწიფოდსათვის
მმართველობისა შეძენობილი სამმადლობლად აწ-
მპყრობელისა მეფისად, იმერთა სოლომონისა (გამომც.) 47

გიორგი მეფის ერთი ფულის შესახებ 181
გორისჯვრის კანკელის წინ დასადგმელი ჯვარი 186
გრიგოლ გურიელი 247

დ. ს. სარაჯიშვილის ანდერძის გამო 137
დავთარი ქუთაისის საყდრის გამოსავალი ბეგრისა, შედგენილი
1578 წ. (გამომც.) 117, 119
დავით აღმაშენებლის ერთი წარწერის წაკითხვისას 190
დამსახურებული პროფესორის პეტრე მელიქიშვილის გარ-
დაცვალების გამო: (მოგონებიდან) 147

ეგზამენები ტფილისის სათავად-აზნაურო სასწავლებელში 14
ევროპაში ნახული ქართული ძეგლები და იქვე შევსებული
ცნობები საქართველოს სიძველეთა შესახებ 184

ეკ. სარაჯიშვილის ანდერძის გამო 138
ელენე თარხან-მოურავისეული «ვეფხისტყაოსანის» ხელნაწერი
156, 206

ემიგრანტული ნაშროები 235, 236
ერთი ყალბი დოკუმენტის გამო [შოთა რუსთაველის შესახებ] 128
ეროვნული განძეულობის თაობაზე 162
ექვთიმე თაყაიშვილი ივანე ჯავახიშვილისადმი: (წერილი)
12. V. 1900წ. 243

ექვთიმე თაყაიშვილის სიტყვა საქართველის პარლამენტში 130
ექვთიმე თაყაიშვილის წერილები 218, 240

ვაჟა-ფშაველა. ემიგრანტული წერილებიდან 237
ვატიკანის ბიბლიოთეკის ქართული ხელნაწერი 195

ზოგიერთი ძველი ხელ-ნაწერების შესახებ 6

თიმსარიანი: თარგმ. სპარსულიდან მეფის თეიმურაზის მიერ
(რედ.) 50

თურქეთის მიერ მიტაცებულ ჩვენს მიწაზე 183

ილია [ჭავჭავაძე] (მასზე) 227, 228, 246

- კათალიკოზ-ბაქარიანი მღვდლის იესე ტლაშაძისა. (მოთხრობა
ლექსად) (რედ.) 15
- კატალოგი. გამოფენა ძველის ქართულის საეკლესიო ფრესკების
«დიდების ტაძარში» გოლოვინის პროსპექტზე 129
- კატალოგი ძველი ქართული ხუროთმოძღვრების გამოფენისა
139
- კახეთში მოგზაურობა არქეოლოგიურის მიზნით 99
- ლაბეჭინის ეკლესიის სახარება 131
- მამნე ოქრომჭედლის კიდევ ერთი ნახელავი 192
- მართლა მოაღწია ჩვენამდის ძველი დილარიანის ნაწყვეტმა თუ
არა? (მცირე შენიშვნა ამირან-დარეჯანიანის ხელნაწერის
შესახებ) 36
- მარტვილის მონასტერი 239
- მასალანი საქართველოს სტატისტიკური აღწერილობისა
მეთვრამეტე საუკუნეში (რედ.) 74
- «მელის წიგნი» ანუ იგავ-არაკების კრებული ვარდანის (გამომც.)
32
- მეფე ირაკლი მეორის დროის წერილები 12
- მეფეთა და კათალიკოზთა სულთა მატთანე ნიკორწმინდის
ხელნაწერში 179
- მიმართვა ქართველი ემიგრაციისადმი 163, 230
[მოგონება ვაჟა ფშაველას შესახებ] 226
- მოგონებანი ქართველ მწერლებზე 200
- მოგონებები 203
- მოწყალეო ხელმწიფევ, ბატონო რედაქტორო! 16
- მცირე უწყება საქართველოს საისტორიო და საეთნოგრაფიო
მოღვაწეობის პირველი ათი წლის განმავლობაში 211
- მცირე უწყება ქართველთა მწერალთათვის 90
- მხატვრული ნაქარგობანი იკორთის ტაძრიდან 193
- ნ. ბარათაშვილის ავტოგრაფები 143
- ნიკო მარისა და ექვთიმე თაყაიშვილის მიმოწერა 238

ნიმუშები სამეგრელოს სიგელ-გუჯრებისა: I. სიგელი
თოფურიძეთა. II. გუჯარი რატინათა. III. სიგელი ჩიჩუასი 7

ორი ქვაზედ დაწერილი გუჯარი (XVII საუკ. მეორე ნახევარი) 40
ოსებისადმი ბომბებული ექვსი სიგელი 182
ოქონის ხატი 37
ოყურეშის ეკლესია და მასში დაცული ნივთები 132
ოშვი (958-961) ისტორიული ძეგლი 217

პალეოგრაფიული ალბომი (რედ.) 91, 140
პარიზის ნაციონალური ბიბლიოთეკის ქართული ხელნაწერები
და ოცი ქართული საიდუმლო დამწერლობის ნიმუხი 154
პერევისის ძველი ეკლესია 196
პირადი მიმოწერა: [ე. თაყაიშვილის ორი წერილი დავით
კაკაბაძეს] 244
პოლიტიკური მიმართულება ილიასი 231

რის დაარსება უფრო შეეფერება ილია ჭავჭავაძის ხსოვნას? 75
როგორ გახდა მღვდელი სოციალ-დემოკრატი 87
როდის შეიცვალა იბერთა სახელმწიფო ქართველთა
სახელმწიფოდ? 187
რჩეული ნაშრომები ტ. I. 214

საიდან და როდის გაჩნდა «ქართლის მოქცევის» ქრონიკაში
სახელწოდება «არიან ქართლი»? 188
საისტორიო მასალანი წგ. 1, წგ. 2 106, 107
სამეფო კარის გარიგება ძველ საქართველოში 219
სამი ისტორიული ხრონიკა: ქართლის მოქცევისა, სუმბატისა
ბაგრატიონების შესახებ და მესხური დავითნისა 2
სამუსულმანო საქართველო 180, 233
საქართველოს საისტორიო და საეთნოგრაფიო საზოგადოების
წესდება (შემდგ.) 76
საქართველოს სიძველენი: [სიგელები, გუჯრები, ნასყიდობისა და
ფიცის წიგნები, ბრძანებები და სხვა] (რედ.) 17, 22, 23, 27,
33, 92, 97, 141, 146
სიბრძნე ბალავარისი. ხუთი დამატებით (რედ.) 18

სიზმარი ყოვლად წმიდისა ღვთის-მშობლისა 28
სიტყვა თქმული ექვთიმე თაყაიშვილის მიერ ოლივერ
უორდროპის პატივსაცემად 100
სომხით-საორბელს ძეგლის წარწერები 152, 198
სუმბატ დავითის ძის ქრონიკა ტაო-კლარჯეთის ბაგრატიონთა
შესახებ (გამომც.) 194

უნდა ვუშველოთ ჯვარის მონასტერს! 115

ფასდაუდებელი ღვაწლი (ივ. ჯავახიშვილი) 215

ქართველი მოღვაწენი ილია ჭავჭავაძეზე 220
ქართლის მოქცევის შატბერდული და ჭელიშური ვარიანტების
სრული ტექსტები 102
ქართლის ცხოვრება: მარიამ დედოფლისეული ვარიანტი. (სამი
დამატებითურთ) (რედ.) 70
ქართლში მოგზაურობა არქეოლოგიურის მიზნით 101
ქართული ენის პროგრამის გამო 77
ქართული სიძველენი ევროპელ ანტიკვარებთან 153
ქართული უნივერსიტეტის დაარსების ისტორიიდან 216
ქართული ხუროთმოძღვრების ალბომი (შემდგ.) 145
ქსნის საერისთაოს სტატისკური აღწერილობა 199

ყანჩათის ტყავის სახარება და მისი მინაწერები 93

შენიშვნები ზარზმის ეკლესიისა და სიძველეთა შესახებ 136

ჩვენი პუბლიკაცია (ე. თაყაიშვილის სიტყვა კავკასიის...) 123
ჩუმი მოღვაწის იოსებ დადიანის ხსოვნას 175
ჩხარის ეკლესიის სიძველენი 189, 197

ძველი საქართველო: საქ. საისტორ. და საეთნოგრ. საზ-ბის
კრებული. ტ. I-IV (რედ.) 94, 108, 111, 118
ძვირფასო აკაკი [წერილი აკაკი პაპავას] 234

- [წერილი აკაკი პაპავასადმი, სიონის ტრაპეზის «ფარდის»
ისტორიული მნიშვნელობის შესახებ] 209
- [წერილი ვ. ბერიძისადმი] 221
- წერილი რედაქციის მიმართ [გაზ. «დამოუკიდებელ
საქართველოს» რედაქციას] 168
- წერილი რედაქციის მიმართ [გაზ. «ისრის» რედაქციას] 78
- წერილი რედაქციის მიმართ: [თ. ჟორდანიას პასუხად] 9
- წინასიტყვაობა [თ. პაპავას წიგნზე] 169
- ხალხური სიტყვიერება (რედ.) 133, 134
- ხელმწიფის კარის გარიგება (რედ.) 142
- ხელოვნების ისტორიის საინტერესო დოკუმენტი 213
- ჯვარის მონასტრის წარწერები 116
- ჯვრის მონასტრისეული ტყავის ხელნაწერი «თთვენი» ანუ
საგალობელნი მეთერთმეტე საუკუნისა 176
- Адышское Евангелие 897 года (ред.) 124
- Археологическая экспедиция 1917 года в Южные провинции Грузии
201
- Археологические экскурсии, разыскания и заметки 66-68, 79, 109,
120
- Грузинская печать из Ахалцихе 54
- Грузинские надписи Ахталы 42
- Грузинские надписи на археологических предметах, хранящихся в
кавказском музее в Тифлисе 55
- Грузинские памятники окрестностей Белого-ключа 56
- Два акта каталикоса Доментия III, данные в Константинополе 19
- Две церкви села Тандзии 222
- Деревянный антиминс Метехской церкви 24
- Диван абхазских царей 135
- Древности Гулекарской церкви 144

- Еще один из источников «Истории Грузии» царевича Вахушти:
Гуджар Багратовых из Бетании 10
- Заметка: [На статью Д. И. Девицкого-Древности Поцховского участка] 69
- Заметка: [На статью И. П. Ростомова «Ахалкалакский уезд в археологическом отношении»] 29
- Заметка о двух рукописях апокрифического характера 30
- Заметка относительно შატრაპელა 121
- Заметки. Серебрянный кувшин грузинского царя Георгия III 225
- Из археологических экскурсии по гурийским церквам 80
- Известия Кавказского отделения императорского московского общества. Повременное издание (ред.) 57
- Исторические приписки двух кинклов и хронологический перечень событий по некоторым другим источникам 20
- Источники грузинских летописей. Три хроники 38
- Канчаетский «Жам-Гулани» и исторические поиски его кинклоа 43
- Краткий отчет о раскопках, произведенных по поручению императорской комиссии летом 1902 г. близ станции Мцхета 58
- Крыша медного котла с грузинской надписью 59
- Маршрут и предворительные заметки 95
- Материалы для истории Грузии. I. Исторические приписки двух кинклов и хронологический перечень событий по некоторым другим источникам. II. Два акта каталикоса Доментия III, данные в Константинополе 21
- Материалы по археологии Кавказа 125
- Надписи церкви в Вале 81
- О грузинских рукописях на Цалке 82

- О деятельности Грузинского Общества истории и этнографии 126,
212
- Об источниках «Географии Грузии» Вахушти 112
- Описание рукописей библиотеки «Общества распространения грамотности среди грузинского населения» 48, 51, 71, 72, 83,
88, 89, 96,98
- Описание рукописей «Общества распространения грамотности среди грузинского населения» 49,52,53,60,61,62,84,103
- Палица с грузинской надписью, найденная в Тавризе, в армянской церкви 63
- Разбор Армазской надписи по фотографическому снимку 25
- Разбор грузинских надписей на камнях доставленных из Поцховского участка в церковный музей грузинского экзархата 85
- Рукописи Оксфордской библиотеки, приобретенные в Тифлисе Оливером Вардропом 205
- Серебрянная чаша из села Бори 64
- Серебрянное знамя мухранского владетеля Константина 86
- Сигель грузинского царя Баграта IV (1027-1072) 11
- Суджунская церковь и её древности 127
- Тквирская церковь в Мингрелии и её древности 122
- Ультиматум персидского шаха Ага-Могамет-Хана грузинскому царю Ираклию II 44
- Хроника Эриставского Акафиста 45
- Церкви и церковные древности Мегрелии 148
- Церковь в Ване в Имерии и её древности 149
- Эмалевый образец имеретинского царя Георгия 65

- Antiquetés Géorgiennes. 159,170
 Antiquites of Georgia. 171
 Aperçu historique de la vie intellectuelle en Géorgie 151
- Four basilican churches of the Qvirila Valley 16
 Georgian chronology and the beginning of Bagratid rule in Georgia 160
- L'évangile d'Epiphanie Catholicos de Georgie 241
 L'inscription d'Epiphane, Catholicos de Géorgie 161, 177
 La Reproduction de la Légende du Boeuf d'Ilori sur L'icône de St Georges
 de l'église de Zugdidi 242
 Les sources des notices du patriarche de Jérusalem Dosithé sur les rois
 d'Aphkazie 150
- The Icon of Crucifixion in the Dsalenjikha Church in Megrelia 165

სახელთა საძიებელი
INDEX OF NAMES
INDEX DES NOMS

აბაშიძე ზ. (რედ.) 633
აბაშმაძე ვ. 348
აბდუშელიშვილი კ. (მასზე) 210
ადეიშვილი თ. 324
ავალიშვილი ბ. (მოქანდაკე) 700
ალექსანდრე ეპისკოპოსი 264
ალექსიძე ნ. 521
ამაშუკელი მ. 437
ამილახვარი ალ. 47, 73
ამირანაშვილი შ. 221, 320, 345, 356, 382, 727
ამირხანაშვილი ი. 707
ანზიმროვი გ. 351
ანთელაძე ვლ. 470
ანტონ I 12
არაბიძე ლ. (რედ.) 517
არველაძე ბ. 505
არჩვაძე ნ. 665
ასათიანი ნ. 460
აფაქიძე ა. 471, 692, 727
აფაქიძე ა. (რედ.) 505
აფაქიძე გ. 324
ახვლედიანი გ. 438, 598

ბაგრატი IV 91
ბადრიძე შ. 213, 324, 342, 485, 651, 666, 727
ბალანჩივაძე მ. 423
ბალახაძე ს. 236
ბანცაძე მ. 486, 497, 555, 569-571
ბარათაშვილი დ. (მასზე) 270
ბარათაშვილი ნ. (მასზე) 16, 143, 265
ბარამია ა. 652
ბარამიძე ალ. 238, 338, 360, 415, 446, 461, 528, 535, 727
ბარნაველი თ. 312

ბატონიშვილი ანუკა 5
ბაქრაძე ა. 371
ბედოიძე კ. 633, 717
ბეჟუაშვილი მ. 636
ბერიანიძე-მერმანიშვილი მ. 544
ბერიძე ვ. 424, 462, 641, 692, 697, 727
ბერიძე ვ. (მასზე) 221
ბერიძე ვუკ. (მასზე) 600
ბერძენიშვილი მ. 633
ბერძენიშვილი მ. (მოქანდაკე) 633
ბერძენიშვილი ნამეცია (მასზე) 616
ბერძენიშვილი ნ. 185, 338, 361, 653, 727
ბეჟირიშვილი ი. 543
ბეჟიშვილი თ. 447
ბრეგაძე ა. (შემდგ.-რედ.) 586, 641
ბრეგაძე დ. 312
ბუკია მაკა (შემდგ.) 606
ბუკია მანანა (შემდგ.) 606
ბურჭულაძე თ. 625
ბუბულაშვილი ე. 599, 608, 633, 727
ბუჯიაშვილი ე. 638

გაბაშვილი ეკ. (მასზე) 220
გაბაშვილი ზ. 684
გაბლიანი გ. (მასზე) 541
გაბრიაძე მ. 698, 699, 727
გაბრიელ ეპისკოპოსი (მასზე) 266
გაბროშვილი ზ. 669
გაბუნია გ. 560, 583, 584, 609
გავაშელი ც. 708, 727
გალაჯაშვილი-ვაჩნაძე (მასზე) 295
გამსახურდია კ. 333, 498, 654, 727
გამცემლიძე დ. 701
გელოვანი ა. 499
გეწაძე ნ. 575
გვაზავა (მასზე) 214
გოგებაშვილი ი. 321

გოგებაშვილი ი. (მასზე) 261, 270, 510, 513, 520
გოგოლაშვილი ი. 357
გოგოლიშვილი რ. (არქიტექტორი) 665, 723
გოგუაძე ვლ. (მასზე) 616
გოზალიშვილი შ. 313, 316, 346, 425, 500, 510, 520, 655
გომართელი ა. (მოქანდაკე) 665, 723
გოცირიძე გ. 633
გრენი ა. 285
გრიგოლია კ. 338
გრიშაშვილი ი. (მასზე) 306, 500
გუგუშვილი მ. 511, 710
გუდიაშვილი ლ. 353, 377, 385, 727
გულია დ. 518
გურასაშვილი ა. 487
გურიელი გრ. (მასზე) 6, 8, 247, 256
გუსენი ჰ. 628

დადიანი ი. (მასზე) 175, 235
დადიანი ნ. 251
დავით 1V (აღმაშენებელი) 91, 190
დავლიანიძე ლ. (შემდ.) 358
დანელია ფ. 572
დაუშვილი რ. 610
დეკანოზიშვილი გ. (მასზე) 262
დემურია მ. (მასზე) 272
დიასამიძე გრ. (მასზე) 523, 550
დოლიძე ა. 328
დოლიძე ი. 378
დონაძე კ. 397
დონაძე ლ. 685
დონდუა ვ. 338, 367
დულარიძე თ. 573, 574, 727
დურმიშიძე ს. 379, 463, 727

ებანოიძე თ. 711
ევდოშვილი ირ. 220
ელიგულაშვილი ი. (მასზე) 603

ერიწოვი (მასზე) 273
ეფრემ მცირე 110, 114

ვაჟა-ფშაველა (მასზე) 200, 226, 235, 237, 498
ვარძიელი მ. 204
ვასილევსკი ე. (მასზე) 277
ვაშაძე თ. 713
ვახტანგ VI 12, 74
ვახუშტი ბატონიშვილი 39, 73, 74

ზანგურაშვილი ვლ. 626
ზდანევიჩი ი. (მასზე) 615
ზოზრაშვილი ტ. 642
ზურაბაშვილი ა. 398
ზურაბაშვილი ი. 220

თაბუკაშვილი ლ. 474, 727
თაბუკაშვილი რ. 536, 727
თაბუკაშვილი რ. (მასზე) 447, 448, 458
თავაძე გ. 380
თავბერიძე ი. 247, 727
თავბერიძე ი. (შემდგ.) 727
თავდიშვილი მ. 576
თათარაშვილი ნ. 714
თამარაშვილი ს. 439
თარხან-მოურავი ელ. (მასზე) 156, 206, 235
თაყაიშვილი კ. 235
თაყაიშვილი კ. (მასზე) 174
თაყაიშვილი ნ. (მასზე) 303, 488, 727
თეიმურაზ მეფე (მთარგმ.) 50
თვალთაველი ალ. 667
თითმერია ჯ. (შემდგ.) 228, 232
თორაძე ვ. 637
თორაძე ნ. 637
თორთლაძე ე. 717
თორთლაძე ე. (მასზე) 585
თუმანიშვილი გ. 74

თუმანიშვილი მ. 74
თუმანიშვილი პ. (მასზე) 158, 235
თურნავა ს. 545

იაშვილი ს. 310, 335
იაშვილი ს. (მასზე) 295
ილია II (მასზე) 727
ინასარიძე შ. 715
ინგოროყვა პ. 128
ინგოროყვა პ. (მასზე) 579
იოსებძე რ. 416
იოსელიანი ა. 368
იოსელიანი გ. 259
იოსელიანი პლ. (მასზე) 264
ირაკლი II 12, 74
ირემაშვილი ე. 646

კავილაძე რ. 238, 372, 426, 528
კაკაბაძე დ. (მასზე) 590
კალანდარიშვილი მ. (მასზე) 262
კალაძე ა. 475
კანდელაკი კ. 727
კაპანაძე თ. 611
კარბელაშვილი პ. 252
კარიჭაშვილი დ. 11, 16
კარიჭაშვილი დ. (მასზე) 265, 269, 271, 373
კასრაძე ქ. 558, 703, 727
კედია სპ. 248
კეზევაძე მ. 464
კეკელიძე კ. (მასზე) 628
კელენჯერიძე ელ. 318, 319, 326, 668, 727
კელენჯერიძე ელ. (შემდგ.) 364
კელენჯერიძე მ. (მასზე) 500
კერესელიძე მ. 448
კერესელიძე ნ. 514
კეცხოველი ნ. (მასზე) 369, 669, 727
კვანტალიანი შ. 627

კვიტაიშვილი ე. 704, 727
კილასონია ს. 612
კილაძე გ. 399
კინწურაშვილი ა. 327
კლდიაშვილი ს. (მასზე) 279
კობაძე ე. 476
კობახიძე გ. (მასზე) 523
კონდაკოვი ნ. (მასზე) 229
კორიფაძე ავქს. (მთარგმ.) 87
კოროშინაძე ვ. 633, 718
კოხრიძე ა. 537
კუდავა ბ. 538
კუდავა ბ. (რედ.-გამომც.) 239
კუკავა ი. 503, 727
კუნჭულია გ. 717
კუფტინი ბ. (მასზე) 306

ლარაძე პ. (მასზე) 31
ლეზანიძე მ. 577, 727
ლემონჯავა ე. 720
ლილუაშვილი მ. 672
ლოლაშვილი ივ. 390, 727
ლომთათიძე გ. 203, 314, 329, 332, 336, 338, 354, 365, 515, 539, 658, 727
ლომთათიძე გ. (მასზე) 522, 669, 727
ლოპატინსკი ლ. 277
ლოპატინსკი ლ. (მასზე) 287
ლორთქიფანიძე ი. 362
ლორთქიფანიძე ი. (მასზე) 191, 262
ლორთქიფანიძე მ. 400, 401, 727
ლოსაბერიძე დ. 630
ლოსაბერიძე სპ. 146

მამაცაშვილი მ. 238, 528
მამნე ოქრომჭედელი 192
მანგლელი ს. 585
მანია ე. 650
მანსვეტაშვილი ი. 258

მანჩხაშვილი ც. 387
მარგველაშვილი პ. 244, 590
მარდალეიშვილი ვ. 613
მარი ი. (მასზე) 157, 235
მარი ნ. (მასზე) 155, 214, 235, 238, 262, 284, 290, 331, 363, 394, 505, 528, 534,
535
მარიამ დედოფალი 70, 490
მარჯანიშვილი დ. 154
მარჯანიშვილი კ. (მასზე) 377
მაცაშვილი ლ. 74
მაჩაბელი ე. 330
მაჩაბელი მ. (მასზე) 137, 138
მაჩიტაძე ზ. (შემდგ.) 606
მახარაძე ა. 337
მგალობლიშვილი გ. (მასზე) 600
მეგრელიძე ი. 218, 359, 370, 388, 394, 427-429, 449, 450, 489, 505, 516, 727
მეგრელიძე ი. (მასზე) 505
მეველე 263
მელაძე კ. 557, 727
მელიქიშვილი პ. (მასზე) 147, 235
მესხი თ. 402
მესხიშვილი (მასზე) 257
მეტრეველი ე. 331, 363, 374
მეტრეველი რ. 213, 322-324, 342, 388, 391, 403, 465, 490, 559, 586, 687, 722,
727
მეუნარგია ი. 311
მთვარელიშვილი ნ. 12, 253
მთვარელიშვილი ნ. (მასზე) 373
მიზანდარი ვ. 389
მილორავა თ. 596
მირალიანი გ. (მასზე) 272
მირიანაშვილი მ. 245, 600, 614
მიქაბერიძე ა. (შემდგ.) 605
მიქაბერიძე ალ. (მასზე) 271
მიქელაძე დ. 263
მიქელაძე ლ. 578
მოსიაშვილი ი. 587

მუსხელიშვილი დ. 338
მჭედლიშვილი მ. (მასზე) 507
მჭედლიძე ი. 579

ნაკაშიძე ი. (მასზე) 6
ნაკაშიძე ნ. 220
ნასიძე მ. (მასზე) 250
ნატრიაშვილი მ. 717
ნაყოფია თ. 705
ნაციაშვილი ს. 526
ნიგურანი გ. 562, 564, 573, 574, 588, 589, 717, 727
ნიკოლაძე ნ. (მასზე) 261
ნინოშვილი (ინგოროყვა) ე. (მასზე) 200, 235
ნიჟარაძე ნ. 643
ნოზაძე ნ. 672
ნოზაძე ც. 488, 527

ოდიშელი ჯ. 235
ოთხმეზური გ. 451
ოსაძე ო. 373
ოცხელი ი. (მასზე) 327

პავლიაშვილი ალ. 491, 673
პაიჭაძე კ. (შემდგ.-გამომც.) 635
პაპავა ა. (მასზე) 209, 234, 308, 727
პაპავა თ. 169, 235
პარკაძე ვ. 492, 542
პეტრე იბერი (მასზე) 506
პოლტორაცკაია-თაყაიშვილი ნ. (მასზე) 303, 470-484, 496, 544, 547, 574,
727, 728, 732
პოლტორაცკები 628
პოლტორაცკი ივ. 259

ჟორდანია გ. 417, 692, 727
ჟორდანია თ. 4, 9, 254

ჟორდანია თ. (მასზე) 252, 255, 259, 260

ქორდანია ნ. (მასზე) 524, 525

რაზიკაშვილი თ. (მასზე) 258

რატიშვილი ი. (მასზე) 294

რეხვიაშვილი სპ. 507

რობაქიძე გრ. 458

როინიშვილი აღ. (მასზე) 643

რუსთაველი შოთა (მასზე) 128

საითიძე გ. 616, 628

სალუქვაძე ე. 339

სალუქვაძე ს. 404, 633

სანიკიძე ლ. 493, 529, 641

სანიკიძე ლ. (რედ.) 235, 236

სარაჯიშვილი აღ. 99

სარაჯიშვილი დ. 137, 268

სარაჯიშვილი ეკ. (მასზე) 138

სარიშვილი ტ. 418

საღინაძე ჯ. 375

საძაგელოვი გ. (მასზე) 256

სვერდლინი ს. 355

სიამაშვილი ბ. 549

სიგუა აღ. 214, 419

სინჯიაშვილი ა. 501

სირაძე რ. 214

სიხარულიძე ი. 405

სიხარულიძე ქ. 633, 717

სოლომონ მეფე 47

სოლომონ მსაჯული 12

სულაბერიძე ლ. 383, 392

სულაძე გ. 593

სუმბატ დავითის ძე (მასზე) 194

სურგულაძე ა. 380, 393, 452, 675

სურგულაძე ივ. 332, 338, 348, 406, 407

ტაბატაძე აღ. 466, 495

ტაბაღუა ი. 376

ტაბლიაშვილი ქ. 706
ტაკიძე დ. 420
ტარსაიძე (მასზე) 268
ტარყაშვილი ნ. 556, 727
ტლაშაძე ი. 15
ტუკვაძე ე. 724

უბილავა ე. 393, 408, 409, 517
უვაროვა პ. (მასზე) 293
უორდროპი ო. (მასზე) 100, 318, 319, 421
ურუშაძე აკ. 380,
ურუშაძე ლ. 629

ფაილოძე ნ. 725, 727
ფანცხავა ი. 16, 265
ფაჩუაშვილი მ. 478, 496
ფაცია ლ. 563
ფირცხალავა ნ. 726
ფიცხელაურები 626
ფრუიძე ლ. 207

ქადეიშვილი ე. 431, 453, 676
ქავთარია მ. 617
ქალანთარი ა. (მასზე) 284, 289
ქილიფთარი მ. 727
ქიმერიძე ნ. 349
ქუთათელაძე ა. (მასზე) 264, 270

ღამბაშიძე დ. (გამომც.) 31
ღვინევაძე ნ. 432
ღლონტი ალ. 238, 505
ღოღობერიძე ნ. 203, 539, 669, 719
ღოღობერიძე ნ. (შემდგ.) 515
ღოღობერიძე ნიკო (მასზე) 105
ღულაძე ა. (მასზე) 267

ყიფიანი მ. (მასზე) 266

ყიფშიძე ა. (მასზე) 250
ყიფშიძე გრ. (მასზე) 220
ყორანაშვილი გ. 540

შაიშმელაშვილი თ. 564, 618
შამილაძე ვ. 630
შანიძე ა. 395, 677, 727
შანიძე ა. (მასზე) 531, 556, 727
შანიძე მ. 518
შარაძე მ. (მასზე) 15
შარაძე გ. 147, 153, 155, 162, 240, 421, 433, 454, 467, 519, 550-552, 580, 601,
602, 619, 631, 727
შარაძე გ. (რედ.-შემდგ.) 235, 236
შარაძე გ. (მასზე) 613, 620
შარაძე გიორგი 580
შევარდნაძე ე. 565, 727
შენგელია კ. 632
შეყილაძე გ. 728
შიუკაშვილი ნ. 690
შოთაძე გ. 393
შულიგინი (მასზე) 277

ჩარკვიანი კ. 621
ჩარკვიანი მ. 566, 591, 592, 622, 639
ჩაფიძე ნ. 633, 644
ჩაფიძე ნ. (რედ.) 717
ჩილაჩავა ზ. (შემდგ.) 228, 232
ჩიტაია გ. 338, 581
ჩიქოვანი მ. 338
ჩიქოვანი ნ. 410
ჩიქოვანი თ. 245, 600
ჩოლოყაშვილი კ. 556
ჩუბინაშვილი გ. 145, 338, 727
ჩუბინაშვილი დ. (მასზე) 331
ჩხაიძე გ. 614
ჩხარტიშვილი მ. 530, 533, 534
ჩხარტიშვილი მ. (რედ.) 530

ჩხარტიშვილი რ. 341, 411

ჩხენკელი ა. 162

ჩხენკელი ა. (მასზე) 727

ჩხიკვაძე ზ. (მასზე) 270

ცაგარელი ალ. 520

ცაგარელი ალ. (მასზე) 276

ცაგურიშვილი თ. 594, 729

ცაიშვილი ს. 434, 678

ცაიშვილი ს. (რედ.) 311

ცინცაძე დ. 623, 634, 648, 730

ცინცაძე კ. 255

ციციანშვილი ა. 603

ძნელაძე მ. 727

წერეთელი ა. 498

წერეთელი ა. (მასზე) 200, 208, 210, 232, 258, 261, 455, 514

წერეთელი გ. 259, 679

წერეთელი გ. (მასზე) 200

წერეთელი ზ. 480

წერეთელი მ. 309, 727

წერეთელი მ. (მასზე) 467

წერეთელი ნ. 435

წმინდა ნონი 3

ჭავჭავაძე გ. 12

ჭავჭავაძე ი. (მასზე) 75, 200, 220, 227, 228, 231, 235, 246, 260, 261, 271, 272,
460, 468

ჭელიძე გ. 440, 441, 455, 456, 468, 691, 727

ჭელიძე გ. (რედ.) 727

ჭიაურელი მ. (მასზე) 377

ჭილაია ს. 442, 508, 727

ჭკადუა ა. 541

ჭოლოშვილი ს. 276

ჭუმბურიძე ზ. 396, 412, 567

ქუმბურიძე ი. 443, 641, 692

ქყონია ა. 640

ქყონია ალ. 259, 260

ქყონია ალ. (მასზე) 271

ხაბურძანია ვ. 343

ხაზარაძე ნ. (რედ.) 649

ხარაზოვი ვ. 355

ხაჭაპურიძე გ. 185

ხახუტაიშვილი დ. 338, 649

ხერხეულიძე გ. 659

ხიდაშელი დ. 727

ხიზანიშვილი ნ. 259

ხომერიკი ჭ. 680

ხომტარია დ. 521

ხუნაშვილი ა. 732

ხურცილავა თ. 593

ხუციშვილი ს. 201, 481, 727

ჯავახიშვილი გ. 531

ჯავახიშვილი ივ. 220, 727

ჯავახიშვილი ივ. (მასზე) 215, 243, 371, 374, 485, 487, 540, 630, 727

ჯავახიშვილი ნ. 498

ჯანაშვილი მ. 2, 5, 128, 257, 285

ჯანაშვილი მ. (მასზე) 252, 255, 289, 371

ჯანაშია ს. 305, 727

ჯანაშია ს. (რედ.) 146

ჯანაშია ს. (მასზე) 185

ჯანელიძე დ. 380

ჯანელიძე თ. 553, 568, 727

ჯაფარიძე თ. 582, 596

ჯაფარიძე რ. 422, 457, 522

ჯიბლაძე გ. 444, 482, 681

ჯიბლაძე ზ. (რედ.) 621

ჯიბლაშვილი ა. 682

ჯინჭარაშვილი ლ. 393

ჯორბენაძე ს. 229, 683

ჯორჯაძე გ. 458
ჯღარკავა ზ. 607

Ага-Могамет-Хан 44
Амиранашвили Ш. 344, 350
Арвеладзе Б. 505
Ашот Великий 55

Вардроп О. (О нем) 205

Гамкрелидзе Т. 597
Гвелесиани С. 734
Гелашвили М. 694

Джавахов И.А. 95
Джинджихашвили М. 505, 695
Доментий III 19, 21
Донадзе Л. 696
Дондуа В. 661
Досифей патриарх 135
Дурмишидзе С. 381

Иванишвили Д. 414
Иоанн Креститель 55
Иракий II 44, 55

Кикнадзе Н. 436
Козловский К.П. 21, 57, 67, 79, 109

Лебанидзе Г. 483
Ломтатидзе Г. А. 663
Лопатинский Л. Г. (Ред.) 57

Мачабели К. 532
Мегрелидзе И. В. 317, 445, 469
Метревели Р. В. 325, 664

Нуцубидзе С. 554

Орбели И. (О нем) 469

Патарая Г. (О нем) 414

Ростомов И.П. 2
Св. Андрия 55
Сумбат (О нем) 38

Табукашвили Р. (О нем) 459

Уваров П. С. (Ред.) 124, 125

Харадзе Э. 459
Харазов В. 384
Хаханов А. С. (Ред.) 124, 125
Хулузаури Н. 736

Царь Баграт 135
Царь Георгий-имеретинский 65
Цинцадзе Д. 737

Чубинашвили Г. 167, 173, 201, 315

Эристава А. 738

Eriphanius 171, 241

Mgaloblishvili T. (Editor) 241, 242

Peradze G. 304

Vardanidzeé J. (About him) 170

გეოგრაფიული საძიებელი
INDEX OF GEOGRAPHICAL NAMES
INDEX GÉOGRAPHIQUE

- აბასთუმანი 352
არაგვის ხეობა 74
ახალგორი 575
ახალქალაქი 46, 73, 282, 283
ახალციხე 283
აჭი 39, 73
- ბეთანიის ეკლესია 270
ბორჩალო 282
- გომართი 416
გორისფერდი 39, 73
გურიანთა 39
გურიანთაციხე 73
- დავით გარეჯი 501, 531
დიხაშხო 74
- ერთაწმინდა 73
- ვანი 35, 73, 591
- ზარზმის ეკლესია 136
ზემო ჭალა (ეკლესია) 249
- თელავი 73
- იკირთოს ტაძარი 193
ისრითი 73
იყალთო 46, 73
კოლა-ოლთისი 173
- ლაბეჭინის ეკლესია 131
ლეჩხუმი 236
ლეჩხუმ-სვანეთი 375
ლესაური 39, 73
ლიახვის ხეობა 429
- მაკვანეთი 39, 73
მარტვილის მონასტერი 239, 538
- ნიკორწმინდა 179
- ოქონა 37
ოყურეშის ეკლესია 132
ოშკი 217
- პერევისის ეკლესია 196
- რაჭა 207
რუისი 39, 73
- საბარათაშვილო 74
სადგერი 73
საზანის ეკლესია 110, 114
საფარის მონასტერი 286
საჩინო 35, 73
სვანეთი 236
სკრა 39, 73
სომხეთი 74
სომხით-საორბელო 152, 198,
235
- ტაო-თირთუმ ისპირი 615

ტაო-კლარჯეთი 194, 632
ტობანიერი 73

ურბნისი 39,73

ქედა 73
ქისტაური 46, 73
ქსნის ხეობა 199, 491, 673
ქუთაისი 117, 119

ყანჩაეთი 93

შემოქმედი 39, 73
შუამთა 46, 73

ჩანგლი 173
ჩხარის ეკლესია 189, 197

ძიმიითი 73

ხონის ეკლესია 110, 114

ჯვარის მონასტერი 115, 116, 374

Абастумани 55
Абелия 56
Авлеви 120
Алал-гори 120
Амливи 56
Армази 25, 55
Ахалцихе 54, 95
Ахтала 42

Баладжур 66
Белый ключ 56

Бори 64
Бодорна (Душетский уезд) 120

Вале 79, 81
Вани (Церковь) 149

Гударехи 56

Дучлеби (Монастырь) 66

Зарэмский монастырь 66

Икоти 120

Кабанский монастырь 120
Канчаети 120
Коринта 120
Ксани 120

Ларгвиси 120

Мацевани 56
Менгрелия (Церкви) 148
Метехская церковь 24

Окрос-цихе 66

Пиргебули 56
Поцхо 69, 85

Сазано 120
Самшвилде 56
Сафарский монастырь 66
Смада (Церковь) 66
Суджунская церковь 127

Тавриз 63

Тандзиа (Церковь) 222
Тквирская церковь 122

Убиса 120
Уртхис – убани 66

Хевсурети 55
Хонский монастырь 120
Хундзах 55

Цалка 79, 82

Цховати 120
Чхиквта 56
Шорапани 120

Aphkazie 150
Dsalenjikha (Chuarch) 165
Qvirila Valley 164
Vani 159
Zygdidi 242